

İthaf:

Cemal NAR

CEMAL NAR

İSLAM'A ENSAR OLMAK

KİTAP BİLGİLERİ

Asr-ı Saadetten Yansımalar: 1.

CEMAL NAR

07. 01. 1955 de Kahramanmaraş/ Hartlap'ta doğdu. İlkokulu kendi şehrinde, İmam Hatip Lisesini 1973 de Diyarbakır'da, Yüksek İslam Enstitüsü'nü 1977 de Kayseri'de bitirdi ve aynı yıl Kahramanmaraş/Andırın

Lisesine Din Dersi Öğretmeni olarak atandı. 1980 de tayin edildiği Kahramanmaraş İmam Hatip Lisesinde eğitim ve öğretimin yanında uzun yıllar değişik yerlerde sohbet, vaaz, seminer, konferans ve yazılarıyla halk eğitimine katkı sundu, irşad ve tebliğ hizmetlerinde bulundu. Aynı okuldan 2003 de emekli olmak zorunda kalan yazar, halen okuma, yazma, irşad ve tebliğ çalışmalarını sürdürmektedir. Evli ve dört çocuk babasıdır.

Cemal Nar yazılı çalışmalarının bir kısmını www.cemalnar.com sitesinde yayınlamakta, sohbet, vaaz, ders, seminer, konferans gibi görsel çalışmalarının bir kısmını da videolar halinde www.ilimistan.com sitesinde sunmaktadır. 2007 yılının başından beri başta www.habervaktim.com haber sitesi olmak üzere birçok sitede köşe yazarlığı yapmaktadır. İnternette yazarın ikibinden fazla makalesine ve videosuna erişilmektedir.

Yayınlanmayı bekleyen birçok eseri yanında yazarın yayınlanmış kitapları şunlardır:

1-Anılar ve İbretler, 2-Bu Sistemden İslam'a, 3-İslamlaşma Bilinci, 4-İslam Sancısı, 5-Arş Gölgesi, 6-Tasavvufun Anahtarı, 7-Alimin Önderliği, 8-İslam'da Devlet Ve Siyaset, 9-İlim Ve Özgürlük, 10-İlim Ve İktidar, 11-İmanın Kıymeti ve Korunması, 12-İman Ve Etkisi, 13-Aydınlanma Yolu Tasavvuf, 14-İnançta Arınma, 15-İnançta Kirlenme, 16-Okuma Aşkı, 17-İslam'a Göre Irkçılık ve PKK Ekseninde Kürt Sorunu, 18-İnsana Ulaşmak, 19-Cihad ve Zafer Şartları, 20-İnancın Kıvancı, 21-Sistem ve Şeriat, 22-Osmanlıdan Cumhuriyete Büyük Kırılma, 23-Gönül Azığı, 24-Laiklik Sorgulaması, 25-Derdimiz İslam, 26-Adı Konmamış Savaş, 27-Batililaşmayla Hesaplaşma, 28-

Batılılaşma Cinnetinde Aydınların Karanlığı, 29-Kitap Sevgisi Yazma Aşkı, 30-İmam Hatip Davası Ve Hacı Kalay, 31-İslam'ın Özeti, 32-İslam'da Irkçılık Ulusalcılık Milliyetçilik, 33-İslam'sız Olmaz, 34-İlimsiz Olmaz, 35-Davetsiz Olmaz, 36-Hesaplaşmadan Olmaz, 37-Kıymet Bilmek. 38- Hatırlatmalar. 39- Laik Sistemde İslamî Siyaset Sorunu. 40- Müslüman Kimliğin Kodları.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	10
GİRİŞ.....	12

Durum Tespiti	13
Amacımız.....	15
Konumuz Ensar	15
“Ensar”ın Anlamı.....	16
İslam’da İnsan Ve Servet İlişkileri.....	19
Zekâtın Önemi.....	22
Hayır Nedir?	26
Şer Nedir?	28
İslam’ın Amacı.....	34
Hayır İslam Toplumunun Özelliğidir.....	36
İslam Toplumsal Bir Dindir	39
İslam Devletinin Gerekliliği	40
Bu Görev Kimlerin?	41
Engelleri Aşmak.....	42
GELİN ENSAR’I TANIYALIM	45
Mekke’de Dava Kilitlendi	45
Tarihi Akabe Buluşması.....	47
Bu Hızlı Hidayet Neden Acaba?.....	48
Yahudi Tesiri.....	49
Çarpıcı Bir Tespit	50
I. Akabe Biatı	51
İslam Yesrip’te.....	57

İyi Bir Öğretmen.....	60
II. Akabe Biati	64
Temsilî İdare.....	68
Müşriklerin Durumu Sezmeleri	69
İSLAM'A ENSAR OLMAK.....	73
Bize Düşeni Yapmalıyız.....	73
İslam'ın Garip Günleri	75
Bugünlerin Karşılığı Var	79
O Ne Yaman Bir Savaştı.....	83
Önce Mağlubiyet Acısı	85
Sonra Zafer Sevinci.....	87
Çok Büyük Bir Ganimet	88
Tatlı Bir Hatıra	90
Dünyalık Taksimi	91
Ensar Anlamalıydı	93
İşte Ağlatan Soru.....	95
İmanın Değerini Anlamamak	96
Hiç Üzülme!.....	98
Çok Nazik Bir Konu.....	99
Ensarın Teröre Karşı Özel Timi	101
Mal Putunu Kıranlar.....	105
Ensar Nasıl Ensar Oldu?	107

Bir Çarpıcı Hadise	109
Cömertlik	111
Îsâr	114
Evlat Ve Mallar İhanet Ettirmesin	117
Malın Üstünden Cennete Uçmak.....	122
İnfakın Bu Kadarı	124
Düşmanı Yerinde İmha Hareketi	126
Fedailer Timi	130
İbn Şeybe El-Yahûdî'nin Öldürülmesi.....	133
Din Uğrunda Dostlardan Geçmek	135
Aman Dikkat.....	140
“Dost Edinmemek” Ne Demektir?	143
İmanın Değeri.....	144
Müslümanlık Kahramanlıktır.....	146
Savaşa Hazır Yaşamalıyız.....	147
Önce Analar Kahraman Olmalı.....	148
Cebrail Silahı Bırakmamıştı	151
Adalet Kahramanı	152
Ahireti Dünyaya Tercih Gerek.....	155
Ashâbu'l-Uhdûd	156
“Gir Ateşe Anne”	158
Firavun’un Sarayında Bir Kadın	162
Firavun’un Sihirbazları	166

İmanla Gelen Değişim	170
Demagoji Gerçeği Örtemez.....	171
İman Farkı	173
Bir Şehitlikle Yetinmeyen Kahraman	175
Kahraman Dırar.....	178
İnip Kalkan Kılıçlar	181
Sözün Özü	184
İKİ MEDENİYET FARKI	188
İddia Değil Uygulanan Gerçek.....	188
Anlamadan Soruyorlar	189
Çağdaş Uygarlık Düzeyi	190
Açlık Ve Yoksulluk	195
Modern Batının Sefaleti	197
Bambaşka Bir Mutluluk.....	199
SONSÖZ.....	203

ÖNSÖZ

Dünya İslam’a muhtaç. Onsuz gün yüzü göremez. Mutlu olamaz. Adaleti, dengeyi, barışı, huzuru, emniyet ve asayişi bulamaz. Zulmü, savaşı, sömürüyü, kan ve göz yaşını durduramaz. Allah zafer günlerini imtihan için insanlar arasında döndürüp dolaştırmış. Hikmetinden sual olunmaz ama anlamaya, kavramaya ve ders almaya çalışılır. Diyeceğimiz, kaç asırdır, zafer günleri onların payına düşmüş. Görüyorsunuz dünyayı, yaşanacak yer olmaktan çıkarılmamış mı? Leş gibi bir hayat yaşıyoruz. Bırakın tadını tuzunu, her şey bozulmuş, her yer pis pis kokuyor.

Ama asr-ı saadet öyle miydi ya? İslam’ın hakim olduğu çağlar, onca kusuruna rağmen, altın çağ sayılmaz mı günümüze bakarak? Kafirler bile kendi karanlık çağlarının farkındalar. Ama Müslümanlar da bir müddet sonra heyecanlarını kaybettiler. Kıymetlerini bilemez oldular. Kendi suçumuz. Ama kimi tarihçiler, sosyologlar da suçlamıyor, “tabii bir durum” diyorlar. Devletler ve medeniyetler de tıpkı insan fertleri gibi doğar, gelişir, büyür, sonra yaşlanır ve ölürmüş.

Öyle ya da böyle biz şimdi “zafer sırası bizde” diyor ve “üstümüze düşeni yapmak”tan bahsediyoruz. Bunun için yeni bir İslam toplumu oluşturma, yeni bir İslam devleti kurma, yeni bir medeniyet inşa etme borcundan bahsediyoruz. Örneğimiz, bütün bunların olduğu asr-ı saadettir.

Evet, işte sizlere putperest bir toplumun işkencelerinden, yahudi ve hıristiyanların amansız hile,

desise ve düşmanlıklarından geçerek ilk İslam devletini kuran, yeryüzünde yaşayan en üstün medeniyeti sunan Asr-ı saadet Müslümanlarının çabalarını sunuyoruz.

Niçin mi?

Örnek almak için. Çağımızda “İslam’a Ensar olmak” için. Bunun için “sıra bizde” diyoruz. Bu sebepten “hadi, bir hamle daha” diyoruz. “Bize Düşen” nelerdir, tek tek anlatmak istiyoruz.

Neden mi?

Bu dünyayı İslam’a göre yeniden inşa etmek için. İnsanlık bizden bunu bekliyor. Bunu bilmeli, buna göre hazırlanmalı ve bunu mutlaka yapmalıyız. Unutmayalım, ölüm ve hesap ahirette bizi bekliyor. Kaçış yok. Görevimizi yapmaktan başka kurtuluş yok!

Bize bunları anlatan bu kitabımıza emeği geçen herkese teşekkürlerimi sunarım.

Bizi bu imanla yaratan Allah Teâlâ’ya sonsuz hamd-u senalar olsun ve bizi imanımızı hayata geçirmeye muvaffak kılsın.

Cemal Nar
Kahramanmaraş 2017

GİRİŞ

Durum Tespiti

Önsöz’de “dünya İslam’a muhtaç” demiştik. Nedeni basit; o olmadan dünyada barış, huzur ve mutluluk olmuyor. Denedik, gördük.

Nasıl mı?

Müslümanlar 20. Asra gelirken onu ihmal ettiler. İslam’ın da, dünyada var olmanın da hakkını veremediler. Biz zamanlar zafer üstüne zafer kazandıkları, topraklarını fethedip “darü’l harp” olmaktan çıkarıp “darü’l İslam” ettikleri kafirlere mağlup olmaya başladılar. Gururları kırıldı. Çaresizlik içinde ezildiler. Bir çıkış ararken, daha büyük bir felakete yuvarlandılar.

Nedir o?

Maalesef mani olup durduramadıkları bu mağlubiyetin verdiği eziklik ve korkuyla galipleri taklide başladılar. Düşmanlarına dostluk gösterme hamakatine düştüler. “Batılılaşma” denilen bir ihanet projesini kurtuluş sandılar. Böylece bir yandan onlara dost olmakla kendilerine karşı yürütülen savaşın durdurulacağını, artık mağlubiyet acısını tatmayacaklarını, gurur ve kibirlerinin incitilmeyeceğini sandılar. Bir yandan da onlara benzemek, onların sistemlerini, kanunlarını, devlet ve yönetim biçimlerini, laik ve pozitivist eğitim ve öğretimlerini, hayat tarzlarını, kılık kıyafetlerini, görgü kurallarını aldıklarında, kafirlere nispeten geri kalmışlıktan, zayıflık ve fakirlikten

kurtulup büyüyeceklerini, gelişip güçleneceklerini, muasır medeniyetler seviyesine çıkacaklarını zannediyorlardı.

Heyhat! Batılı devletler kendi aralarında çoktan anlaşmış ve Müslümanları toptan bitirme kararı vermişlerdi. Batılılaşma hareketleri kuzunun adım adım kurdun dişlerine doğru yol almasından başka bir şey değildi. Tarihte büyük bilinen nice aydın, asker, bürokrat, yönetici küçük adamlar, korkunç bir ihanetin içinde olduklarından kimi haberli kimi habersiz, kendi devlet ve medeniyetini yıkmak, kendi milletini yok etmekle meşguldü. Ahmaklık o dereceye varmıştı ki, bu yaptıkları yıkımları, yapım zannediyor, ettikleri ihanetlerle iftihar ediyorlardı.

Karamanın koyunu misali sonra çıktı büyük devletlerin oyunu. Osmanlı İslam Devleti yıkıldı. Müslüman memleketler işgal edildi. Hilafet ve şariat bütün kurumları ile kaldırıldı. Irkçılık faaliyetleri ile ümmet paramparça edildi. İslam coğrafyası işgalden sonra anlaşmalı olarak küçük devletlere bölündü ve her birinin başına adı Müslüman, yerine göre kısmen gövdesi de Müslüman, ama başı kafır ve kafirlere bağlı insanlar ile gizli bir işgal, bir sömürü devam ettirildi.

İşte Akif'in "Safahat"ı! Acılar, feryatlar, ağlamalar, inlemeler, katliamlar, yakıp yıkmalar, açlık, fakirlik, sefalet, ele bakımlık. Kendisini bilmeyen, geçmişini bilmeyen, cahil bırakılmış, sefil nesiller. Kendine düşman, kendinden utanan, gavura meftun, zillet içinde zebun olmayı izzet ve şeref sayan yabancılaştırmış mankurtlar sürüsü...

Of ki of!

Amacımız

Bu kitapta İslamiyetin fert ve toplumda kök salarak yaşanması, İslam toplum, devlet ve medeniyetinin inşa edilmesi konusunda Ensar'ın üstün çabalarını görmek istedik. Onların bu davanın yaşanması, yayılması ve bize kadar ulaşmasındaki çabalarını, gayretlerini, fevkalade yardım ve fedakarlıklarını, mal ve can ile yaptıkları cihatlarını işledik.

Neden?

Kaç kitabımızda az önce durum tespitinde kısaca işaret ettiğimiz macerayı anlattık. Şimdi de bu kitapla insanımıza diyoruz ki, “titre ve kendine dön. Müslümanlığını hatırla. Varoluş amacına yönel. Yabancıları taklidi bırak. Kendin ol. İzzet ve şeref bul. İslam toplumunu oluştur. Kendi devletini kur. Medeniyetini yeniden inşa et. Seni ihya edecek, gücüne güç katacak dinamiklerine yönel. Kur'an ve sünnete sarıl. Sahih bir iman, salih bir amel, samimim bir ahlak için çabala. İç ve dış düşmanlarıyla mücadele et. Küçük ve büyük cihada azmet. Gaza etmeye niyetlen. Şehadeti anla ve sev”.

Konumuz Ensar

Bunun yapılabilir olduğunu göstermek için işte sizlere Ensarı anlatıyoruz. Putperest, müşrik bir toplumun işkencelerinden, yahudi ve hıristiyanların amansız hile, desise ve düşmanlıklarından geçerek ilk İslam devletini kuran, yeryüzünün gördüğü en üstün medeniyeti sunan Asr-ı saadet Müslümanların çabasından bir nebze örnek

vermeye çabalıyoruz. O çaba esnasında en fazla dikkat ettikleri ana konuları sunuyoruz. Bunları yeri geldikçe yorumlayarak anlatmak istiyoruz.

İşte burada sizlere, İslam toplum ve devletini inşa edici, medeniyet kurucu iman, kardeşlik, yardımlaşma, fedakarlık, birlik, beraberlik, söz ve iş birliğinin değerini yazdık. Tefrika ve ihtilaftan kaçınmanın ve meşru olana itaat bilincinin gereği üzerinde durduk. Buyurun, bir sevgi ve heyecan fırtınasına kapılmışçasına ürpererek okuyalım o muhteşem sahneleri. Kadim bir medeniyetin yeniden inşası niyetiyle inşallah!

“Ensar”ın Anlamı

“Ensar” deyince hemen akla gelen, “hayır işleme” ve “yardım etme” anlamıdır. Hayır ve yardım deyince de haliyle fert ve cemiyet için yapılan her türlü iyilikler, fedakarlıklar, güzel işler için gösterilen çabalar, gayretler akla gelir, cihat ve zafer akla gelir.

Ensar, Arapçada ism-i tafdil’dir. Mukayeseli olarak üstünlük bildiren bu isme göre ensar, “en fazla yardım eden demektir.” Bu yüzden, İslam ve Müslümanlar için ellerinden gelen her yardımı yaptıkları için, Yesrip’li (Medine’li) sahabilere bu güzel isim verilmiştir. İsterseniz kelimeye biraz daha yakından bakalım.

Hüseyin Algül, DİA için yazdığı “Ensar” maddesinde bu kelimeyi şöyle tanıtır. “Ensar” kelimesi, "yardım etmek" anlamındaki “nasr” kökünden türeyen “nasir” veya “nasır” sıfatının çoğulu olup ism-i mensubu ensarîdir. İslam literatüründe ensar, Hz. Peygamber’i ve muhacirleri

yurtlarında barındırmak ve korumak suretiyle onlara büyük yardımda bulunan Evs ve Hazrec kabilelerine mensup Yesribli (Medineli) müslümanlar için kullanılmıştır. Enes b. Malik'in belirttiğine göre bu isim ilk defa Kur'an-ı Kerim'de yer almıştır (Buharî, "Menakıbu'l_Ensar", 1). Ensar bu anlamıyla Kur'an'da iki ayette (et-Tevbe 9/ 100, 117) muhacirlerle birlikte geçmekte ve Allah'ın her iki topluluktan da hoşnut olduğu belirtilmektedir. Ayrıca Haşr süresinin 9. ayetiyle Enfal süresinin 72 ve 74. ayetlerinde ensar kelimesi zikredilmemekle birlikte Hz. Peygamber'e ve muhacirlere yaptıkları hizmetler, gösterdikleri fedakarlıklar belirtilerek kendileri övülmüştür. Öte yandan muhacir veya ensar ayırımı yapmaksızın genel olarak Resul-i Ekrem'in ashabından övgüyle söz eden ayetlerin ashabın bir bölümünü teşkil eden ensarla da ilgili olduğuna işaret etmek gerekir (mesela bk. el-Bakara 2/ 218 ; Al-i imran 3/ 169-174 ; el-A'raf 71 I 57 ; el-Enfal 8/ 26, 64; et-Tevbe9/ 88-89; el-Feth48/ I8-I9, 29)¹

Ensarın mensup olduğu, Kahtaniler'in Ezd kolundan gelen Evs ve Hazrec kabileleri, dedeleri Sa'lebe b. Amr döneminde muhtemelen miladi II. veya III. yüzyıllarda Yemen'deki "Arim" selinden sonra Yesrib'e göç etmişler, uzun süre Yesrib'deki yahudilerin siyasi ve iktisadi baskısına maruz kalmışlardır. Suriye taraflarına yerleşen akrabaları Gassaniler'in de yardımıyla ancak VI. yüzyılın ortalarında şehrin idaresinde söz sahibi olabilmişlerdir.

Cahiliye döneminde sürekli savaş halinde bulunan iki kardeş kabile arasındaki en son mücadele uzun süre devam

¹ Bkz. DİA, II, 251-252.

eden Buas Harbi'dir. Hz. Peygamber, nübüvvetin on birinci yılının (620) hac mevsiminde Akabe'de karşılaştığı Hazrec kabilesinden altı kişiyi İslamiyet'e davet etti. Müslümanlığı hemen kabul eden bu kişiler yeni dinlerini Medine'de yaymak için harekete geçtiler ve bu sayede birçok kişi müslüman oldu. Ertesi yıl yine hac mevsiminde onu Hazrec ikisi Evs kabilesinden olmak üzere on iki kişilik bir heyet Mekke'ye gelerek Hz. Peygamber'le yeni bir görüşme yaptı. İslam tarihinde Birinci Akabe Biatı adıyla anılan bu toplantıdan bir yıl sonra yetmiş beş Medineli'nin katılmasıyla yapılan İkinci Akabe Biatı'nda Medineliler Resülullah'ı şehirlerine davet ettiler ve Hz. Muhammed'i canlarını, mallarını ve ailelerini korudukları gibi koruyacaklarına, kendisine itaat edeceklerine ve her türlü yardımı yapacaklarına, hiç kimseden çekinmeden hak yolda yürüyeceklerine dair ant içip ona biat ettiler. Bu biatlar sonunda Hz. Peygamber Mekkeli müslümanlara Medine'ye hicret edebileceklerini bildirdi. Onlar da bu emre uyarak Mekke'yi terketmeye başladılar: daha sonra Resul-i Ekrem de Hz. Ebu Bekir'le birlikte Medine'ye hicret etti. İleride bu bilgiler daha ayrıntılı gelecektir.

Çağımızın insanı düşünüldüğünde şöyle bir soru akla gelebilir; peki bu insan üstü fedakarlık ve çabalar ile yardım etmeler, hatta kendileri muhtaç iken kendi ihtiyaçlarını bırakıp kardeşlerine yardım ederek onların ihtiyaçlarını karşılayarak sıkıntılarını gidermeler niçindir?

Evet, bütün bunlar niçindir?

Cevabı çok basit: Allah Teâlâ'nın rızasını kazanmak için onun istediği bir kul olma. Hayırda yardımlaşma, hatta

yarışma kulluk vazifelerinden birisidir ve kul bu “rıza erme” amacına ulaşmak için bütün güzel işleri seve seve ve içtenlikle yapar!

“Hayır, infak, tasadduk, yardım” deyince akla ne gelir? Hangi konularda yardımlaşma olmalıdır?

Bunların zıddı olan “şer” nedir? Niçin ondan kaçılır?

Bunu az çok bilsek de önemine binaen kitaba girişte az da olsa bu sorulara bir açıklama getirme gereği duyduk.

İslam’da İnsan Ve Servet İlişkileri

İslam toplumunda yardımlaşmanın önemi malumdur. Allah Teâlâ’nın ayetlerine baktığımızda, her türlü iyilikte yardımlaşmayı, her türlü kötülükte ise yardımlaşmamayı açıkça emir ve teşvik ettiğini görürüz.² Müslümanlar birbirlerinin velileridir. Yani dostu ve yardımcısıdır.³ “Mü’min erkekler ve mü’min kadınlar birbirlerinin dostlarıdır. İyiliği emreder, kötülükten alıkoyarlar. Namazı dosdoğru kılar, zekâtı verirler. Allah’a ve Resûlüne itaat ederler. İşte bunlara Allah merhamet edecektir. Şüphesiz Allah mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir.”⁴ Bunun aksi de geçerlidir: “İnkâr edenler de birbirlerinin velileridir. Eğer siz bunların gereğini yapmazsanız, yeryüzünde bir karışıklık ve büyük bir bozulma olur.”⁵

Durum bu olunca çok sayıda ayetler bize, birbirlerinin dostu ve yardımcısı olan kafirlere dost ve yardımcı

² Maide, 5.

³ Enfal, 72.

⁴ Tevbe, 71.

⁵ Enfal, 73.

olmamamızı, bilakis Müslümanlara dost ve yardımcı olmamızı emreder.⁶ Gerek düşmanlara karşı savaşta, gerekse barış esnasında sosyal hayatta fakir ve muhtaçlara yardım etmek konusunda Müslümanlar karşılıklı yardımlaşma ve dayanışma içinde olmak zorundadırlar. Bu bir iman borcudur. Dünyada insanı bekleyen birçok felaketler ve musibetler vardır. Genel bir iktisadî kriz ile çekilen açlık veya kuraklık, deprem, yangın durumunda yaşanan kıtlık ve yoksulluk karşısında Müslümanlar, bu tür sıkıntılardan yardımlaşma ve dayanışma ile rahatça kurtulabilirler. Bunun gerçekleşmesi için dinimiz gerekli olan karşılıklı sevgi, saygı, hak hukuka riayet, birlik ve beraberliği korumak gibi emirler vermiş, arabozucu her türlü haram ve zulüm olan davranışlar için de yasaklar koymuştur. Müslümanlar, Allah Teâlâ'nın rızasını kazanmak için bu helal ve haramlara dikkat eder, böylece hem dünya hayatlarında, hem de ahiret hayatlarında mutlu yaşarlar.

Rızkı veren Allah Teâlâ'dır. Dilediğine dilediği kadar servet ve zenginlik verir. Dilediğinin de rızkını daraltır. Ancak ne zenginlik üstünlük ölçüsüdür, ne de fakirlik ayıptır ve değersizlik ölçüsüdür. İnsanların değeri iman ve takva ile ölçülür. Toplum içinde bu tür iktisadî farklılıklar, dünya hayatı için bir gereklilik olduğu kadar, Allah Teâlâ tarafından da bir imtihan vesilesidir. Varlık da yokluk da birer imtihan vesilesidir. Öyleyse zenginler şırmamalı, serveti bir üstünlük görmemeli, mütevazı olmalı, muhtaçlara yardımı unutmamalıdır. Fakirler de bundan

⁶ Enfal, 73; Kasas, 86; Ahzab, 26; Mümtahine, 9; Casiye, 19.

utanmamalı, rızık verenin Allah Teâlâ olduğuna iman ile rızık kaygısı çekmemeli, bu yüzden haramlara, günahlara girmemelidirler. Bu dediklerimiz hiç şüphesiz Allah Teâlâ'ya ve ahirete iman eden Müslümanlar için söz konusudur. Yoksa kafirlerin dünyasında zenginlik hep bir güç ve üstünlük sebebi olmuştur. Kafir zenginler fakirleri hep ayıplamışlar, aşağılamışlar, ezmişlerdir. Haklarını dahi gasp etmişlerdir. Kendileri lüks ve israf içinde har vurup harman savurarak zevk ve sefa içinde yaşarlarken, temel ihtiyaçlarını karşılamaktan aciz zavallı fakirlerin haklarına dahi göz dikmişler, onların emeklerini, alınterlerini sömürmüşlerdir. Kendilerini üstün sınıf görerek, fakirleri kendilerine denk saymamış, hep küçük görerek üzmüş ve incitmişlerdir. Muhtaç olduklarında da yardım etmede çok cimri davranmışlardır. Bütün bunlar gerçek bir mü'minden uzak hallerdir.

İslam toplumunda her yapı, insanı eşit saymıştır. Zengin ve fakir arasındaki farkı aza düşürmek için ayarlanmıştır. Zekat, sadak, infak, tasadduk, vakıflar ve ferdî veya ictimai yardım kurum ve kuruluşları ile toplum birbirine yaklaştırılmış, sevgi ve barış korunmuş, kin ve nefretler, düşmanlıklar yok edilmeye çalışılmıştır. Allah Teâlâ devamlı kendi yolunda harcamaya teşvik etmiş, cömertleri övmüş, fakirlere yardım edenlere bol ödüller vadetmiştir. Bütün bu gerekçelerden ötürü Müslüman, her ne kadar malı sevse de, Allah Teâlâ'nın sevgisi daha ağır basarak ona galip gelmiş, sırf bu sebepten dolayı, en sevdiği mallarından infak ederek onun rızasını kazanmaya çalışmışlardır. Bunu da ihlas ve samimiyetle yaptıklarından asla fakirlerden maddî manevî bir karşılık beklememişler,

incitmeden nazik ve kibarca, çoğu zaman da gizlice vermişler, başına kakmamışlar, minnet etmemişler, iyiliği eziyete çevirmemişlerdir.

İslam bu tür yardımların yapılmasında bazı ölçüler getirmiş, ilkeler koymuştur. Bu ilkelerin başında ihlas gelir. Her iyilik, tıpkı ibadetler gibi, ancak Allah Teâlâ'nın rızasına ermek için yapılır. Riyadan, gösteriştan, reklamdandan uzak durulur. Açıkta verme gerekmedikçe nafîle sadakalar ilke olarak gizli verilir. Sağ elinin verdiğini sol eline göstermeyenler, yarın mahşer yerinde Allah Teâlâ'nın arşı altında gölgelenir, özel misafîr edilirler. Verilen mal, kendisine verildiğinde beğeneceği cinsten olmalıdır. Yani en sevdiği kıymetli mallarından vermelidir. Bu konuda ortalamaya dikkat etmesi de güzeldir. Gözünden çıkardığı, değeri düşmüş veya yok olmuşlardan olmamalıdır. Bu konuda alan elin sanki Allah Teâlâ'nın eli olduğuna inanmalı, ona göre davranmalıdır. İyilik ve ikramlar sadece fakirlere değil, varlıklı dostlara da olmalı, sadece bollukta değil, darlıkta da infak edilmelidir. İyilik ve ikramlar asla küçük görülmemeli, yarım hurma veya bir ekmek ile de olsa cehennem ateşinden sadaka ile korunmaya çalışılmalı, yapanlara teşekkür de asla unutulmamalıdır. Bu yazdıklarımızın hepsini destekleyen ayetler ve hadisler vardır. Biz kitabımızın hacmini büyütmemek için onları zikretmiyoruz. Allah nasîp ederse onları kendi konusunda işlemeyi düşünüyoruz.

Zekâtın Önemi

Fıkıhta zekât, belli mal türlerinin belirli bir bölümünü, Allah Teâlâ'nın belirlediği bir kısım müslümanlara mülk olarak vermektir. Zekâta, mü'minlerin Allah'ın emirlerine uymadaki sadakatlerini gösterdiği için “sadaka” da denilmiştir. Bununla birlikte yukarıda temel ölçü ve ilkelerini yazdığımız “sadaka” kelimesi zekâtтан daha kapsamlı olup, vâcib ve nâfile kabilinden olan bağışları da içine alır. Allah rızası için ayrılıp verilen mala zekât denilmesi, geride kalanı arıtması ve âfetlerden koruması yüzündendir. Şu âyet-i kerimede bu anlamı görmek mümkündür:

“Müminlerin mallarından zekât al ki, onunla kendilerini temizleyip mallarını bereketlendiresin.”⁷

Diğer yandan zekât, ödeyicisini gûnahtan, malın kirinden temizler ve mânevî derecesini yükseltir. Zekâtın meşrû kılınmasının çeşitli hikmetleri vardır. Zekât farızası gelir dağılımındaki farklılıklar karşısında en önemli bir tedbirdir. Zekât, İslâm'daki sosyal yardımlaşma ve dayanışmanın gerçekleşmesini sağlar, servetlerin yalnız zenginler arasında dönüp dolaşan bir güç olmasını engeller. Zekât zenginle yoksulu birbirine yaklaştırır, zengin yardım etmenin sevincini yaşarken, yoksul da zengine karşı sevgi ve saygı duyar. Kıskançlıklar ortadan kalkar.

Zekât, çalışmaktan âciz olanlara normal bir hayat sürme imkânı sağlar. Toplumu yoksulluktan, devleti zayıflıktan korur. Zekât, kişiyi cimrilikten korur, cömert ve eli açık yapar, diğergâmlık duygularını güçlendirir. Servetinin bir bölümünü sırf Allah rızası için ayırıp yoksul dindaşlarına veren ve buna karşılık onlardan bir şey beklemeyen kimse,

⁷ Tevbe, 103.

sürekli olarak toplum yararını kişisel yararı üzerinde tutma alışkanlığını kazanmış olur.

Zekât Cenab-ı Hak'ın verdiği servet nimetinin şükrüdür. Gerçekte malı azaltmaz, bereketlendirir ve arttırır. Malın zekâtını vermek, baharda üzüm çotuklarından fazla filizleri temizlemeye benzer. Bunlar temizlenmezse bütün çubuklarda gelişen üzüm salkımlarını kök besleyemez. Salkımlar zayıf ve verimsiz kalır. Zekâtı verilmeyen servetin durumu da bunun gibidir.

Diğer yandan toplum bir bütündür. Herkes gelir ve kazanç elde etmede birbirinden yararlanır. Bu yüzden de meydana gelen servetlerde, başkalarının hakkı bulunur. Zenginin servetinin meydana gelmesinde, içinde yaşadığı toplumun katkısını kim inkâr edebilir? Böyle bir çevrede değil de dağın başında tek başına yaşasaydı bu servet meydana gelir miydi? İşte bütün bu nimetleri veren Allah'a şükür ve içinde yaşadığı topluma teşekkür borcu zekât emrine uymakla ödenmiş olur.

Zekâtı vermeyen için iki yönlü müeyyide vardır. Dünyada ceza, âhirette azap. Allah Teâlâ âhiretteki azabı şöyle haber verir: “Ey iman edenler! Hahamlardan ve rahiplerden birçoğu, insanların mallarını haksız yollarla yiyorlar ve Allah'ın yolundan alıkoyuyorlar. Altın ve gümüşü biriktirip gizleyerek onları Allah yolunda harcamayanları elem dolu bir azapla müjdele. O gün bunlar cehennem ateşinde kızdırılacak da onların alınları, böğürleri ve sırtları bunlarla dağlanacak ve, “İşte bu, kendiniz için biriktirip sakladığınız

şeylerdir. Haydi tadın bakalım, biriktirip sakladıklarınızı!” denilecek.”⁸

Zekât farîzasını yerine getirmeyenlerin dünyaya ait cezası, zekâtın İslâm Devleti tarafından zorla alınması ve kendilerine de devletin koyacağı bir cezanın (ta'zîr) uygulanmasıdır. İnkâr sebebiyle zekâtı ödemeyen topluluklara karşı savaş açılır. Bir kimse veya topluluk zekâtı vermezler veya bu konuda İslâm devletine karşı çıkarlarsa kendileriyle savaşılr. Ancak cimrilik veya hükmü bilmeme yüzünden ödemezlerse dinden çıkmazlar, fakat günahkâr olurlar.⁹

Sonuç itibariyle şunları söyleyebiliriz. Sadakanın dinimizdeki önemi büyüktür. Eğer hiç kimse sadaka vermiyor ve toplumda bir kısım insanlar temel ihtiyaçlarını karşılayamadıkları için zor durumda kalıyor ve perişan bir vaziyette yaşıyorlarsa, zenginler sorumlu olurlar.

Zekatın dışında da, zenginin malında fakirin hakkı vardır. Bu hak bazı durumlarda zekat gibi farz olur. Yüce Rabbimiz hayırda yarışınız buyurmuştur. Atalarımız bu yardımlaşma işini en güzel bir şekilde sistemleştirmişler ve birçok müessese meydana getirmişlerdir. Tarihimizde yer alıp bugün sadece isimleri kalan hanlar, kervansaraylar, sebiller, çeşmeler, medreseler, hamamlar, câmiler ve daha niceleri hep zekat dışı sadakalarla gerçekleştirilmiştir.

⁸ Tevbe, 34-35.

⁹ Bkz. Hamdi Döndüren, Delilleriyle İslam İlmihali, “Zekat” konusu. Erkam y. İst.

Hayır Nedir?

“Hayır” deyince hemen aklımıza gelen; iyi, ve faydalı olan şeyler ile karşılık beklenmeden yapılan yardımlardır.

Aslında “hayır” sözlükte “bir şeyi diğerine tercih etmek, hayırlı olmak, hayırda birine üstün gelmek, birine hayırlı olan şeyi vermek” anlamında Arapça “hayr” kökünden türeyen bir isimdir. İnsanların rağbet ettiği, sevip arzu ettiği ve hayırlı olan şeylere denir. İsm-i tafdil olarak “en hayırlı, en iyi, en faydalı” demektir. Hayır kelimesi “şer” ve “zarar” kelimelerinin zıddıdır. Kuranı Kerim’de 176 ayette geçmiş ve çok değişik anlamlarda kullanılmıştır.¹⁰

Halid Erboğa Şamil İslam Ansiklopedisi için yazdığı “Hayır” maddesinde şu bilgileri verir: “Hayır iki türlüdür. Birincisi "mutlak hayır" olup, herkes tarafından dâima beğenilen, sevilen ve herkese göre iyi olandır. Adâlet, yardımlaşma, cömertlik ve doğruluk gibi... Allah'ın bizler için hayır gördüğü her şey.

"Kim zerre kadar hayır yaparsa onun karşılığını görecektir. Ve her kim zerre kadar şer (kötülük) işlerse onu görecektir"¹¹.

"Ne hayır yaparlarsa ondan mahrum bırakılacak değildirler. Ve Allah takva sahiplerini bilir"¹².

"Herkesin yüzünü döndürdüğü bir yönü vardır. Öyleyse siz de hayırlı işlere koşun. Birbirinizle yarışın.

¹⁰ Bkz. İsmail Karagöz, Dini Kavramlar Sözlüğü, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2015. s.247.

¹¹ Zilzâl, 99/7,8.

¹² Âl-i İmrân. 3/115.

Nerede bulunursanız bulunun, Allah hepinizi getirir. Şüphesiz ki Allah herşeye kadirdir"¹³.

Cenâb-ı Allah'ın kullarının yapmış olduğu hiçbir hayrı boşa çıkarmayacağını açıkladığı bu âyetlerde geçen "hayr"dan maksat, iyilik, cömertlik, ibâdet ve tüm salih amellerdir. Rabbimizin hoşnut olduğu bu filler ve özellikler, kullar tarafından da rağbet edilen ve benimsenen hasletler olmaları hasebiyle mutlak mânada hayırdırlar.

İkinci tür hayır, "Mukayyed hayır"dır. Yani kişiden kişiye değişen birine göre hayır, bir başkasına göre şer ve kötülük sayılan şeyler... Kötü yolda harcanan çok mal gibi. Mal ve servet ne kadar çok olursa olsun, Rabb'in rızası olmayan yerlere harcanırsa hayr yerine şer olur.

O halde ister mal ister çocuk ister dünya nimetleri olsun, Allah'tan dâimâ hayırlı olanı istenmelidir. Yüce Rabbimiz buna işaretle, şöyle buyurmaktadır:

"İhtimal ki hoşlanmadığınız şey sizin iyiliğinizdir ve ihtimal ki sevdiğiniz bir şey kötülüğünüzedir"¹⁴.

"Hoşlanmadığınız bir şeyi Allah çok hayırlı kılmış olabilir"¹⁵.

Rasûlullah (s.a.s) şöyle buyurur: "Kişinin kendinden sonra bıraktığı şeylerin en hayırlısı üç tanedir: Kendisine dua edecek salih evlat, kendisine sevabı ulaşacak olan sadaka-i câriye ve kendisinden sonra onunla amel edilecek ilim"¹⁶.

¹³ Bakara, 2/148.

¹⁴ Bakara, 2/216.

¹⁵ Nisâ, 4/19.

¹⁶ İbn Mace, Mukaddime 20.

O halde, Müslüman, hem kendisi için hem de tüm insanlık için hayrı istemek, hayra teşvik etmek ve kötülüklerden uzaklaşıp başkalarını da uzaklaştıramaya çalışmak durumundadır. Çünkü Hak Teâlâ:

"Siz, insanlar için ortaya çıkarılan, ma'rufu emreden, münkerden alıkoyan, Allah'a inanan hayırlı bir ümmetsiniz"¹⁷ buyurur. İslâm ıstılahında "Maruf"; her türlü hayrı, "Münker"de her türlü şer ve kötülüğü ifade eder.

Şer Nedir?

Şer sözlükte “kötülük, fenalık ve kötü iş” anlamına gelir. Dinde şer deyince Allah'ın hoşnut olmadığı, sevmediği, meşru olmayan, işlenmesi durumunda kişinin ceza ve kınamaya müstahak olacağı davranışlar demektir. Kur'an şer kapsamına giren davranışlar için “fesat, münker, seyyiat, habis ve haram” kavramlarını da kullanır. Ehli sünnete göre alemlerin yaratıcısı olan Allah hayrı yarattığı gibi şerri de yaratır. Çünkü alemde her şey onun irade, takdir ve kudreti altındadır. Alemde ondan başka gerçek mülk, kudret ve tasarruf sahibi başka varlık yoktur. Şerrin Allah'tan olması fiilin meydana gelmesine ilişkin iradesini ifade eder. Yoksa Allah kullarının kötü fiilleri yapmalarından hoşnut olmaz.¹⁸

Konuyu Şamil İslam Ansiklopedisi'nden takip ederek biraz daha açalım isterseniz. Şer; kötülük, fesat, bozukluk, yaramazlık, zulüm, her çeşit günah ve ceza verilmesini

¹⁷ Âl-i İmrân, 3/110.

¹⁸ Bkz. Fikret Kahrman, Dini Kavramlar Sözlüğü, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, s.615.

gerektiren uygunsuz işler. Kötülükleri arzu etmek, musibet, belâ ve sıkıntı anlamlarına da gelir. Çoğulu; şürûr olup, hayrın ve iyiliğin zıddıdır.

Dinde ve felsefede anlaşılması güç olan problemlerden birisi de şer meselesidir. Gerek fenalık ve kötülük anlamında olsun, gerek musibet, belâ, felaket ve sıkıntı anlamlarında olsun şerri de yaratan Allah'tır. Nitekim hayrı yaratan da O'dur. Çünkü her mümkünü ve her işi yaratan Allah'tır. O'ndan başka yaratıcı yoktur.¹⁹ Zâtı ekmel olup mutlak kemal sıfatlarıyla muttasıf olduğu için Allah'ın zat, esmâ (isimler), sıfat ve fiillerinde hiç bir şer yoktur. Şer insanlarda, insanların işlerinde ve insana göre yaratıklardadır. Allah şerri de hikmet ve ilahî adaletin bir gereği olarak yaratmıştır.

Yüce Allah, insanı bu dünyaya akıl ve irade vererek imtihan etmek için getirmiştir. Bu imtihan âleminde şerrin bulunmaması, dünyanın ve içindeki insanın yaratılış hikmetine aykırı düşerdi. Allah bu âlemde insanlara, içlerinden peygamberler göndererek doğru yolu göstermiştir:

"Biz ona (insana) iki yol gösterdik"²⁰.

¹⁹ Yani, "şerri Allah yaratmaz" diyenler, onu yaratan başka bir tanrı göstermeleri gerekir. O zaman tanrı en azından iki olur. Birisi hayrı, diğeri şerri yaratmış olur. Bu ise şirktir. Yaratıcının birden fazla olduğunu iddia etmek, şirktir. Böyle inananlar, müşrik olurlar. Allah Teâlâ'nın şirki asla affetmeyeceği bir küfür saydığını biliyoruz. "Şüphesiz Allah, kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun dışındaki günahları, dilediği kimseler için bağışlar. Allah'a ortak koşan, kuşkusuz, derin bir sapıklığa düşmüştür." (Nisa, 116.)

²⁰ Beled, 90-10.

“Ve sizleri şer ve hayır (yolları) ile imtihan etmek için deniyoruz ve sonunda bize döndürüleceksiniz”²¹.

Üstelik insanın ruhuna şerden sakınmanın ve şerri tanımanın bilgilerini koymuş ve ilham etmiştir:

"Her bir nefse (insan ruhuna) ve onu düzenleyene, sonra da ona kötülüğün (ne olduğunu) ve bundan sakınmayı ilham edene and olsun ki onu (nefsini = ruhunu günah ve şerden) temizleyen felaha ermiştir”²².

“Allah, insanlara zorla şer ve kötülük yaptırmıyorsa, onların hepsini kendisine inanan, taat ve iyilikte bulunan kimseler yapsaydı, daha iyi olmaz mıydı?” diya akla gelebilir. Eğer Allah Teala böyle yapsaydı, insanın herhangi bir hayvandan farkı kalmazdı. Mesela arı, Allah'ın nefesine (canına) koyduğu bir ilham (güdü) ile baldan başkasını yapamaz. Onun ne akıllı ne de hür bir iradesi vardır. Fakat Allah, insana akıl, şuur, bilgi edinme ve irade özellikleri olan bir ruh (nefs-i nâtika) vererek onu hayvanlardan üstün kılmış ve yeryüzünde halifesi yapmıştır. İyilik ve hayrın kıymeti zorlayarak değil, şuur ve serbest bir irade ile yapılmasındadır. Şuursuz ve serbest bir irade ve serbestlikle, seçenikle, yani kendi ihtiyarı ile yapılmayan iyiliğin kıymeti yoktur.

"Eğer Rabbim dileseydi, yeryüzünde bulunan bütün insanların hepsi iman ederlerdi”²³.

Allah böyle yapsaydı, insanların akıllarını kullanarak, vicdanlarına tabi olarak serbest iradeleriyle hürriyet içinde iman ve hayrı seçmeselerdi, imanın küfre karşı ne değeri

²¹ Enbiya, 21/35.

²² Şems, 7-9.

²³ Yûnus, 10/99.

olurdu; küfür ve şer olmasaydı irade ve istekle iman ve hayır uğrunda çekilen meşakkatin ne kıymeti kalırdı? Küfrün bilfiil varlığı olmasa idi iman ve kelimetullah nasıl bu kadar yüce ve değerli olurdu.

Her şeyin kıymeti zıddı ile bilinir: Eğer Nuh (a.s) kavminin küfrü olmasaydı, tufân mucizesi, meydana gelmezdi ve diğer peygamberlere iman etmeyen kavimlerde helâk âyetleri kendini göstermezdi. Helâk mucizeleri ile helâk olan milletler, apaçık delilleri gördükten sonra helâk olmuştur. Hayatta kalanlar da, apaçık beyyineyi, belgeyi gördükten sonra iman ettiği için hayat bulmuşlardır.

"Ta ki helâk olan apaçık bir delili gördükten sonra helak olsun. Hayat bulan da apaçık bir delili görüp anladıktan sonra hayatta kalsın"²⁴.

"De ki hak Rabbindendir. O halde isteyen inansın, isteyen küfretsinsin..."²⁵.

Dikkat etmek gerekir ki, şerri yaratmak şer değildir. Fakat şerri kazanıp şer ile vasıflanmak şerdir. İnsan aklını kullanarak iradesini şerre yöneltip kudretini buna sarf ederse, Allah da bunu yaratır. Her şey, Allah'ın dileyip yaratmasıyla vukua geldiği için, kulun iradesini yöneltip kudretini sarf ederek işlediği işi de sırf husûle gelmesi ve imtihanın tahakkuk etmesi için yaratır. Buna göre, biz kendi irademizle şerri kazanırız; Allah da bizim irade ve seçimimize göre o şerri yaratır. Ancak Allah'ın şerre yardımı ve rızası yoktur. Kulu imtihan etmek için

²⁴ Enfal, 8/42.

²⁵ Kehf, 18/29.

yaratmıştır. O yüzden yaptıklarımızdan sorumluyuz, yapmadıklarımızdan değil.

Yaratılardaki hayır ve şer yönünden mümkün olan durum beştir.

1- Sırf hayır, 2- Hayır tarafı galib ve fazla, 3- Hayır ve şer tarafları eşit, 4- Sırf şer, 5- Şerri hayrından fazla ve çok olandır.

Yüce Allah'ın “yapın” diye emrettikleri ya sırf hayır veya hayır tarafı fazla olandır. Allah'ın nehyettiği menhiyyat (yasakladığı şeyler) ise ya sırf şerdir veya şer tarafı fazla olan şeylerdir. İman sırf hayır; küfür ise sırf şerdir.

Bazen insan bir şeyi hayırlı bulmayıp şer zanneder. Fakat Allah kula, bazen terbiye etmek, bazen uyanıp aklını başına alması için musibet verir. Mesela günahlarının bu dünyada affedilmesi ve ahirette cehennemde yanmaması için açlık, korku, hastalık, mallarına bazı zararlar verebilir. Bu tür musibet ve belaları, günahı olmasa bile, şükrünü denemek veya ahiretteki derecesini ve mükafatını artırmak için de verebilir.

“Muhakkak sizi biraz korku, biraz açlık ve mallardan, canlardan, ürünlerden biraz eksiltmekle deneriz, sabredenleri müjdele. Onlara bir musibet geldiğinde: "Biz Allah'ınız ve elbette O'na döneceğiz" derler. Rablerinin mağfîret ve rahmeti onlarıdır. O'nun yolunda olanlar da onlardır.”²⁶

²⁶ Bakara, 2/155-157.

"Olur ki bu şey hoşunuza gitmezken, o sizin için hayırlı olur. Bu şeyi de sevip istediğiniz halde o da hakkınızda şer olur"²⁷.

Allah çok defa bize şer suretinde görünen sıkıntı ve musibetleri hayra vesile olması ve bir başlangıç olması için yaratır. Unutmayalım, eşya ve olayların mahiyet ve kıymetleri zıtları ile anlaşılır. Hastalık olmazsa sıhhatin, cehalet olmazsa ilmin kıymeti anlaşılamazdı. Yağmur ve karın yağmasında, rüzgârların esmesinde, insanlara zararlı mikrop ve hayvanların yaratılmasında görülen cüz'i şerler, bunların hayır ve faydaları yanında yok gibidir.

İnsan için dünyanın lezzetleri yemek, içmek, nikah, mal, mülk, makam ve mevkidir. İnsanların başına gelen elem ve acıların pek çoğu bunlardan dolayıdır. Bunlar, sabredilerek meşru yollardan elde edildiğinde ve hukuklarına riayet olunduğunda şerleri hayra tebeddül eder. Elem, acı ve meşakkatler olmasaydı, ilim, şecaat, zühd-ü takva, iffet, cömertlik, sabır ve ihsan gibi imanî kemaller ele geçmezdi. Şer gibi telakki ettiğimiz ve yaratılışlarındaki hikmeti anlayamadığımız pek çok şeylerde ince hayırlar vardır.

Ellerinde olmadan insanların başlarına gelen nice belâ ve musibetler, yaptıkları kötülüklerin bir kısmına, ahiretteki verilecek tam karşılıklarından ayrı olarak bu dünyada da ceza ve azab terettüp ettiği için yaratılırlar:

"Başınıza gelen her müsibet, kendi ellerinizle işleyip kazandığınız günahlar yüzündendir. Bununla beraber, Allah bir çoğunu da affeder"²⁸.

²⁷ Bakara, 2/216

Yüce Allah'ın âhirette kâfirler ve günahkârlara vereceği cezalar da adalet ve hayırdır. Çünkü cezalar lâıyk olan ve hak eden mahallerine verir. Cezayı hak eden ve buna lâıyk olan kimselere verilen cezalar bu kimselere nisbetle şerdir. Çünkü kendilerine acı ve sıkıntı verir.

Bid'at mezheplerden mutezile, Güya Allah Teâlâ'yı akklı yetmezlerin eleştirisinden korumak için büyük bir hataya düşmüşler, kaş yapayım derken göz çıkarmışlardır. Şöyle derler: “Allah kötülükleri ve şerleri dilemez. Ancak hayırları murad eder. Kul işlerini gerek hayır olsun gerek şer olsun, kendisi diler kendisi yaratır”.

Güya Allah'ın irade ve meşıyyeti, dilemesi ile rıza ve muhabbetinin aynı anlamda olduğu iddia etmişlerdir.²⁹

Haşa, o zaman Allah Teâlâ'nın dışında şerri yaratan bir yaratıcı kabul etmiş olmuyorlar mı? Halbuki Allah Teâlâ irade ve dilemesiyle şeri de yaratır, ama kullarını uyararak der ki: “Hayrı da şerri de yarattım. Siz hayrı işleyiniz, şerden uzak durunuz. Şerre rızam yoktur. Dinlemezseniz, ceza alırsınız”.

İslam'ın Amacı

İslam, iman ve ahlak esaslarına bağılı, hak hukuk temeline dayalı, adalet, doğruluk, güven, birlik, kardeşlik, yardımlaşma, hayır, huzur, emniyet, asayiş ve barış üzerine kurulu bir ahlak ve fazilet toplumu oluşturmayı gaye edinmiştir. İdeal manada bir İslam toplumunun inşası,

²⁸ Şurâ, 42/31.

²⁹ Bkz. Muhiddin Bağçeci, Şamil İslam Ansiklopedisi, “Şer” maddesi.

öncelikle İslami esasların ruhlara yerleşmesi, vicdanlara kök salması, kalbi ve nefsi eğitip terbiye etmesi, oradan fişkıarak insanın bireysel ve toplumsal hayatını kurup inşa etmesi, bütün sosyal yapıyı dinin ölçü ve ilkeleri ile donatıp işletmesi ile mümkündür. Bunun için Kur'an, şaşmaz kılavuzluğu ile insanlığa canlı bir hayat iksiri sunmuş, böylece onları hakka ve hayra yöneltmiştir. Rasûlullâh (s.a.v) Efendimiz de bunu hayatında uygulayarak kendi toplumuna ve kıyamete kadar bütün Müslümanlara model şahsiyet olarak örnek olmuştur. Bizim amacımız da o saadet asrının kendi çağımıza en güzel biçimde yansımısını sağlamaktır.

Hayır ve şerrin ölçüsü, Kur'an ve sünnettir. O yüzden Kur'an ve sünnete uymayan hiçbir fikir, görüş, ideoloji, sistem ve düzenler İslami olamaz. İslami olmayan bir iş de hayır sayılamaz. Zaten ondan bir hayır da gelmez.

Hayır yapmanın ve yardımlaşmanın pek çok şekilleri vardır. Bunun için her insan, az ya da çok iyilik yapabilecek imkânlarla sahiptir. Ancak bol imkânlarla sahip olan kimse, o nispette hayrın en çoğunu yapmakla mükelleftir. En faziletli hayrın nasıl olacağını Kur'an şöyle bildirir:

"Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allah onu bilir."³⁰

Aslında hayrın sadece maddi imkânlarla değil, manevî şeylerle de yapılabileceğini; yerine göre bir tatlı sözün, bir hoşgörünün, bir affedişin bile bir hayır olabileceğini yine

³⁰ Âl-i İmrân, 92.

kitabımız bizlere bildirmiştir.³¹

Hayır İslam Toplumunun Özelliğidir

İslam toplumunun birçok özellikleri vardır. Onların içinde en temel özelliklerinden biri de “hayırlı bir toplum” olmasıdır. Bu özelliğe sahip bulunması ise, iyiliği bilen, yaşayan, başkalarına da tavsiye eden, bir başka deyişle onu tebliğ ederek duyuran ve davet eden bir toplum olduğundandır.³² İslamî tabirle “emr-i bilmaruf nehyi anil münker, yani “iyiliği emretme ve kötülükten nehyetme” görevini yapan hassas, duyarlı, disiplinli, bilinçli ve dinamik bir toplumdur.

İslam toplumunun iyiliği emredip kötülükten sakındırması, biri içe, diğeri dışa dönük iki yönlü bir faaliyetidir. Müslümanlar hem bizzat kendi içlerinde, yani kalplerinde, vicdanlarında, hem de kendi aralarında bu görevi yerine getirirler, kendi toplumlarını kötülöklere karşı korurlar, iyiliğın hakim olması için çalışırlar. Hem de nerede bir insan topluluğı varsa, oralara İslam'ı götürüp tebliğ ederler, iyilik için çalışırlar, kötölöklörlö usulünce mücadele ederler. O toplumu Kur'an-ı Kerim şöyle tarif eder:

“Siz, insanlar için çıkarılmış en hayırlı bir ümmetsiniz. İyiliğı emreder kötölöklöten sakındırırsınız ve Allah'a inanırsınız”³³

Bu topluluğın belki her ferdine bu görev düşmese de

³¹ Bakara, 263.

³² Bakınız “Asr suresi”.

³³ Âl-i İmrân, 110.

genelinin ortak bir vazifesidir bu. Biz bu tür görevlere “farz-ı kifâye” deriz. Toplum içinde yeterli sayıda insanlar bu görevi yapıyorlarsa, emir yerine getirilmiş, vazife ihmal edilmeden yapılmış demektir. Diğerlerine düşen ise sadece onlara maddî manevî destek vermektir. Dikkat edilirse bu da bir yerde sınırlı da olsa, herkesi o işin içine bir şekilde dâhil etmektir. Bu da bir yükümlülüktür. Bu yüzden topyekûn İslam toplumunu için “duyarlı, disiplinli, bilinçli ve dinamik bir toplumdur” diye niteledik.

İslam toplumunun en hayırlı olmakla nitelenmesi, boşuna değildir. Ancak bu toplum o güzel ifadelerle layık olmalıdır. Yani gerçekten bir “İslam Toplumu” olmalıdır. Böyle bir toplum, kendi devlet ve düzenini kuran, Allah Teâlâ’nın kanunlarını uygulayan bir toplumdur. Değilse, dünyaya ne diyebilecektir ki?

“İmandan sonra bu en büyük vazife” gerçeğini / gereğini şu ayetten de alıyoruz:

“Sizden, hayra çağıran, iyiliği emreden ve kötülükten men eden bir topluluk bulunsun. İşte kurtuluşa erenler onlardır.”³⁴

Âyette zikredilen en hayırlı ümmet kimdir?

“Sizler” diye hitap edilenler bütün Müslümanlar mıdır? Yoksa bu ayetlerin kendilerine indiği Hz. Peygamberin ashabından ilk Müslümanlar mıdır? Yoksa ashabının tamamı mı? Bu konusunda farklı görüşler ileri sürülmüştür. Ancak ayete dikkat edersek, “hayırlı olmanın” ne anlama geldiği açıkça ifade edilmektedir: İyiliği emredip kötülükten sakındırmak, Allah Teâlâ’nın dinine davet etmektir. Bu

³⁴ Âl-i İmrân, 104.

görevini kim yerine getiriyorsa, o en hayırlı ümmettir.

Ümmet tabiri burada "topluma önderlik edecek olan grup" anlamına gelmektedir. Yüce Allah müslümanların içinde onlara önderlik edecek, birlik ve beraberliklerini sağlayacak, onlara iyiliği emredecek, onları kötülükten sakındıracak, insanları İslâm'a çağırarak bir sosyal kontrol mekanizmasının bulunmasını istemektedir. Müfessirler müslümanların böyle bir kurumu oluşturmalarının farz-ı kifâye olduğunu belirtmişlerdir. Bu görev yerine getirilmediği takdirde, görevin özelliğine göre o topluluğu meydana getiren yükümlülük çağındaki bütün müslümanlar bu ihmalden dolayı sorumlu olurlar. Bu faaliyette görev alanlar: İnsanları iyiliğe, doğruluğa, güzel ve yararlı olan şeylere çağıracaklar, kötülüklerden sakındıracaklar ve toplumun birlik ve bütünlüğünü sağlayacaklar, onları bölünüp parçalanmaktan koruyacaklardır.

"İyiliği emredip kötülüğü menetme" diye tercüme edilen "emir bi'l-ma'rûf nehiy ani'l-münker", dinî ve ahlâkî bütün buyruk ve yasakları kapsayan geniş kapsamlı bir deyimdir. Ma'rûf, iyi, iyi olarak bilinen, örf haline gelmiş olan tutumlardır. Münker ise, çirkin, kötü, aklın veya dinin kötü kabul ettiği ve yasakladığı söz ve davranışlardır. İslâmî terminolojide genellikle mâruf "hayır", münker de "şer" anlamında kullanılır. Buna göre emir bi'l-ma'rûf "iyi olanı emretme, iyiliği ve güzelliği yaymaya çalışma, nehiy ani'l-münker ise "kötülüğü yasaklama, kötülüğe karşı çıkma" anlamına gelir.³⁵

³⁵ Prof. Dr. Hayrettin Karaman, Prof. Dr. Mustafa Çağrıcı, Prof. Dr. İbrahim Kafi Dönmez, Prof. Dr. Sabrettin Gümüş, Kur'an Yolu:I/478.

İslam Toplumsal Bir Dindir

İslâm akaid, ahkam ve ahlâkına göre toplu yaşamak zorunda olan insanlık, bu yaşayışın uyumlu olarak sürdürülebilmesi ve iyiliğin hâkim kılınabilmesi için birtakım kurallara uymakla yükümlüdür. İslâm ahlâkında başlıca toplumsal kurallar dinî buyruk ve yasaklarla zaman ve mekâna göre değişmezlik kazanmış, her birey, iyiliğin yaygınlaşması ve kötülüğün önlenmesine kendi ölçüsünde katkıda bulunmakla yükümlü kılınmıştır. İslâm toplumunun en önemli ilkelerinden olan emir bi'l-ma'rûf nehiy ani'l-münker görevinin yerine getirilmesi, her müslümanın, toplum içindeki konumuna, maddî ve manevî gücüne göre katıldığı bir sorumluluktur. Kur'ân-ı Kerîm'deki ifadesiyle "yeryüzüne sâlih kulların hâkim olması"³⁶ idealine hizmet etme sorumluluğudur. Hz. Peygamber bu görevin önemini ve kapsamını şu şekilde belirtir:

"Allah'a yemin ederim ki, ya iyiliği emreder, kötülüğe engel olursunuz ve zalimin İki elini tutup onu hakka çevirir, doğruluğa zorlarsınız veya (bunu yapamazsanız) Allah, sizin iyilerinizin kalplerini de kötülerinkine benzetir ve daha önce İsrâiloğulları'na olduğu gibi size de lanet eder"³⁷

Hız. Peygamber'in şu sözü bu konuyla ilgili olarak normal şartlarda her müslümana görev yüklemektedir:

"Sizden kim bir kötülük görürse, onu eliyle değiştirsin. Şayet eliyle değiştirmeye gücü yetmezse, diliyle değiştirsin. Diliyle değiştirmeye de gücü yetmezse, kalbiyle

³⁶ Enbiyâ 21/105.

³⁷ Ebû Dâvûd, "Melâhim", 17.

düzeltilme cihetine gitsin ki, bu imanın en zayıf derecesidir.”³⁸

İslam Devletinin Gerekliliği

Buna göre: "Kötülüğü el ile önleme" sorumluluğu, müslümanlar toplumunda iyiliğin kökleşmesini ve kötülüğün giderilmesini sağlayacak bir siyasî güç meydana getirmek ve sağlam bir toplumsal yapı oluşturmakla yükümlü kılar. Bu sağlam yapı, vicdanı ve ahlâkı bozulmuş olduğu için kötülük işlemekten çekinmeyenleri, hiç olmazsa açıktan açığa kötülük işlemekten uzak tutar. Ancak hadisin "kötülüğü el ile önleme" kısmının rast gele kişilerin kaba kuvvet kullanmalarını, düzensizliği ve başıbozukluğu ifade etmediğini belirtmek gerekir. Çünkü bundan birçok âyet ve hadiste şiddetle yasaklanmış bulunan “fitne” doğar.

"Kötülüğe dille karşı çıkma" sorumluluğu genel olarak iyilikten yana olma ve kötülüğe tepki gösterme bilincinin toplumda canlı tutulmasını, eğitim, öğretim, irşad, yazılı ve sözlü yayınlar gibi kurumsal çalışmaların önemini gösterir. Bunun için âyette "Sizden hayra çağıran, iyiliği emreden ve kötülükten alıkoyan bir topluluk bulunsun" buyurulmuştur.

"Kötülüğe kalben buğzetme" bütün müslümanlar için en düşük düzeyde bir sorumluluktur. Anılan hadiste Hz. Peygamber bunu "imanın en zayıf derecesi" saymıştır. Çünkü kalple buğz, -olumlu davranışlarla tamamlanamadığı sürece-"el" ve "dil" ile kötülüğe karşı koyma yollarına başvurmadaki acizliği ve güçsüzlüğü gösteren pasif bir

³⁸ Müslim, İmân 78. Ayrıca bk. Tirmizî, Fiten 11; Nesâî, İmân 17.

tavırdır.

İyiliğe arka çıkıp kötülüğe karşı koyma, ağır olduğu kadar da değerli bir ödevdir. Ancak insanları iyilik yapmaya ve kötülükten uzak durmaya çağıran kişinin, öncelikle kendisi bu görevi yerine getirmelidir. Bununla ilgili bir hadiste bildirildiğine göre böyle birini cehennemde görenler,

"Ey filân, bu ne hal! Sen dünyada iyiliği emredip kötülükten alıkoymaya çalışmaz mıydın?" derler. Adam şu cevabı verir:

"Ben size iyiliği emreder, fakat kendim yapmazdım; kötülüğü yasaklar, ancak kendim kötülük yapardım"³⁹

Denilebilir ki hayır, "Mizan-ı Hak"da iyi ve faydalı olan işleri yapmaktır. Hayır, tevhid inancının ve nizamının bozulmadan insanlık hayatında devam etmesi ve ettirilmesidir. Hayır, insanları Allah'a yakın kılan, onları maddi ve manevi gelişmelerde en ileri seviyeye ulaştıran ve Allah'ın rızasına kavuşturan iyilikleri içten gelen bir sevgiyle yapabilmektir. Kısacası hayır, dinin ve dindarlığın en güzel semeresidir.⁴⁰

Bu Görev Kimlerin?

Müfessirler bu görevi üstlenecek kimselerin, -görevi hakkaniyetle yerine getirebilmeleri İçin- bazı özelliklere sahip olmalarının şart olduğuna işaret etmişlerdir. Bu kimselerin her şeyden önce güç ve kudret sahibi olmaları;

³⁹ Buhârî, "Bed'ü'l-halk", 10; Müslim, "Zühd", 51.

⁴⁰ Bkz. Fahreddin Yıldız, Altınoluk Mecmuası, 1987 - Ocak, Sayı: 011, Sayfa: 031.

iyiyi kötüden, hayrı serden ayırt edecek derecede ilim ehli olmaları ve beşerî münasebetleri güzel bir şekilde yürütebilecek iyi ahlâka sahip olmaları gerekir. Güçsüz kişiler bu görevi yerine getiremeyecekleri gibi, cahiller de yerine getiremezler. Bunlar iyiyi kötüyü birbirinden ayırt edemedikleri için bazen insanları hayır diye şerre çağırabilirler; kötülükten sakındırmak isterken iyiliği engelleyebilirler. Yumuşak davranılması gereken yerde sert, sert davranılması gereken yerde yumuşak davranabilirler. Bu görevlerin tatlı bir üslûpta yapılması, görev yapılırken gönül kırmaktan ve fitne çıkarmaktan sakınılması gerekmektedir. Nitekim Allah Hz. Peygamber'e kötülüğü en güzel davranışla savmasını emretmiş, böyle yaptığı takdirde düşmanların dahi dost olacağını bildirmiştir.⁴¹

Engelleri Aşmak

Hayır yolunun aşılması gereken bir çok engelleri vardır. Bu engellerinden maksat, insanları bu yoldan alıkoyan sebepler ve onların arkasındaki kişilerdir. Bunların başında, hayır yolunun düşmanı olan şeytan gelir.⁴² Çünkü şeytan, bütün hayırların kaynağı olan imanın ve İslam'ın düşmanıdır. Ayrıca şeytan yolunun takipçisi olup pek çok kötülüğü huy edinmiş olanlar da⁴³ hayrı engelleyenlerdir. Özellikle günümüzde insanları hayır yolundan

⁴¹ Bkz. Prof. Dr. Hayrettin Karaman, Prof. Dr. Mustafa Çağrıncı, Prof. Dr. İbrahim Kafi Dönmez, Prof. Dr. Sabrettin Gümüş, Kur'an Yolu:I, 481.

⁴² Bkz. Enbiya, 90; Kasas, 15.

⁴³ Kalem, 10-15.

uzaklaştırmaya çalışan ve sapık bir düşüncenin ürünü olan ideolojiler, her türlü kötülükleri teşvik edip yaymakla hayra karşı bir savaş açmışlardır. İnsanları yozlaştırmak isteyen bu ideolojilerin savunucuları ise ruhsuz bedenlerden inançsız bir toplum oluşturup kendi "çıkar ve şer saltanatlarını" sürdürmek arzusundadırlar. Böylesine tehlikeli boyutlara ulaşmış şer güçlerin varlığını bilen ve gören Müslümanlar, artık hayrın Kur'an ve sünnete göre yaşamak olduğunu, dünyalık için dini satmanın da İslam'dan, dolayısıyla hayır yolundan sapmak anlamına geldiğini unutmamalıdır. Yine onlar, İslam dışı kültürlerin oluşturduğu yanlış değer ölçülerine iltifat etmeyip, hayrı, büyük günahları affettirmek için verilen küçük sadakalardan, ya da İslam'a uymayan kurum ve cemiyetler icra etmekten ibaret görmemelidirler. "Dünya malı mukabilinde dini satmanın"⁴⁴ dinden, dolayısıyla hayır yolundan sapmak olduğu gerçeği unutulmamalıdır.⁴⁵

⁴⁴ Riyazü's Salibin, I, 216.

⁴⁵ Bkz. Fahreddin Yıldız, Altınoluk Mecmuası, 1987 - Ocak, Sayı: 011, Sayfa: 031.

GELİN ENSAR'I TANIYALIM

Mekke'de Dava Kilitlendi

Mekke'de tebliğ davası bir ara o kadar kilitlendi ki, Peygamberimiz çareyi yabancı ziyaretçiler üzerinde aramaya başladı. Üstat Muhammed Hamidullah'a göre Hz. Muhammed (sav)'ın çaba ve gayretleri öylesine yoğunlaştı ki, Mekkeli müşrikler bu durumdan büyük kaygı duymaya başladılar. Mekke'deki yıllık Hac mevsimi özel bir önem taşımaktaydı. Mekkeli müşrikler, özellikle de zalim ve acımasız Ebû Leheb, İslam aleyhine pek zararlı

önyargılarını yayma konusunda büyük bir çaba içerisine girmişlerdi.

Semhûdî'nin dayandığı ve Hicret'ten 5 ila 6 yıl öncesine ait kaynaklarına göre⁴⁶ Resulullah (sav), İslam öncesinde icra olunan bir hac mevsimi sırasında, hasımları Hazreçlilere karşı bir ittifak anlaşması imkanı olup olmadığını araştırmak üzere gelmiş olan, Evs kabilesine mensup birkaç Medineliyle buluşmuştu. Bundan kısa bir süre sonra Evslilerin Hazreçlileri yendiği Bu'âs savaşı vuku buldu. Öyle görünüyor ki bu olay, yukarıda sözü edilen ve Resulullah (sav)'ın Mekkelilerin boykotuna maruz kaldığı döneme rastlamaktadır. Tarihçiler bize, boykot hareketinin kaldırılmasını ve Ta'if yolculuğunu izleyen yılda, Muhammed (sav)'ın, Mekke'nin banliyösü durumundaki Mina'da onbeş kadar yabancı hacı ile buluştuğunu naklederler.

İbn Hişâm'ın gayet açık bir biçimde ifade ettiğine göre, Resulullah (sav) o sırada yabancı bölgelere gidebilmek üzere emân (himâye) anlaşmaları yapmaya çalışıyordu. Bu girişimlerin esas konusu şu idi: “Beni himaye ediniz ve dediklerimi izleyiniz, bakarsınız çok yakında komşu İran ve Bizans imparatorluklarının sahibi sizler olmuştunuz!”

Onun böyle söylemesinin bir nedeni vardı. Zira, ilahi tebliğ görevinin ilk yıllarından itibaren, çoğu olayın bize tanıklık ettiği gibi, bu inanç ve kanaatтейdi.

Evet, bu onbeş kabile temsilcisi nezdinde oturup konuştu. Kimi zaman sert ve kaba, bazen kibar, kaçamaklı,

⁴⁶ Bkz. 2. bs, s. 221-222),

alaycı ama hepsinde de olumsuz sonuçlar veren çok değişik görüşmeler yaptı. Art arda aldığı başarısız sonuçlara rağmen büyük bir sebatla çabalarını sürdürdü. Nihayet onaltıncı girişim, Medineli bir grupla Akabe’de buluşmasını sağladı.

Tarihi Akabe Buluşması

Bi’setin 11. Yılında bir hac mevsimiydi. Buluşma yeri, Mekke’den Mina’ya giderken solda, Mina’daki düzlüğe çıkan vadinin önüne bir taş atımı mesafede bir yer olup, başlangıçta özel bir adı olmadığı için, eski müelliflerin İnde’l-Akabe -dağ arası- dedikleri bir yerdi.

Akabe; Mekke’ye üç km. kadar uzaklıkta bulunan Mina ile Mekke arasındaki bir mevkiye verilen isimdir. Akabe adına bölgenin başka yerlerinde de rastlanmaktadır. Aynı adı taşıyan birçok yer bulunmasına rağmen Akabe denince ilk defa bu meşhur ahidleşme ve anlaşmaların yapıldığı mevkî hatıra gelmektedir.

Resulullah (sav) onları selamladı, kendisini tanıttı, izin alarak konuşmaya başladı ve onları İslam’a davet etti. Onu dinleyenler şaşkın bir vaziyette birbirlerine baktılar. Hepsi de sanki aynı düşüncede idi: “Sakın bu Yahudilerin ‘gelmesi çok yakın’ dedikleri ve kendilerini zafere götüreceğine inanarak Arapları onunla tehdit ettikleri Peygamber olmasın?”

Çok tereddüt etmediler. Medineliler, kısa bir görüş alışverişinden sonra yeni inancı, yani İslam’ı kabul ettiler. Burada tek bir kişinin değil, bir grup insanın İslam’a geçişi söz konusu idi. Yahudilerden önce iman ederek ön almak isteme düşüncesi etkin olmuştu. Hemen Peygamber

Efendimizin (sav) İslâm’a davetini kabul ettiler. Efendimiz (sav) de bu kez eli boş çıkmadığı için çok sevinmişti. İslamiyetle şereflenene bu altı Medineli, bir sene sonra aynı yerde buluşacaklarına dair Resul-i Ekrem Efendimize söz vermişlerdi.

İslâm ile şereflenerek, “Medine’nin İlk Müslümanları” unvanını alan bu altı seçkin insan, çok iyi bir çalışma yaparak Medine’nin evlerinde, sokaklarında, çarşılarında, hurmalıklarında, insanların olduğu her yerde durmadan İslâm anlatıyorlardı. Artık her yerde İslam konuşuluyordu

Bu Hızlı Hidayet Neden Acaba?

Hiç şüphesiz hidayeti yaratan Allah Teâlâ’nın iradesidir. Acaba bu irade neden böyle tecelli etmiştir? Bunun kul cephesinden bakarsak sebepleri nelerdir? Medineli insanlar niçin Arabistan’daki diğer çağdaşlarından farklı davranmışlardı? İslâm’ı kabul etmede neden bu kadar hızlı davranmışlardı?

Elbette bunun bazı sebepleri vardı. Bir kısmını belirtelim isterseniz:

Medine şehrinde, Arapların hemen yanı başında, önemli sayıda bir Yahudi topluluğu oturmaktaydı. Medine nüfusunu oluşturan her iki zümre de kendi içlerinde parçalanmış durumdaydılar; öte yandan, Arapların bir kısmı, kendilerine rakip durumdaki başka Arap ve Yahudi zümrelere karşı birbirlerini savunmak üzere, Yahudilerin bir

kısmı ile ittifak yapmıştı. Samhûdî'ye göre,⁴⁷ 120 yıl boyunca süregelen bu iç savaşlar her iki zümreyi de yıpratmış, hatta Bu'âs denilen savaş meydanından henüz yenik olarak çıkmış olan Arapların temsilcileri Mekkelilerle karşılıklı bir yardım anlaşması yapmak üzere Mekke'ye gelmişlerdi.

Aslında İslam'ı yeni kabul etmiş olan bu altı Medineli, eskiden beri hep galip geldiği halde son savaşta yenik düşen Hazreç kabilesine mensup idi. Burada, Resulullah (sav)'ın ana tarafından dedelerinin Hazreçlilerle akraba olduklarını ve Mekke ve Medineli bu iki kabile arasında sürekli yakın bir ilişki bulunduğunu hatırlatalım. İşte o ilişkilerden bazıları:

Medineli bir süvari birliğinin Abdu'l Muttalib'in yardımına gelmesi, Resulullah (sav)'ın babası vefat ettiğinde bu kabilenin topraklarına defnedilmesi, henüz çocuk yaştaki Muhammed'in annesi ile birlikte bu Medineli akrabalara ziyarete gelmiş olması ve nihayet Resulullah (sav)'ın amcası Abbas'ın ticari ilişkiler çerçevesinde onları sık sık Medine'de ziyaret etmesi gibi hususlar... Akabe'de bu olumlu ilişkilerin ortaya çıkmasında etkin olmuş olabilir.

Yahudi Tesiri

Öte yandan, Medineliler, Yahudilerle olan komşulukları ve onlarla müttefik olmaları dolayısıyla, peygamberlikle ilgili birçok kavrama diğer Araplardan daha çok vakıftılar. Hatta aralarından bazıları Yahudilik dinini

⁴⁷ Bkz. Age. I, 215.

benimsemişti. Arap tarihçilerinden öğrendiğimize göre, Medineli putperestler, peygamberlikle ilgili konulardaki bilgisizlikleri yüzünden genellikle Yahudilerce hor görülüp küçümsenir ve bu konudaki tartışmalar her zaman, beklenen Resul ortaya çıkar çıkmaz Yahudilerin kendisine tabi olacakları ve putperestlerin üzerine atılacaklarını iddia ve itiraf etmeleriyle sonuçlanırdı. Yahudilerin bu iddiasının müşrikler üzerindeki psikolojik etkisi kuşkusuz çok önemliydi.

Çarpıcı Bir Tespit

Müminlerin Annesi Aişe (Rr.anha.), çok kanlı geçen Bu'âs savaşında ileri gelen müşrik kabile reislerinden hemen tamamının bu savaşta öldürülmesinin bir bakıma İslam'ın işini kolaylaştırdığı söyler. Çünkü bu kişilerin, hayatta kalmış olsalardı, gururlarından dolayı sadece İslam'ı reddetmekle kalmayıp, yabancı bir Mekkeli tarafından yapılan dinî tebligat faaliyetine de engel olabileceklerdi. Aişe (Rr.anha.) bu gözleminde hiç de haksız görünmemektedir.⁴⁸

Yukarıda belirttiğimiz hususların da yardımıyla, özellikle saf ve duru bir gönüle sahip olan bu altı Medineli, Resulullah'ın ilahi davetine koştular ve böylece Yahudilere karşı bir öncelik elde etmek istediler. İbn Hişâm'ın verdiği bilgiye göre, Resulullah (sav), Hazreçlilerin rakibi olan Evs kabilesinden diğer Medinelilere de hitap etmiş, ancak aynı başarıyı onlar üzerinde sağlayamamıştır. Her ne olursa

⁴⁸ Bk. Buharî, 63/1, İbn Hanbel, VI, 61.

olsun, bu altı yeni Müslüman hiç gecikmeden kendi yurtlarına dönerek “Beklenen Resul”ün getirdiği inanç sistemini yaydılar ve kuşkusuz bütün şehir bu haberle çalkalanmaya başladı. Her ne kadar yeni girmiş oldukları dine ait bilgileri yüzeysel olsa da, başkalarını bu dine kazandırma çabaları çok geçmeden meyvesini verdi.

Kureyşliler ise, kendileriyle bir askeri ittifak girişiminde bulunmak isteyen Evslileri düş kırıklığına uğrattılar. Dolayısıyla, Medine’deki yeni ihtida, yani din değiştirip Müslüman olma hareketlerinin Evslileri de etkilemesi bizi şaşırtmamalıdır.

I. Akabe Biati

Çok ciddi sorumluluk üstlenip, çok ciddi çalışmalar yapacaklarına dair Peygamber Efendimize söz veren Hz. Es’ad ve Arkadaşları, aynı zamanda “Gelecek yıl Hac mevsiminde gelmeye söz veriyoruz.” diye de açıkça söz vermişlerdi. Ve bir sene geçmiş, yine Hacc mevsimi gelmişti. Hz. Es’ad bin Zürrare (ra) ve arkadaşları, bir yıldır hasretiyle yanıp kavruldukları Peygamber Efendimiz ile buluşmaya gideceklerdi. İlk buluşma ve görüşme 6 kişi ile gerçekleşmişti. Bu hac mevsiminde 12 kişi olarak gidiyorlardı. Bunların 5’i, bir yıl önce Peygamberimiz ile görüşüp İslâm ile şereflenenlerden iken, 7’si ise yeni gelenlerden oluşuyordu. Birinci görüşmede bulunan Hz. Câbir bin Abdullah (ra), hasta olduğu için bu anlamlı sefere çıkamamıştı.

Hac için Medine’den Mekke’ye doğru yola çıkan kabile bir hayli kalabalıktı. Bunca kalabalık yığın arasında

sadece 12 Müslüman vardı. Akabe’de buluşma niyetlerini herkesten gizliyorlardı. Gidenler büyük bir heyecanla yola çıkarlarken, geride kalanlar da Peygamberimiz’e selâmlarıyla beraber gönüllerini de gönderiyorlardı. Yola koyulanlar büyük bir heyecan içindeyken, yolcu edenler de daha başka bir heyecan yaşıyorlardı.

Peygamber Efendimiz (sas), yine her fırsatta ve her yerde insanları İslâm ile şereflenmeye çağırıyor, bu uğurda her türlü tehlikeyi de göze alıyordu. Tabir yerindeyse Hac mevsiminde karargâhını Mina bölgesine kurmuştu. Çünkü Mekke yaşanmaz olmuştu. Davanın yaşayabileceği yeni bir yer gerekiyordu. Hac için gelmiş kabilelerden karşılaştığı her insana bir umut deyip yaklaşıyor ve her birini İslam’a davet ediyordu. Biz burada o da Medine’den gelen Müslümanları merak ve heyecanla bekliyordu. Medine’den kalabalık bir topluluk ile beraber Mekke’ye gelen on iki Müslüman da, bir an önce Peygamber Efendimiz (sas) ile buluşmak için sabırsızlanıyorlardı.

Nihayet beklenen zaman geldi. Müslüman kardeşlerini çok iyi organize eden Hz. Es’ad (ra)’a gizlice haber geldi:

- Bu gece, gece yarısını geçe Akabe mevkiinde Peygamber Efendimiz ile buluşacağız!

Bir yıllık hasret bu gece bitecekti. Önceki yıl O’nunla görüşüp İslâm ile şereflenen 5 kişide bir heyecan, onu ilk defa görecek olan 7 Müslümanda ise başka bir heyecan vardı.

Medine’den beraber geldikleri kalabalık yığının içinden birer ikişer sıyrılıp, hiç birine herhangi bir şey

sezdirmeden, gizlice gece karanlığını yarararak Akabe'ye doğru sessizce yürümeye başladılar. Hz. Es'ad bin Zürâre (ra), her türlü tedbiri almış, hazırlığını çok ciddi bir şekilde yapmıştı. Bu anlamlı yerde ve bu anlamlı saatte Müslüman kardeşleri ile buluşmuş, âlemleri aydınlatacak olan İki Cihan Güneşi'ni beklemeye başlamışlardı.

Bekleme uzun sürmedi. Peygamberler karanlığı yarararak yanlarına geldi. Sevgi ve heyecandan âdeta nefesler tutulmuştu. Bütün insanlığa örnek olacak bir uygulama ile önce tanışma faslı oldu. İslâm ile yeni tanışanları büyük bir muhabbetle süzen Peygamber Efendimiz (sas), her biriyle ayrı ayrı ilgilendi. Hz. Es'ad ve arkadaşlarının yapmış oldukları çalışmayı dinleyince de, öyle memnun oldu ki, mübarek nûr yüzü sevinçten daha bir nurlandı.

Bu 12 seçkin zevât şunlardan oluşuyordu:

1. Hz. Es'ad bin Zürâre
2. Hz. Avf bin Hâris
3. Hz. Rafi' bin Mâlik
4. Hz. Kutbe bin Âmir
5. Hz. Ukbe bin Âmir
6. Hz. Muaz bin Hâris
7. Hz. Zekvan bin Abdi Kays
8. Hz. Ubâde bin Sâmit
9. Hz. Yezid bin Sa'lebe
10. Hz. Abbâs bin Ubâde
11. Hz. Ebu'l- Haysem Mâlik bin Teyyihan
12. Hz. Uveyym bin Sâide.

Bir rivayette Hz. Ukbe bin Vehb ile Hz. Seleme bin Selâme'nin de bu Birinci Akabe Biatı'na katılan Ensâr arasında bulundukları zikredilir. Böyle olursa, bilinen erkek

ve yetişkin Sahâbelerin sayısı Câbir dahil 15'i buluyor. Bu sayıya Medine'de olan hanımlar ve çocuklar dâhil değildir.⁴⁹

Geçen yıl Müslüman olanların hepsi de Hazrec kabilesinden idiler. Şimdi gelen oniki kişinin ikisi Evs kabilesindendi. Yüz yılı aşkındır süren ve son Buas Savaşları da daha yeni biten Evs-Hazrec düşmanlığı, İslâm ile sona erecekti Allah'ın izniyle. Aralarında uzun yıllara yayılan kan davaları vardı. Bu iki kabilenin bir araya gelmesini hayal etmek bile mümkün değil iken, şimdi bu gerçek oluyordu. Buna çok memnun olan Peygamberimiz (sas), memnuniyetinden gülümsüyordu.

Zaman çok önemli olduğu gibi çok da kısaydı. Bu yüzden her zaman ve her yerde zamanı en iyi ve en güzel bir şekilde değerlendiren Hz. Peygamber (sas), bu oniki seçkin Müslüman'a İslâm esaslarını öz bir şekilde anlattı. Yapmaları gerekenleri de yine öz bir şekilde ifade etti.

Sonra da şöyle buyurdu...

- "Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık etmemek, zina yapmamak, çocuklarınızı açlık korkusuyla öldürmemek, yalan-dolanlarla hiç kimseye iftirada bulunmamak, hiçbir hayırlı işte bana muhalefet etmemek üzere bana biat ediniz. İçinizden sözünde duranlar, mükâfat olarak cennete gireceklerdir. Kim -insanlık hali- bunlardan birini yapar da dünyada cezalandırılırsa, bu, ona keffaret olur. Yine kim -insanlık hali- bunlardan birini yapar da

⁴⁹ Diyarbekrî, Târihu'l-Hamîs fî Ahvâli Enfesi Nefis, c. 1, s. 317; Bkz. Adem Saraç, I. Akabe Biati, <http://www.siyerinebi.com/tr/siyerinebi/ademsarac/birinciakabebati>

Cenâb-ı Hak bunu gizlerse, onun işi Allah'a kalır. Allah, dilerse bağışlar, dilerse azâba uğrattır!"⁵⁰

Medine'nin bu yeni Müslümanları büyük bir coşkuyla biat ettiler:

- Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmayacağız. Hırsızlık etmeyeceğiz. Çocuklarımızı açlık korkusuyla öldürmeyeceğiz. Yalan-dolan uydurarak hiç kimseye iftirada bulunmayacağız. Hiçbir hayırlı işte Sana muhalefet etmeyeceğiz!

İş olsun diye konuşmamışlardı. Çünkü bunun getireceği sorumlulukları çok iyi biliyorlardı. Bu sözleşmenin ne anlama geldiğini çok iyi biliyorlardı. Bu sözleşme ile bütün Arabistan'da hüküm süren şirkin, küfrün, zulmün ve her türlü kötü âdet ve alışkanlıkların ortadan kaldırılması prensip olarak kabul edilmiş oluyordu. Yani büyük bir aydınlanma süreci içinde yerlerini alıyorlardı. Bu yerine göre can ve mal kaybına sebep olan savaş demekti. Fedakarlık demekti. Müslüman olmanın mükafatı gibi bedeli de vardı. Şuursuzca söz veriyor değil, lehte ve aleyhte her durumu bilerek, tartarak, hesaplayarak çok bilinçli bir şekilde söz veriyorlardı. Bütün ihlas ve samimiyetleri ile söz verip biat ettiler. Ve ettikleri biata da hep bağlı kaldılar. Verdikleri sözü her zaman ve zeminde yerine getirdiler.

Söz veriyorlardı, çünkü karşılarında bütün İnsanlığın Emmini durmuş, kendilerini imana, tevhide, ilme ve fazilete çağırıyordu. Bu güne kadar ne çekmişlerse, cahiliye

⁵⁰ Buhârî, el-Câmiu's-Sahîh, Kitâbu'l-Îmân, 10-11; Ahmed bin Hanbel, el-Müsned, c. 5, s. 323.

kurallarından çekmişlerdi. Şimdi büyük bir fırsat ve imkan vardı önlerinde.

Allah Rasûlü'nün faziletli davetine icabet ederek, arzu ettikleri gibi, yeryüzünün en güzel, en kaliteli insanları olma fırsatı vardı önlerinde. O yüzden bu özel topluluk, ta yürekten gelen ve sürekli artan bir coşku ile söz veriyorlardı. Gerek bolluk ve gerekse darlıkta, gerek sağlık ve gerekse hastalıkta, gerek rahatlık ve gerekse sıkıntıda, gerek sevinç ve gerekse üzüntüde, hangi hâl ve durumda olursak olalım sana her hâl-ü kârda itaat edeceğimize dair söz veriyoruz. Sen de her zaman ve her yerde bizim üstümüzde bir tercihe sahip olacaksın, yani Sana her zaman öncelik verecek ve Seni her zaman dinleyeceğiz! Hiçbir şekilde Sana itaatsizlik etmeyecek, sürekli itaat halinde olacağız!⁵¹

Peygamber Efendimiz (sas), bu Müslümanların nur yüzlerine bakarak, yüreklerine işleyen bir cümle kullandı:

-Bana burada anlatma fırsatı vermiyorlar! Ben de sizinle gelsem, kendi canlarınızı ve çocuklarınızı koruyup gözettiğiniz gibi, beni de koruyup gözetir misiniz? Bu şartla ben de sizinle geleyim mi?

Müslüman bir an bu teklife ne diyeceklerini bilemediler. İçlerinden elbette gelmesini istiyorlardı, ama Yesrib henüz güvenli bir yer değildi. Rasûlullah (sas) için çok tehlikeliydi. Böylesine haklı bir teklif karşısında “hayır” demek de içlerine sinmezdi. Nasıl böyle bir şey diyebilirlerdi? Çaresizlik içinde çırpınırlarken yine liderleri Hz. Es'ad bir Zürâre (ra) öne çıkarak büyüklüğünü gösterdi:

⁵¹ İbn İshâk-İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye, c. 2, s. 70-73.

- Ey Allah'ın Rasûlü! Allah şahit ki, biz Allah ve Rasûlü'ne îmân ederken her şeyi göze alarak inandık. Seninle beraber olmak, bizim için şereflerin en büyüğüdür. Fakat gel gör ki, Yesrib senin için emin bir yer değil. Müşriklerin yanında, sana çok şiddetli düşman olan Yahudiler de var. Bize izin ver. Dönüp gereğince çalışalım. Bu güzel dinimizi, Allah ve Rasûlü'nü anlatalım. Uygun görürsen yine sabret! Seneye burada tekrar buluşalım. Gelişmelere göre durum değerlendirmesini yaparız. Şimdilik bize izin ver yâ Rasûlallah!

- Haklısınız, öyle yapalım; seneye burada buluşalım!

- Annemiz-babamız, çoluk-çocuğumuz, canımız-kanımız sana feda olsun yâ Rasûlallah!

Gecenin karanlığında, bu mübarek topluluk, memleketlerinden başlamak üzere, önce yakın çevrelerini, sonra da dünyayı aydınlatmak üzere oradan ayrılıp, yine gizlice giderek, geldikleri kalabalık topluluğa katıldılar. Bir süre sonra da, kabileleri ile beraber Medine'ye döndüler.

İslam Yesrib'te

Birinci Akabe Biati'ne katılan bu Medineli Müslümanlar, Medine'ye döner dönmez daha bir bilinç ve gayretle faaliyetlere başladılar. Orada yaşadıklarını heyecanla herkese anlattılar. Kendi akraba ve kabileleri arasında İslam'ın nurunu yaymaya ve sesini duyurmaya aşk ve şevkle devam ettiler.

Mesela “Birinci Akabe Biatı” adı verilen bu buluşmada bulunan Sahâbîlerden Hz. Ubâde bin Sâmit, o

meşhur hadiseyi anlattıktan sonra, vaziyeti şöyle özetliyordu:

“Refahta olduğu kadar sıkıntıda da, sevinçte olduğu kadar üzüntüde de O’nu destekleyecek ve her konuda emirlerine itaat edeceğimize; Rasûlullah’ı kendi nefislerimizden aziz tutup, durum ne olursa olsun O’na muhalefet etmeyeceğimize; Allah yolunda hiç bir kınayıcının kınamasından korkmayacağımıza; Allah’a asla şirk koşmayacağımıza, hırsızlık ve zina yapmayacağımıza, çocuklarımızı öldürmeyeceğimize, kendiliğimizden uyduracağımız yalan ve dolanlarla hiç kimseye iftirada bulunmayacağımıza, hiç bir hayırlı işte Rasûlullah’a muhalefet etmeyeceğimize dair bey’at ettik. Ayrıca bizden birinin verdiği sözünde durmasına karşılık onun ecir ve mükâfâtının Allah’a ait olduğuna ve ona cennet nimetinin verileceğine; kim insanlık icabı bunlardan birini işler de ondan dolayı dünyada cezaya çarptırılırsa bunun ona keffâret olacağına; kim de yine bunlardan birini işler de işlediği o suçu Allah açığa vurmazsa onun işinin Allah’a kalacağına; Allah’ın dilerse onu bağışlayıp dilerse azaba uğratacağına dair Rasûlullah’ın bize bildirdiği hususlara sadık kalacağımıza da söz verdik”.⁵²

Verilen bütün bu söz harfî harfine tutulacak ve Rasûlullah bundan çok memnun olacaktı.⁵³

⁵² Hüseyin Algül, Osman Çetin, İslâm Târîhi, I, 253.

⁵³ İçimden hep geçirmiştir; bu iki biatta söz verenlerin hayat hikayelerini ve nasıl sözlerinde durduklarını bir kitap yazarak gösterebilsek! Bu düşüncenin temeli şu ayettir: “Mü’minlerden öyle adamlar vardır ki, Allah’a verdikleri söze sâdık kaldılar. İçlerinden bir kısmı verdikleri sözü yerine getirmiştir (şehit olmuştur). Bir kısmı da

İyi niyetli ama hala geçmişin izlerini içlerinde barındıran Medineli Müslümanlar cemaatle namaz kılmak istediklerinde, Evsliler Hazreçlilerin, Hazreçliler de Evslilerin imamlığını kabul etmemişlerdi. Bu sorunu nasıl çözeceklerdi?

Sonunda iyi bir fikirde birleştiler: Bu iki kabile, tamamen kendi istek ve arzularıyla, Resulullah (sav)’ın onlara öğretici olarak gönderdiği Mekkeli birinin cemaat namazlarında başlarına geçmesine razı oldular. Bunun üzerine kendilerine Kur’an ile İslam’ın iman, ibadet, hukuk, ahlak gibi usul ve erkânını öğretecek bir muallim göndermesini istediler. Resûl-i Ekrem, onların bu tekliflerini, fitraten oldukça nâzik ve medenî, aynı zamanda güzel bir simaya sahip, Kureyş’in eşrafından genç sahabe olan Mus’ab b. Umeyr Hazretlerini göndererek derhal yerine getirdi.

Esad b. Zûrâre Hazretleri, Medineli Müslümanların bir nevi önderliğini yapıyordu. Bu sebeple genç sahabe, Kur’an muallimi Mus’ab b. Umeyr (r.a.), Yesrib’e, yani yeni adıyla Medine-i münevvere’ye gelince, onun evinde kalmaya başladı. Artık bu ev, Müslümanların buluşmaları için merkezî bir yer teşkil ediyordu.

Muhtemelen şu olayı da aynı dönemle ilişkilendirmek gerekmektedir. Râfi’ ibn Mâlik ez-Zurkî Akabe’de karşılaştığında, Resulullah (sav) kendisine o güne dek vahyolunan ayetlerin bulunduğu bir Kur’an nüshası verdi ve

(şehit olmayı) beklemektedir. Verdikleri sözü asla değiştirmemişlerdir”.(Ahzab, 23.)

Râfi', kendi mahallesinde inşa edilen İslâm aleminin ilk mescidinde bu ayetleri okumayı adet haline getirdi.

İyi Bir Öğretmen

Bizzat Resûl-i Kibriya'dan dersini almış bulunan Hz. Mus'ab, zamanı ve şartları çok iyi değerlendirebilen, fırsatları çok güzel kullanabilen bir sahabe idi. Bütün gayret ve himmetini, Medine'de İslâm'ın yayılmasına hasretmişti. Kabilelerin hatırı sayılır kimseleriyle görüşüyor, konuşuyor, onlara “Kavl-i Leyyîn”le İslâm'ı anlatıyordu.

Mus'ab'ın işi hiç de kolay değildi. Gerçi Medine'de birçok kimse Müslüman olmuştu, ama İslâm'ın daha da hızlı intişarı için bazı maniler vardı. Evs kabilesinin Reisi Sa'd b. Muaz ile yine reislerden bulunan Üseyd b. Hudayr, henüz Müslüman olmamışlardı. Onların bu durumu haliyle halka da tesir ediyordu. Sa'd b. Muaz, Esa'd b. Zürâre Hazretlerinin halasının oğlu idi.

Bir gün Mus'ab ile Es'ad Hazretleri, Benî Zafer'e âit bir evin bostanındaki “Merak” kuyusunun başında oturmuş, sohbet ediyorlardı. Etraflarında Müslümanlardan da birçok kimse vardı.

Sa'd ibn Mu'âz, bu yeni “sapıklık” hareketinden hoşlanmayarak, orada bulunan Useyd'e şöyle dedi:

- Rica ederim, gidip şu iki kişiyi (öğretmen Mus'ab ve konuğu Es'ad) buradan uzaklaştı. Es'ad teyzemin oğludur. İşin içinde o olmasaydı seni rahatsız etmezdim. Onlara, aramızdaki huzuru bozmamalarını söyle!

Bu sırada elinde mızrağı olduğu halde, Üseyd b. Hudayr yanlarına çıkageldi. Hiddet ve şiddetle,

-Siz, bize niye geldiniz? Birtakım akli ermez ve zayıf kimseleri aldatıp azdırıyorsunuz! Hayatınızdan olmak istemiyorsanız, derhal buradan ayrılın! dedi.

Hız. Mus'ab,

-Hele biraz sakın ol, şöyle otur! Sözümüzü dinle, maksadımızı anla! Beğenirsen kabul edersin, beğenmezsen o zaman engel olursun, diye gayet nâzikçe mukabelede bulundu.

Üseyd,

-Doğru söyledin! dedi ve mızrağını yere saplayarak yanlarına oturdu. Hız. Mus'ab, ona İslamiyet hakkında bir konuşma yaptı ve Kur'an-ı Kerim okudu. Üseyid kendisini tutamayarak,

-Bu ne kadar güzel, ne kadar iyi bir söz! diye konuştu ve "Bu dine girmek için ne yapmalı? diye sordu.

Mus'ab (r.a.), ona İslam'ı anlattı. O da memnuniyetle şehâdet kelimesini getirerek İslamiyetle müşerref oldu. Sonra şöyle söyledi:

-Şimdi size kabilenin önde gelenlerinden birini göndereceğim; eğer onu ikna edebilirsen, bütün kabile de ardından hidayete erecektir.

Üseyd geri dönerek Sa'd ibn Mu'az ve arkadaşlarının yanına gelince şu hikayeyi uydurdu:

-Şuradaki ufak tefek adam pek zararsız birine benziyor. Kendisinden ve arkadaşlarından buradan çıkıp gitmelerini söyledimse de, inat edip, istediklerini yapacaklarını söylediler. Zaten öğrendiğime göre, senin hasmın olan Benî Harise kabilesinin mensupları da, bu yeni sapıklığı kabul eden senin yeğenin Es'ad'ı öldürmek üzere yola çıkmışlar, seni de itaatleri altına almak istiyorlarmış.

Aslında Useyd şöyle söylemek istiyordu: “Es’ad Müslüman oldu, öyleyse sen artık onu dindaşın olan kimselere karşı savunmak istemezsin. Ancak o senin yeğenindir ve onun kanının akıtılmasına göz yumman da senin için bir zillet, bir boyun eğme, onların itaatleri altına girme anlamına gelecektir.”

Useyd, bütün bu hikayeyi, sadece Sa’d ibn Mu’âz’ın bizzat gidip bu öğretmenle konuşmasını sağlamak için uydurmuştu. Çünkü bu öğretmenin büyüleyici sözleri onun üzerinde de aynı etkiyi bırakacaktı. Sa’d bu uydurma sözlerden korkup dehşete düşerek:

-Vallahi, sen bu işi halledemedin, beni tatmin edici bir malumat getirmedi, dedi ve mızrağını eline alıp, öğretmen Mus’ab’ın ve Esa’d’ın yanına gelerek, hiddetle bağırıp çağırdı. Esas hıncı yeğenine idi. Ona bağırdı çağırdı ve açıktan takdir ve tehdit etti:

-Ey Es’ad! Eğer seninle aramızda akrabalık olmasa, böyle kabilemiz içine soktuğunuz çirkin işlere sabır ve tahammül edemezdim!

Mus’ab (r.a.) aynı şekilde ona da,

-Hele biraz durunuz! Lütfen oturup dinleyiniz! Sözlerimi anlayınız. Beğenirseniz kabul edersiniz, beğenmezseniz biz de size çirkin gördüğünüz işi tekliften vazgeçeriz” diye nâzikçe cevap verdi.

Bu sakinlik ve efendilik karşısında Sa’d oturdu ve Hz. Mus’ab’ın sözlerini dinlemeye başladı. Hz. Mus’ab, ona, İslam dininin ne demek olduğunu anlattı ve Zuhruf Suresi’nin baş kısımlarından okudu.

Kur’an okunurken, Sa’d’ın yüzü birdenbire değişiverdi. Simasında iman alâmetleri bir anda belirdi.

Dinledikleri, o âna kadar duymadığı, bilmediği şeylerdi.

Kur'an'ın eşsiz belâgati ve tatlı üslûbu karşısında derhal,
-Siz bu dine girerken ne yapıyordunuz? diye sordu.

Mus'ab (r.a.), ona İslam dininin esas ve âdabını anlattı. O da orada şehâdet getirerek Müslüman oldu.

Sonra da kendi kavmi olan Benî Abdü'l-Eşhel cemaatinin yanına döndü. Onlara,

-Ey topluluk! Beni nasıl biliyorsunuz? diye sordu.

-Sen bizim büyüğümüz, en üstünümüzsün, diye cevap verdiler.

Bunun üzerine Sa'd Hazretleri,

-Öyle ise siz de Allah Resûlüne iman etmelisiniz, dedi ve ilave etti: "İman etmedikçe sizin erkek ve kadınlarınızla konuşmak bana haram olsun!"

Bu söz üzerine, Benî Abdü'l-Eşhel aşireti içinde o gün iman etmedik hiç kimse kalmadı. Es'ad b. Zürâre Hazretleri de, Mus'ab'la (r.a.) birlikte evine döndü.

Artık Mus'ab Hazretleri, Medine'de İslam'ı tebliğ ve neşirde yalnız değildi. Evs ve Hazreç kabilelerinin reisleri de yanında yer almışlardı. Olanca gayretleriyle İslam'ın yayılmasına çalışıyorlardı.

Yine İslam'ı tebliğ ve neşir merkezi, Es'ad b. Zürâre Hazretlerinin evi idi. Mus'ab ile Sa'd b. Muaz Hazretleri, el ele vererek, burada insanları hak dine davetle meşgul oluyorlardı.

Kısa zamanda İslamiyet, Medine'de büyük bir inkişaf kaydetti. Öyle ki Evs ve Hazreç kabileleri içinde Benî Ümeyye b. Zeyd'in hânesinden başka İslam ve Kur'an nuruyla aydınlanmayan ev kalmadı. Bir müddet sonra bu evde de İslam'ın nuru parlamaya başladı!

II. Akabe Biati

Bi'setin 13. senesi idi. Milâdî 622. Bu sene Hac mevsiminde Medineliler, 500 kişilik bir kervan gönderdiler. Bunların arasında İslam davetçisi, Kur'an muallimi Mus'ab b. Umeyr Hazretleri, hem Medine'deki İslamî gelişmeyi bizzat Peygamber Efendimize bildirmek, hem de haccetmek üzere Evs ve Hazreç kabilelerine mensup ikisi kadın yetmiş beş Müslümanla birlikte Mekke'ye geldi. Bunları temsilen bir grup, Mescid-i Haram'da amcası Hz. Abbas'la oturan Resûl-i Ekrem Efendimizin yanına vardılar ve şu teklifte bulundular:

-Yâ Resûlallah! Biz oldukça kalabalığız. Seni yanımıza almak, size yardımcı olmak, uğrunuzda canımızı feda etmek, şahsımızı koruduğumuz şeylerden zâtınızı da esirgemeyip korumak üzere söz birliği etmiş bulunuyoruz! Bu hususta sizinle daha geniş konuşmak için nerede buluşalım?

Resûl-i Kibriya, yine Akabe'de buluşmayı uygun gördü.

Bu buluşma, gece yarısı olacak ve kimseyi duyurulmayacaktı. Hatta karargâhlarından ayrılırken ve dikkatleri çekmemek için küçük küçük gruplar halinde Akabe'ye geleceklerdi.

Medineli Müslümanlar, bu tâlimat gereği gece yarısı hiç kimseye hissettirmeden ve kimsenin dikkatini çekmeden Akabe yanındaki vadide bir araya geldiler.

Peygamber Efendimiz de buraya, henüz Müslüman olmamış amcası Hz. Abbas'la geldi. Hz. Abbas'ın maksadı,

yeğenini bu mühim meselede yalnız bırakmamak, yapılanları ve verilen sözleri bizzat görüp işitmekti.

Önce, Hz. Abbas söz aldı. Medineli Müslümanlara hitaben, Allah Resûlünü koruma hususunda kendilerine güvenleri varsa bu işe girişmeleri, aksi takdirde daha şimdiden bu işten vazgeçmeleri gerektiğini belirten bir konuşma yaptı.

Ancak Medineli Müslümanlar, bizzat Resûlullah'ın konuşmasını istiyorlardı.

-Yâ Resûlallah! Sen de konuş! Kendin ve Rabbin için arzu ettiğin ahdi al, dediler.

O esnada Medineli Müslümanların önderi durumunda olan Es'ad b. Zürâre Hazretleri, Resûlullah'tan konuşmak için müsaade aldı ve

-Yâ Resûlallah! dedi. Her davetin bir yolu var: O yol ya kolay olur ya da zor! Bugün senin yaptığın davet, insanların çok zor kabul edecekleri çetin bir davettir! Sen, bizi takip ettiğimiz dini bırakmaya ve kendi dinine tâbi olmaya davet ettin. Bu, çok güç ve zor bir işti. Buna rağmen biz bu teklifini kabul ettik. Biz yurdumuzda, şerefli ve her tecavüzden korunmuş, orada değil kavminden ayrılan ve amcaları tarafından düşmanlarına teslim edilmek istenilen bir zâtın, hatta kendimizden başka hiç kimsenin de hâkim olmak için göz dikemeyeceği bir cemaattik. Bu çok zor bir iş olduğu halde, biz senin bu yoldaki teklifini de kabul ettik! Hâlbuki, bütün bunlar, Allah Teâlâ, doğru yolu bulma azmini ve sonunda hayra ulaşma ümidini ihsan etmedikçe, insanların hiç de hoşlanacakları şeylerden değildi. Fakat biz bunları dillerimizle ikrar, kalplerimizle tasdik, ellerimizi uzatmak suretiyle kabul ettik! Allah'tan getirdiklerine

bilerek ve inanarak sana bîat ediyoruz! Biz, Rabbimize ve Rabbine bîat ediyoruz! Allah'ın kudret eli, ellerimizin üzerindedir! Kanlarımız kanınla, ellerimiz elinledir! Kendimizi, evlatlarımızı, kadınlarımızı esirgeyip koruduğumuz şeylerden seni de esirgeyip koruyacağız! Eğer bu ahdimizi bozarsak, Allah'ın ahdini bozan bedbaht insanlar olalım!”

Es'ad b. Zürâre Hazretleri, konuşmasının sonunu şöyle bağladı:

-Yâ Resûlallah! Kendin için arzu ettiğin ahdini bizden al, Rabbin için de istediğin şartı koş!

Resûl-i Ekrem Efendimiz, önce onlara Kur'an-ı Kerim'den bazı ayetler okudu. Onları Allah'a davet, İslamiyete teşvik ettikten sonra da kendisi ve Rabbi için arzu ettiği hususları şöyle sıraladı:

-Yüce Allah için size söyleyeceğim şartım şudur: “O’na hiçbir şeyi eş ve ortak koşmadan ibadet etmeniz. Namazı kılmanız, zekâtı vermenizdir. Kendim için isteyeceğim ise şudur: Allah'ın peygamberi olduğuma şehâdet etmeniz; kendinizi, çocuklarınızı ve kadınlarınızı koruduğunuz şeylerden beni de korumanız.”

Bu sırada, Abdullah b. Revâha söz alarak,

- Yâ Resûlallah! Bunları söylediğiniz tarzda yaparsak bize ne var?” diye sordu.

Resûl-i Ekrem,

-Cennet var! diye cevap verdi.

Bu cevabı alınca, gözlerinde parlayan pırl pırl sevinçlerini,

-O halde bu, kazançlı ve kârlı bir alış veriştir! diyerek sözleriyle de teyit ettiler.

Sonra Peygamber Efendimize,

- Yâ Resûlallah! Sana ne yolda bâat edelim, söz verelim? diye sordular.

Resûl-i Ekrem Efendimiz,

-Allah'tan başka ilâh bulunmadığına ve benim de Allah'ın Resûlü olduğuma şehâdet getirerek namazı kılacağınıza, zekâtı vereceğinize, neşeli neşesiz zamanlarınızda sözlerime itaat edeceğinize, emirlerime tamamıyla boyun eğeceğinize; darlıkta da varlıkta da muhtaçlara yardımda bulunacağınıza; hiçbir kınayıcının kınamasından korkmaksızın Allah yolunda, Allah için hak ve gerçeği söyleyeceğinize, iyiliği emredip kötülükten alıkoyacağınıza bâat etmeli, yani bana kesin söz vermelisiniz! Şahsıma gelince, bana her yönden yardım edeceğinize; yanınıza vardığımda kendinizi, kadınlarınızı ve çocuklarınızı esirgeyip koruduğunuz şeylerden beni de esirgeyip koruyacağınıza kat'î söz vermelisiniz! dedi.

Şu cevabı verdiler:

-Evet, şüphesiz; Seni Hakikat ile yüklü olarak gönderen Allah'a and olsun ki, emânımız altındaki kimseleri nasıl koruyup gözetiyorsak, seni de öylece koruyup gözeteceğiz.

Bu sözlerinin bütün dünya ile savaşmayı göze almak anlamına geldiği malumdu, ama kararlarında hiçbir tereddüt ve sarsıntı göstermediler. Resulullah (sav)'a, kendisi ve Mekke'li arkadaşlarının Medine'ye gelmeleri halinde, onları herkese karşı koruyup himaye edeceklerine dair söz verdiler.

Çok ilginçtir, içlerinden biri Resulullah (sav)'a şöyle bir soru yöneltti:

-Ey Allah'ın Resulü! Bizim bölgemizdeki Yahudilerle aramızda bir ittifak anlaşması var. Biz bu anlaşmayı bozacağız. Ama eğer biz böyle yaparsak ve daha sonra da Allah sana zafer ihsan ederse, bizi terk edip kendi hemşehrilerinizin arasına döner misiniz?

Resul-i Ekrem Efendimiz (sav) gülümseyerek şu karşılığı verdi:

- Sizin kanınız benim kanım, sizin affınız benim affımdır. Ben size katılıyorum, siz de bana katılıyorsunuz. Siz kiminle çatışıp savaşırsanız ben de onunla çatışıp savaşıacağım ve kiminle barış yaparsanız ben de onunla barış yapacağım.

Temsilî İdare

Bundan sonra Resûl-i Kibriya Efendimiz, onlara

-Aranızdan, her hususta kavimlerinin benim yanımda temsilcisi olacak on iki kişi seçiniz. Mûsa da, İsrailoğullarından on iki temsilci almıştı” buyurdu.

Medineli Müslümanlar, Hazreç kabilesinden dokuz, Evslilerden de üç temsilci seçtiler.

Hazreçlilerden seçilen zâtlar şunlardı:

- 1) Ebû Ümâme Es'ad b. Zürâre,
- 2) Sa'd b. Rebî',
- 3) Râfi' b. Mâlik,
- 4) Abdullah b. Ravâha,
- 5) Abdullah b. Amr,
- 6) Bera b. Marur, 7) Sa'd b. Ubâde,
- 8) Ubâde b. Sâmit,
- 9) Münzir b. Amr.

Evsilileri ise şu zâtlar temsil edecekti:

- 1) Useyyid b. Hudayr,
- 2) Sa'd b. Hayseme,
- 3) Ebu'l Haysem Mâlik b. Tayyihan.

Bu temsilcilerin hepsi de Medine'nin ileri gelen, hatırı sayılır kimseleri ve okuma yazmasını bilen âlim zâtlardı.

Peygamber Efendimiz, seçilen temsilcilere,

-Havarîler, Meryemoğlu İsa'ya karşı kavimlerinin kefilî oldukları gibi, siz de sizden olanların kefilisiniz, ben de Mekkeli muhacirlerin kefiliyim, dedi.

Onlar da,

-Evet, deyip tasdik ettiler.

Ayrıca Resûl-i Ekrem Efendimiz, on iki temsilci seçildikten sonra Es'ad b. Zûrâre Hazretlerini de, seçilen on iki temsilcinin başkanı tayin etti.

Temsilciler, temsil ettikleri topluluklarla konuşup, bîatın ehemmiyetini anlattılar ve onları Resûlullah'a bîata hazırladılar. Bundan sonra Resûl-i Ekrem Efendimiz, mübarek ellerini uzattı. Medineliler teker teker bîat ettiler. Sadece iki kadına Efendimiz elini vermedi ve onları da kendisine bîat etmiş kabul etti.

Yapılan bîat, bir manada Medineli ve Mekkeli Müslümanlar arasında bir ittifaktı.

Müşriklerin Durumu Sezmeleri

Bîat, gecenin karanlığında, çağrılanların dışında kimsenin göremeyeceği تنها bir yerde cereyan etmişti. Buna rağmen, bîat biter bitmez kulaklarına bir ses geldi:

-Ey Kureyş! Muhammed ile atalarının dininden çıkmış Medineliler, sizinle savaşmak için toplanıp sözleştiler!

Gecenin karanlık ve sükûtunu yırtan bu ses kimindi ve nereden geliyordu? Herkesi bir merak ve telâş sardı.

Bu ses, Münebbih b. Haccac'ın sesine benziyordu. Resûl-i Ekrem,

-Derhal konak yerlerinize dönünüz! emrini verdi.

O sırada Medineli Abbas b. Ubâde,

- Yâ Resûlallah! İstersen sabah olur olmaz kılıçlarımızı kınından sıyırır ve Mina'da bulunan halkın üzerine yürür, onları kılıçtan geçiririz! diyerek konuştu.

Ancak Resûl-i Ekrem, henüz sabır silahını kullanmakla vazifeliydi. Şöyle buyurdular:

-Hayır, hayır! Bize henüz bu şekilde hareket etmemiz emrolunmadı. Hepiniz yerlerinize dönünüz.

Bunun üzerine, Medineliler konak yerlerine döndüler.

Sabah olunca, durumu sezmiş bulunan Kureyşli müşrikler, kendilerince mahiyeti henüz meçhul bulunan hadiseyi tam öğrenmek üzere tahkike başladılar. Kendileri gibi putperest olan Medinelilerden sordular. Ancak onların böyle bir meseleden haberleri olmadığından dolayı yemin ederek,

-Böyle bir şey olmadı. Biz, böyle bir şey bilmiyoruz, dediler.

Medineli Müslümanlar ise, doğru yolun sükût olduğunu düşünerek, tek kelime konuşmuyorlardı!

Kureyşli müşrikler, bu sefer Abdullah b. Übey b. Selûl'e gidip sordular. O da aynı şekilde,

-Bu, büyük bir iştir! Böyle bir şey olmamıştır! Söylenenler boş lâf olsa gerek! Kavmim, bana böyle bir şey danışmadı. Onlar, Yesrib’de iken bana danışmadan hiçbir iş yapmazlardı, dedi.

Bunun üzerine Kureyşli müşrikler, Medineli putperestlerin bu hususta herhangi bir bilgileri olmadığı kanaatine vardılar.

Şayet Resûl-i Ekrem Efendimiz, “Bu işi sizden başkasına duyurmayın” dememiş olsaydı ve Medineli Müslümanlar da bu işi müşrik hemşehrilerinden gizlememiş olsalardı, elbette bu olay Mekkeli müşriklere onlar tarafından duyurulacak ve kuvvetli ihtimalle orada Müslümanların başına büyük bir gaile açılacaktı. Belki de, Medine’ye henüz açılmış bulunan İslamiyet için büyük bir mani ortaya çıkacaktı.

Hac mevsimi sona erince, Medineli Müslümanlar da yurtlarına geri dönmek üzere yola koyuldular.

Medineli Müslümanların Mekke’den ayrılışlarından az zaman sonra, müşrikler böyle bir anlaşmanın cereyan etmiş olduğunu öğrendiler. Derhal Müslümanları takibe koyuldular. Ancak Medineliler çoktan o civardan uzaklaşmış bulunuyorlardı. Sadece iki kişiyi yakalayabildiler: Sa’d b. Ubâde ve Münzir b. Amr... Bu iki zât her nasılsa Medine kafilesinden geri kalmışlardı. Daha sonra Münzir Hazretleri bir yolunu bulup ellerinden kurtuldu. Müşrikler, sadece Sa’d b. Ubâde’yi Mekke’ye getirdiler ve adeta hınçlarını bu sahabeden almak istercesine kendisine eza ve işkencelerde bulundular. Sonunda, Sa’d b. Ubâde Hazretleri, kendisini daha önceden tanıyan ve Medine’den geçerken evinde misafir olan iki müşrik

tarafından himâyeye alınarak bu eziyet ve işkencelerden kurtuldu.

Yurtlarına dönen Medineli Müslümanlar, artık dört gözle muhacirleri ve Resûl-i Zîşan Efendimizin yolunu bekliyorlardı!⁵⁴

⁵⁴ Bkz. Salih Suruç, Kainatın Efendisi Peygamberimizin Hayatı, “Akabe Biatları ve Medine’de İslâmın Yayılması”, Nesil y. İst. Ayrıca bizim “Her Yönüyle Hicret” kitabımız. Henüz basılmamıştır. Bundan sonra başlayan hicret, çeşitli yönden bu kitapta işlenmeye çalışılmıştır.

İSLAM'A ENSAR OLMAK

Bize Düşeni Yapmalıyız

Hayatta karşılaştığımız zorluklar karşısında ümitsiz olmamak, ye'se düşmemek, sabır ve sebatla azmederek devamlı çalışmak için inandığımız ilkelerden birisi de, “bize düşeni yapmak, gerisini takdir-i ilahiye bırakmaktır”. Hakkın takdirini kabullenmek, gücümüzün yetmediği yerde inadı bırakmaktır. Bugün şer gibi gözükenlerin, ileride hayır olabileceğini unutmamaktır. Allah Teâlâ'nın merhametine, kullarının iyiliğini isteyeceğine tam inanmaktır. Sabırla

musibetlerin bir hikmetinin olabileceğini düşünerek, ondaki rahmeti anlamaya çalışmaktır. İnsanın sınırlı güç ve kuvvetinin, Allah Teâlâ'nın sınırsız güç ve kuvveti yanında bir hiç olduğunu kabullenmek, ona dayanmak ve güvenmektir. Dinimizde buna “tevekkül”, ve “tefviz” denir. Yani kulun kendine düşeni yaptıktan sonra işin gerisini Allah Teala'ya havale etmesi, ona ısmarlamasıdır. Yüzünü ona çevirmesi, sırtını ona dayaması, onun rızasına tamamen teslim olmasıdır.

Bu, işi başlattıktan sonra yan gelip yatmak mıdır? Asla! Her aşamada üstüne düşeni yapmaya devam etmektir. üstüne düşen demek, Donkişot gibi olayların üstüne pervasızca saldırmak değildir. Elbette planlama, programlama, araç gereç temini, ekonomik boyutu, yapım, sürüm, sunum gibi sonuç alıcı her şey baştan düşünülmeli ve aşamalı olarak zamanında uygulamaya konulmalıdır. Ama bütün bunlardan sonra kişi ne işin altında ezilmeli, ne de hayırlı bir sonuç alınıp alınmayacağı endişe veya korkusuyla kendi kendini yiyip bitirmelidir. Allah Teâlâ'ya olan tevekkül ve itimad ile huzur içinde olmalı, sonuçları da içi rahat olarak yine huzur ve mutlulukla karşılamalıdır.

İşte burada Allah Teala'ya iman etme, onun güç ve kuvvetine güvenme, ona dayanma, işini ona ısmarlama devreye girer ve bu iman ve güven mü'mini rahat ve huzura erdirir. Biz tevekkül ve tefviz diye işte buna diyoruz. Hiç şüphesiz bu bir iman işidir. İnançsız insanlarda bu iç huzurun yakalanması asla mümkün değildir. Gelecek itirazlar için hemen söyleyelim, akıl ve tecrübe imanın yerini tutamaz bu alanda. Bu yüzden tanrı tanımaz ateistler, “imansız olmak zor iştir, yürek ister” derken bunu

kastederler. “Zorluklar karşısında Allah deyip ona sığınmak işin kolayına kaçmaktır” derler. Ama kendileri de biliyorlar ki, düşen uçakta ateist olmazmış. Zorla burun buruna geldiklerinde “Allah” dediklerini yine kendi yazılarından ve hatıralarından öğreniyoruz. Kur’an-ı Kerim’de bunlar için dalgalı denizde batma tehlikesine maruz kalan gemidekiler misal verilir:

İmanın harikalar yaratacağına inanmak gerekir. Allah Teala’nın iradesi elbette kendi istediği gibi tecelli edecektir. O asla yaptığından sorguya çekilemez. Dilediğini dilediği gibi yapar. Şunun için söylüyoruz; dilerse bazen kulunu imtihan eder. Yardımını erteler veya ahirete bırakır. Belki de daha önceden işlediği kötülükler yüzünden cezalandırır. Bütün bunlar da kul için hayırdır. Kul bunun hayır oluş cihetini bilmeyebilir. Bu o işin hayırlı oluşunu değiştirmez.

Bunun dışında Allah Teala’nın kuluna yardımı çoktur ve genellikle umulmadık yerlerden gelir. Bu yüzden kul ye’s’e düşmemeli, umutsuzluk kolunu kanadını kırmamalıdır. Özellikle de ilahi yardımlar, çalışmanın veya sıkışmanın zirvesinde gelirler. Bu bilinirse, bir mü’mini üstündeki işten kim geri çevirebilir? Azim ve iradesini kim yok edebilir? Başarmanın heyecan ve mutluluğundan kim alıkoyabilir?

İslam’ın Garip Günleri

Bir örnekle yazımızı bitirelim. Hz. Âişe annemiz anlatıyor:

- Hz. Peygamber Efendimiz her sene hac mevsiminde Arap kabilelerine başvurarak onlardan kendisini yurtlarına

kabul edip dinin tebliği hususunda yardımcı olmalarını istiyor; karşılığında da onlara cennet va'dediyordu. Fakat onun bu tekliflerine hiç bir Arap kabilesi olumlu cevap vermiyordu. Bu Allah Teâlâ'nın kendi dinini üstün kılıp ona yardımcılar göndermeyi dilemesine kadar böyle devam etti. Böylece Allah Teâlâ, peygamberine Ensar'ı gönderdi. Onlar da Hz. Peygamber'i dinleyip ona icâbet ettiler. Allah da Medine'yi elçisi için hicret yurdu yaptı.⁵⁵

Evet, Mekke Müslümanlar için yaşanmaz hale gelmişti. Peygamber Efendimiz (sav) kendisini kabul edecek bir kabile arar olmuştu. Özellikle hac mevsiminde Mekke'ye gelenlere kendisini tanıtıyor ve isteğini sunuyordu. Ama Kureys'in ileri gelen azılı kafirleri yabancıları tehdit ederek korkutuyor ve Efendimizin arzusunu geri çevirmelerini sağlıyorlardı.

İşte böyle en zor, en umulmadık bir zamanda Yesrip'ten bir avuç insan ile karşılaştı. Bu ise tarihin akışını değiştirdi.⁵⁶

⁵⁵ Heysemi VI/42 (Taberani, Evsat'ta Hz. Aişe'den). Muhammed Yusuf Kandehevi, Hayatu's-Sahabe, Akçağ Yayınları: 1/363.

⁵⁶ Urve (ra) anlatıyor: "Ensar'dan birkaç kişi hac için Mekke'ye gittiler. Bunlar arasında Benî Zürayk'dan Râfî b. Mâlik ile Zekvan b. Abdilkays, Benî Mâzin b. Neccar'dan Muaz b. Afra' ile Es'ad b. Zürâre, Benî Abdi'l-Eşhel'den Ebu'l-Heysam b. Teyyihan ve Benî Amr b. Avf kabilesinden Uveym b. Sâide de vardı. Hz. Peygamber onların yanına gelerek kendilerine tebliğde bulundu ve Kur'ân'dan bazı parçalar okudu. Bunlar Hz. Peygamber'i dikkatlice dinlediler. Onun sözleri çok hoşlarına gitmişti. Onda kitap ehli olanların söyledikleri alametleri gördüler ve ona inanıp kendisine yardım edeceklerine dair söz verdiler. Bu kişiler Hz. Peygamber'e şöyle demişlerdi:

- "Allah Teâlâ'nın seni tebliğ için gönderdiğine ve bizim karşımıza çıkardığına çok memnun olduk. Biz sana ve Allah'a itaat edip yardımcı olacağız. Fakat şu an için burada, Mekke'de kalman çok daha

O günleri Hz. Câbir b. Abdillâh şöyle anlatıyor:

“Hz. Peygamber Mekke’de on sene kaldı. Bu arada Ukkaz ve Mecenne panayırlarına gidiyor, hac mevsiminde insanların arasına karışıyor ve onlara şöyle diyordu:

‘Beni memleketine götürecek kimse yok mudur? Rabb’imin emirlerini tebliğ hususunda kim bana yardımcı olmak ister? Böyle bir kişiye cennet va’dediyorum’.

Fakat bu on sene zarfında onu memleketine götürüp kendisine yardımcı olabilecek hiç kimse çıkmadı. Bir yandan da kavmi ve akrabaları dışarıdan, mesela Yemen veya Mudar’dan gelen insanları çeviriyorlar ve onları

- Kendinizi Peygamber olduğunu iddia eden şu gençten sakın, yoksa fitneye düşersiniz, diye kandırıyorlardı.

Öyle ki Hz. Peygamber Mina’da, Müzdelife’de insanlar arasında dolaşırken parmakla gösterilir oldu. Bu durum Allah Teâlâ’nın Medineli bir grup insanı peygamberine gönderinceye kadar devam etti. Biz Hz. Peygamber’i memleketimize kabul ettik ve onu doğruladık.

uygundur. Çünkü memleketimizde Evs ile Hazrec kabileleri arasında büyük bir düşmanlık hüküm sürmektedir. Biz şimdi gidelim ve halkımıza seni anlatalım; onları Allah’a ve Rasûlüne davet edelim. Sen şimdi bizimle gelecek olursan aramızdaki bu düşmanlık sebebiyle sana hakkıyla hizmet edemeyiz. Söz veriyoruz, gelecek sene gelip seni durumumuzdan haberdar edeceğiz”.

Hz. Peygamber’in razı olması üzerine bu kişiler Medine’ye dönerek kavimlerini gizliden gizliye davet etmeye başladılar. Sonunda içinde üç-beş müslümanın bulunmadığı hiç bir ev kalmadı.(Heysemi VI/42 (Taberani, mürsel olarak Urve’dan); Kandehlevi, 1/365).

Bizim insanlarımız Medine'den kalkıp Hz. Peygamber'e geliyorlar; müslüman olup Kur'an öğrenerek dönüyorlardı. Daha sonra bu müslüman olan kişiler kendi aile efradını da müslüman ediyordu. Böylece içinde Müslüman bulunmayan ev neredeyse kalmadı. Nihayet bir gün bir araya gelerek

- Hz. Peygamber Mekke'nin dağlarında korka korka daha ne kadar dolaşacak ve ne zamana kadar gittiği yerlerden kovulmaya devam edecek? dedik.

Bunun üzerine yetmiş kişilik bir heyet oluşturarak hac mevsiminde Mekke'ye vardık. Akabe vadisinde buluşmak üzere sözleştik. Biz birer ikişer oraya toplandık ve Hz. Peygamber'e:

- Ey Allah'ın Rasûlü! Sana ne üzerine biat edelim? dedik ve böylece ona biat ettik.⁵⁷

Bu mübarek olay için Hz. Ömer çok sonraları der ki:

- Hz. Peygamber Mekke'de dinini tebliğ etmeye başladığında hac mevsimlerinde kendisine yardımcı olmaları için Arap kabilelerini tek tek dolaşıyordu. Her çadıra giriyor, her topluluklarla konuşuyordu. Fakat hiç birinden olumlu bir cevap alamadı.⁵⁸ Sonunda Allah Teâlâ, Ensar'ı mutlu kılmak ve onlara şeref bahşetmek istedi. Onlar da Hz. Peygamber'i kendi memleketlerine kabul edip ona yardımcı oldular. Allah, peygamberine yapmış oldukları bu iyiliklerden dolayı onları mükâfatlandırsın!⁵⁹

⁵⁷ Hakim II/625 (İmam Ahmed'den). Kandehevî, 1/363-364.

⁵⁸ Çünkü onu takip eden düşmanları, hemen onun arkasından o insanları Peygamber Efendimizin (sav) aleyhinde konuşarak korkutuyor, ona uymaları halinde Kureyş'e düşman olmakla tehdit ediyorlardı.

⁵⁹ Kenz VIII/134 (Bezzar, Hz. Ömer'den).

Hatta o kadar ki Hz. Ömer, Ensar hakkında şunları söylemiştir:

“Yemin ederim ki biz Ensar’ın hakkını gereği gibi gözetemedik. Onlara “Bizler emirleriz, sizlerse vezirlerimizsiniz” demiştik. Eğer bu yılsonuna kadar yaşayacak olursam, her idareciyi ve her valiyi Ensar’dan tayin edeceğim.”⁶⁰

“Kul sıkışmayınca Hızır yetişmez” denmiştir. Hayat böyle mucizelelerle, kerametlerle, maunetlerle doludur. İnsan doğru işler yapmalı, istikametten ayrılmamalı, kendine düşeni yaptıktan sonra Allah Teâlâ’ya tevekkül etmeli, ona dayanmalı ve güvenmeli, işin sonunu Allah Teala’nın engin bilgi, kudret ve merhametine ısmarlamalıdır. Böyle bir mü’mine her yönden umulmadık kolaylıklar ve yardımlar gelir, önünde zaferler dürülür. Onun çelikten bir manivela misali bu büyük imanı ve çetin azmi dağları yerinden oynatır, düşmanın üstüne devirir.

Bugünlerin Karşılığı Var

Evet, o garip günlerin sonunda Ensar, İslam’a ve Müslümanlara sahip çıkmanın nimet ve mutluluğunu doyasıya yaşadılar. Çünkü Sevgili Peygamberimiz sevdiği Mekke’sine kavuşsa bile artık kendini Ensar’dan sayıyor ve Fetih’ten sonra bile doğup büyüdüğü topraklarda kalmıyor, ömrü oldukça onlarla kalmak üzere Ensar ile birlikte

⁶⁰ Cem’ül-Fevaid II/30 (Bir üsteki hadise ek olarak. Bezzar, Hz. Ömer’den zayıf olarak rivayet etmiştir); Mecma VI/42 (Yine Bezzar’dan, tamam olarak). Bkz. Kandehevî, a.g.e. 1/363.

Medine'ye dönüyordu. Bu sevinçten ağlatan bir saadet, bir izzet ve şerefti.

İşte o güzel hatırayı bize Abdullah b. Rebah şöyle anlatıyor:

“Müslümanlardan, Muaviye'ye birkaç heyet gidiyordu. Ebu Hüreyre ile ben de onların içerisinde bulunuyorduk. Aylardan Ramazan'dı. Yemekleri nöbetleşe hazırlıyorduk. Şöyle ki her akşam birimiz yemeği hazırlıyor ve diğerlerini davet ediyordu. Bu işi de en çok Ebu Hüreyre yapıyordu. Bir gün kendi kendime:

- “Hep onlar bizi davet ediyorlar, bugün de ben yemek hazırlayayım da onları çağırayım” dedim.

Yemeği hazırladım ve sonra Ebu Hüreyre'yi bularak:

- “Ey Ebâ Hüreyre! Bu akşam, yemeği bende yiyeceğiz” dedim. Bunun üzerine:

- “Bunu ben yapacaktım; fakat sen daha çabuk davrandın” dedi.

Sonra diğer arkadaşları da davet ettim. Akşam üstü bir araya geldiğimiz de Ebu Hüreyre:

- “Ey Ensar topluluğu! Size, sizinle ilgili olaylardan birini anlatmamı ister misin?” dedi ve Mekke'nin fethini şöylece anlattı:

- “Hz. Peygamber Mekke'ye ulaştığında askeri iki gruba ayırdı. Bunlardan birinin başına Zübeyr'i diğerinkine ise Halid b. Velid'i getirdi. Ebu Ubeyde'yi de zırhsız olanların başına tayin etmişti. İslâm askerleri bu düzen içerisinde vadiye girdiler. Hz. Peygamber de kendi grubunun başında bulunuyordu. Kureyş ise derme çatma bir orduyla karşımıza çıkmıştı. Kureyşliler şöyle düşünüyorlardı: “Biz bunları müslümanlara karşı

gönderiyoruz. Eğer onları yenecek olurlarsa biz zâten kendilerindeniz. Yok eğer yenilirse o zaman da burnumuz bile kanamadan onlara teslim oluruz”.

Hız. Peygamber bir ara etrafa göz gezdirirken beni görüp:

- “Ey Ebâ Hüreyre!” diye seslendiler, ben de:
- “Buyurun ey Allah’ın Rasûlü!” dedim.
- “Bana Ensar’ı çağır! Fakat söyle onlardan başka kimse gelmesin!” buyurdular.

Hemen koşup Ensar’ı çağırdım. Onlar da gelip Hız. Peygamber’in çevresine toplandılar. Bundan sonra Hız. Peygamber onlara:

- “Görüyorsunuz ya, karşınızdakiler Kureyş’in sefilleri ve ayak takımıdır” buyurdu. Sonra da ellerini birbirinin üzerine koyup “Safa tepesinde benimle buluşuncaya dek onları bu şekilde biçiniz” dedi.

Hız. Peygamber’in huzurundan ayrıldık; fakat hiç birimiz onun dilediği şekilde öldürmeyi istemiyorduk. Zaten Mekke’liler de bize karşı koymuyorlardı.

Ebu Süfyan Hız. Peygamber’e giderek:

- “Ey Allah’ın Rasûlü! Kureyş’in öldürülmeleri helal kılındı. Korkarım ki bu gidişle Kureyş diye bir şey kalmayacaktır” dedi. Bunun üzerine Hız. Peygamber:

- “Kim evine girip kapısını kapatır veya Ebu Süfyan’ın evine sığınırsa o güvenlidir, kendisine dokunulmayacaktır!” buyurdular.

Böylece halk evlerine girip kapılarını da kilitlediler.⁶¹ Hz. Peygamber doğruca Kâbe'ye gidip Hacerü'l-Esved'i istîlâm etti, yani sıvazlayıp öptü. Sonra da Ka'be'yi tavaf etmeye başladı. Elinde bir yay vardı ve onun bir ucundan tutuyordu. Mekkeli müşriklerin orada bulunan putlarının yanından geçtikçe elindeki o yayla onların gözlerine vuruyor ve bir yandan da “Hak geldi bâtil yok oldu; zâten bâtil yok olmaya mahkûmdur” (İsrâ: 17/81) âyet-i kerimesini okuyordu.

Tavaftan sonra Kâbe'nin yakınında bulunan Safâ tepesine çıktılar ve Kâbe'yi görecek şekilde oraya oturdular. Sonra ellerini kaldırarak Allah'a hamdedip dualarda bulunmaya başladılar. Ensar da tepenin etrafında duruyorlardı. Bu arada da kendi aralarında birbirlerine üzümlere şöyle diyorlardı:

- “Artık Hz. Peygamber kendi memleketine, kavmine kavuştu. İsteğini elde etti. Zannetmiyoruz ki bundan sonra Medine'ye dönsün”.

O sırada Hz. Peygamber'e vahiy geldi. Biz vahyin geldiğini anlayabiliyorduk. Çünkü bizim hiç birimiz vahiy kesilinceye kadar Hz. Peygamber'e bakamazdık. Nihayet vahiy bitti ve Hz. Peygamber başını kaldırarak:

- “Ey Ensar topluluğu! Siz “Artık o kendi memleketine, kavmine kavuştu. İsteğini elde etti. Zannetmiyoruz ki bundan sonra Medine'ye dönsün” dediniz değil mi?” buyurdular. Ensar da:

⁶¹ Peygamberimiz ihtimal ki bu sözleriyle Kureyşlilerin kalbine korku salarak şehri kansız teslim etmelerini sağlamak istiyordu. Nitekim İkrime ve birkaç arkadaşını saymazsak öyle de oldu.

- “Evet ey Allah’ın Rasûlü! Gerçekten de bunu söyledik” dediler.

Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdular:

- “Böyle yapacak olursam benim ismim ne olacaktır? Hayır, siz yanıyorsunuz! Şüphe yok ki ben Allah’ın kulu ve Rasûlüyüm. Allah’a ve sizlere hicret ettim. Yaşamım sizin yaşamınız olduğu gibi ölümüm de sizin ölümünüzdür”.

Bu sözler üzerine Ensar ona bakıp ağladılar ve:

- “Yemin ederiz ki bunları Allah’ın Rasûlünü kimseye kaptırmamak için, seni kıskandığımız için söyledik” dediler.

Hz. Peygamber de onlara:

- “Allah ve O’nun Rasûlü de sizi doğruluyor ve özrünüzü kabul ediyorlar?” dedi.”⁶²

O Ne Yaman Bir Savaşı

Mekke Fethinin fethinden açılınca oradan devam edelim isterseniz. Bu fetihten hemen sonra Arabistan’da şirkin son çırpınışı olarak Hevazın kabilesi çok büyük bir ordu toplayarak Rasûlullâh’a (s.a.v) savaş açtılar.⁶³

Birçok kola ayrılan Hevâzin, Mekke ile Necid arasında ve güneyde Yemen’e kadar uzanan bölgelerde

⁶² Bidaye IV/307 (İmam Ahmed’den. Ayrıca hadisi Müslim ve Nesai’nin de Enu Hüreyre hadisinden, benzer şekilde rivayet ettikleri de kaydedilmiştir); Kenz VII/135 (İbn Ebi Şeybe’nin muhtasar olarak rivayet ettiği zikredilir). Bkz. Muhammed Yusuf Kandehlevi, Hayatu’s-Sahabe, 1/384-385.

⁶³ Bu savaş için bkz. DİA. Huneyn Gazvesi, yıl: 1998, XVIII, 376-377.

yaşıyordu. Kabilenin önemli bir kolunu oluşturan Sakîfliler, Tâif'te bulunuyordu. Hevâzin kabile topluluklarıyla Kureyş arasında ticari münasebetlerin de tesiriyle Cahiliye döneminden beri süregelen düşmanlık, Kureyş kabilesinden olan Rasûlullah'a ve O'nun getirdiği İslamiyet'e de yönelmişti. Kabilenin bazı kolları Hudeybiye Antlaşması'nın yol emniyetiyle ilgili hükümlerini ihlal ettiklerinden Hz. Peygamber, onlar üzerine bazı küçük seriyyeler göndermişti. Ancak kin ve düşmanlıkları artarak devam ettiği için Hevâzinliler, Mekke fethi sırasında Resûlullah'ın Kureyş'ten sonra en önemli hedeflerinden biri haline gelmişti.

Mekke'de bulunduğu sırada Rasûl-i Ekrem, ele geçirilen bir casustan Hevâzinlilerin Müslümanlara karşı savaşa girişmek üzere büyük bir hazırlık yaptıklarını öğrendi. Diğer taraftan Sakîfliler de Tâif yolu üzerindeki Uzzâ putunun yıktırılması üzerine kendi putları Lât'ın da tahrip edileceğinden korkup Evtâs'ta toplanan Hevâzinlilere katıldılar.

Hevâzin ordusunun kumandanlığını otuz yaşlarındaki Mâlik b. Avf en-Nasrî yapıyordu. Mâlik b. Avf tecrübeli kişilerin muhalefetine rağmen askerlerini savaş meydanında tutabilmek için kadın, çocuk, mal ve hayvanların da cepheye getirilmesini emretmişti. Böylece Müslümanlara karşı topyekûn bir savaş durumu ortaya çıkmıştı.

İstihbarat için gönderdiği Abdullah b. Ebû Hadred el-Eslemî'nin, Hevâzin ve Sakîf kabilelerinin Evtas vadisinde toplandıkları haberini doğrulaması üzerine Hz. Peygamber, savaş hazırlıklarına başladı. Ardından Mekkeli

Müslümanlardan yeni katılan 2.000 kişi ile birlikte asker sayısı 12.000'e ulaşan ordusuyla Mekke'nin fethinden on yedi gün sonra 6 Şevval 8 (27 Ocak 630) tarihinde yola çıktı. İslam ordusunda Ümmü Umâre, Ümmü'l-Hâris ve Ümmü Süleym gibi sahabe hanımlar da bulunuyordu.

Önce Mağlubiyet Acısı

Mekke'den Huneyn'e çıktığında İslam ordusu 12000 kişi idi. Bu sayıyı 14.000 olarak verenler de vardır. 11 Şevval 8 (1 Şubat 630) Perşembe günü Evtâs'a yönelen İslam ordusu geceleyin Huneyn'e ulaştı ve burada şafak söküne kadar bekledi. Fecir vakti Süleymoğullarından 100 süvarinin oluşturduğu Hâlid b. Velid kumandasındaki öncü birliğin arkasından harekete geçti. Huneyn vadisine Müslümanlardan önce gelip vadinin en dar ve kumlu yerine pusu pusu kuran Hevâzinlilerin öncü birliğini okatmasıyla savaş fiilen başladı. Havanın henüz karanlık olması yüzünden pusudaki düşmanların yerini tesbit etmek çok zordu. Bunun yanı sıra ürken at ve develerin meydana getirdiği karışıklık ve panik havası öncü birliğin dağılmasına, merkezdeki birliklerin de düzensiz bir şekilde geri çekilmesine sebep oldu. Öyle ki Hz. Peygamber'in etrafında muhacir ve ensardan çok az sayıda asker kaldı.

Bu bozgun üzerine, fetih sırasında yeni Müslüman olmuş veya henüz İslâmiyet'i kabul etmemiş bir kısım Mekkeliler bu duruma sevindiklerini ifade eden sözler sarf etmişlerdir. Ama asıl ibretlik olan daha başkaydı. Zira Huneyn Gazvesi'ne katılan ordunun sayıca çokluğuna bakıp bazı Müslümanların: "Bu ordu asla yenilmez" demesi,

zaferin azlık çoklukla değil, Allah Teâlâ'nın lütuf ve ihsanı ile olduğunun unutulması gafleti idi. Bunun üzerine şu ayetler indirilmiştir:

“Andolsun ki Allah, birçok yerde (savaş alanlarında) ve Huneyn savaşında size yardım etmişti. Hani çokluğunuz size kendinizi beğendirmiş, fakat sizi hezimete uğramaktan kurtaramamıştı. Yeryüzü bütün genişliğine rağmen size dar gelmişti, sonunda (bozularak) gerisin geri dönmüştünüz.”⁶⁴.

Âyetler, Huneyn'de savaşın ilk safhasında yaşanan bozgunun sebebini, Müslümanların sahip oldukları ordunun sayısına bakarak kendilerini üstün görmelerine, dolayısıyla Allah'a tevekkülün tam gerçekleşmemesine bağlamış, fakat acı tecrübeden sonra Allah'ın desteğiyle zaferin kazanıldığını ifade etmiştir.⁶⁵

Dağılan orduyu toplamak üzere Resûl-i Ekrem (a.s.): “Ey insanlar, nereye gidiyorsunuz? Bana geliniz! Ben Allah'ın elçisiyim. Ben Abdullah'ın oğlu Muhammed'im!” diye sesleniyor fakat sözlerini duyuramıyordu.

Nihayet gür sesli Hz. Abbas'ın (r.a.) yardımıyla savaş meydanından kaçanların geri dönmesi sağlandı ve tekrar hücumla geçilerek büyük bir zafer kazanıldı. Kur'ân-ı Kerîm'de bu hususa şöyle işaret edilmiştir:

“Sonra Allah, Resûl'ü ile müminler üzerine sekînetini (sükûnet ve huzur duygusu) indirdi, sizin

⁶⁴ Tevbe 9/25.

⁶⁵ DİA, XVII,276-277.

görmediğiniz ordular (melekler) indirdi de kâfirlere azap etti. İşte bu, o kâfirlerin cezasıdır”.⁶⁶

Sonra Zafer Sevinci

Kur’ân-ı Kerîm bu ayetleriyle kıyamete kadar sürecek büyük bir ders vermiştir: Zafer Allah katındadır. Onu elde etmenin şartları vardır. Müslümanların sayı bakımından kendilerini üstün görmesi, dolayısıyla Allah’a tevekkülün tam manasıyla gerçekleşmemiş olması bir mağlubiyet ve bozgunluk sebebidir. Allah, iman ve tevekkül içinde dayanarak ve direnerek cihat eden ve savaşta sabır gösteren müslümanlara manevi desteğini verir ve onlara zafer kazandırır.⁶⁷

Dağılan ordu, Rasûlullah’ın uyarısı, cesur ve kararlı müdahalesiyle kısa zamanda toparlandı ve şiddetli bir savaştan sonra zafere ulaşıldı. Hevâzinlilerin büyük bir kısmı, kumandanlarıyla birlikte Tâîf’e bir kısmı da Evtâs’a sığındı, geri kalanlar ise Nahle’ye kaçtı. Böylece bedevi Arapların Müslümanlara karşı mücadelelerinin son zirvesini teşkil eden bu savaş da Müslümanların zaferiyle sonuçlanmış oldu.

Farklı rakamlar da vardır ama bu savaşta yaklaşık 200 Müslüman’ın şehit edildiği, müşriklerden ise 300 kişinin öldürüldüğü rivayet edilmiştir. Hz. Peygamber (a.s.) ashabına çocuk, kadın, hizmetçi ve köleleri

⁶⁶ Tevbe 9/26.

⁶⁷ Bu konuda geniş bilgi için bkz. Cemal Nar, Cihad ve Zafer Şartları, Özgü y. İst.

öldürmemelerini emretmiş ve o gün öldürülen bir kadına çok üzülmüştür.

Yenilginin ardından kaçan Hevâzinlilerin büyük kısmı kumandanları Mâlik ile birlikte Tâîf'e bir kısmı da Evtâs'a sığındı, geri kalanlar ise Nahle'ye yöneldiler. Rasûl-i Ekrem savaşın ertesi günü kendisi Tâîf üzerine yürürken Evtâs ve Nahle'ye de birer birlik gönderdi. Nahle'ye gönderilen birlik, kaçanların dağa çıkmaları üzerine takipten vazgeçerek geri döndü. Evtâs'a gönderilen Ebû Âmir el-Eş'arî kumandasındaki birlik ise burada Hevâzinlilerle yaptığı savaşı kazandı. Ancak Ebû Âmir şehid düştü. Kumandayı alan Ebû Mûsâ el-Eş'arî, ele geçirdiği esirlerle ganimetleri Hz. Peygamber'in talimatı gereği Huneyn Gazvesi'nde elde edilen ganimetlerin toplandığı Ci'râne'ye getirdi.

Çok Büyük Bir Ganimet

Huneyn Gazvesi'nde elde edilen Ci'râne'de toplanan ganimetlerin sayısı o gün için çok büyük rakamları buluyordu: 6000 esir, 24000 deve, 40000'den fazla koyun, ayrıca 4000 ukiyye de gümüş.

Resûlullah (a.s.), ganimetleri Ci'râne'de toplanmasını ve orada bekletilmesini emretmiş ve ganimetlerin muhafazası için de Mes'ûd b. Amr el-Gıfârî veya Büdeyl b. Verkâ'yı görevlendirmişti.

Hz. Peygamber (a.s.), asker sayısını tesbit etmesini, ganimet mallarının çeşitlerini ve miktarlarını belirlemesini, buna göre herkesin hissesini hesaplamasını Zeyd b. Sâbit'e emretti. Ganimetleri bölüştürmek ve dağıtmak görevini ise

Ebû Cehm b. Huzeyfe el-Kureşî el-Adevî'ye (v. 70/690 [?]) verdi. Esir ve ganimetlerin beşte biri beytûlmâl⁶⁸ hissesi olarak ayrıldıktan sonra geri kalanı ashaba paylaştırıldı ve müellefe-i kulûb yani gönülleri İslâm'a ısındırılacak olanlara daha fazla pay verildi.⁶⁹

Ganimetleri taksimi sırasında Resûlullah'ın (a.s.) süt amcası Ebû Burkân'ın da bulunduğu Hevâzin heyeti geldi. Heyet, kabilenin İslâmiyet'i kabul ettiğini bildirerek mallarını ve esirlerini geri istedi. Kabilenin şairi, hatibi ve heyet başkanı olan Züheyr b. Surad el-Cüşemî şiirle süslediği bir konuşma yaptı:

“Ey Allah'ın Resûlü! Şu ağıllardaki kadın esirler, senin süt teyzelerin, süt halaların ve seni emzirip büyüten bakıcılarındır. Eğer biz (Şam kralı) Haris b. Ebî Şimr veya (Irak kralı) Nu'man b. Münzir'i emzirseydik ve senden gördüğümüz muameleyi onlardan görseydik, onların şefkat ve ihsanlarını umardık. Hâlbuki sen, bakılıp büyütülenlerin en hayırlısıydın!”

Resûlullah (a.s.), bu sözleri takdir etti. Peygamberlikte asıl olan insanları hidayete sevk etmek, mağluplarla uzlaşmak ve anlaşmaktır. Bu ilkelere ve akrabalık ilişkilerine verdiği öneme binaen Hz. Peygamber

⁶⁸ Devlet hazinesi, devlete ait mal varlığının bütünü ve bununla ilgili idari-mali kurum. Bkz. M. Erkal, “Beytûlmâl”, DİA, VI,90-94.

⁶⁹ Henüz Müslüman olmasa bile bu gruba zekattan hisse verilebilmesi Kur'an-ı Kerim'den şu ayete göre idi: “Sadakalar (zekâtlar) Allah'tan bir farz olarak ancak, yoksullara, düşkünlere, (zekât toplayan) memurlara, müellefe-i kulûba (gönülleri İslâm'a ısındırılacak olanlara), (hürriyetlerini satın almaya çalışan) kölelere, borçlulara, Allah yolunda çalışıp cihad edenlere, yolcuya mahsustur. Allah pek iyi bilendir, hikmet sahibidir” (et-Tevbe 9/60.)

(a.s.), esirler arasında bulunan sütannesinin yakınlarının hatırına, Mâlik b. Avf 'ı kabileye âmil tayin etti, esirler veya mallar arasında tercih yapmalarını istedi. Hevâzin heyetinin, esirleri tercih etmeleri üzerine onların geri verilmesini sahabeye emretti.

Başta Resûlullah (a.s.) ve akrabaları Abdülmuttalib oğulları paylarına düşen esirleri serbest bıraktılar. Buna şahit olan ashop da paylarına düşen esirleri, fidye almaksızın salıverdiler. Buna karşı çıkan bir iki istisna da Resûl-i Ekrem (a.s.) tarafından, ele geçirilecek ilk ganimetten her esire karşılık altı hisse verileceği söylenerek ikna edildi.

Tatlı Bir Hatıra

Esirler arasında Hz. Peygamber'in (a.s.) süt kızkardeşi Şeyma da vardı. Şeyma, kendisini esir alanlara:

-“Vallahi ben reisinizin kız kardeşiyim” diyerek uyardı.

Fakat ona inanmadılar ve Hz. Peygamber'e (a.s.) götürdüler. Şeyma:

-“Ey Muhammed ben senin kız kardeşinim” dedi.

Hz. Peygamber (a.s.):

-“Bunu gösterir bir işaretin var mı?” diye sordu. O da omzundaki ısırik izini gösterdi:

-“Ben Sirer vadisinde seni taşırken ısırıldın. Biz çobanlarla birlikteydik. Senin annen benim annemdi, senin baban benim babamdı” dedi.

Peygamber Efendimiz (a.s.), ısırik izini görünce Şeyma'yı hatırladı ve tanıdı. Ridasını yere serdikten sonra, Şeyma'yı onun üzerine oturttu ve ona:

-“Hoş geldin!” dedi.

Peygamber Efendimiz'in (a.s.) gözleri yaşla doldu. Ona annesini ve babasını sordu. Şeymâ, onların vefat ettiklerini söyledi. Peygamber Efendimiz (a.s.), Şeyma'ya:

-“İstersen, sevgi ve saygı görerek yanımda kal! İstersen, yararlanacağın mallar verip, seni kavim ve kabilenin yanına göndereyim?” buyurdu.

İslâm'ı kabul eden Şeyma:

-“Olur! Sen bana mal ver ve kavmimin yanına gönder” dedi.

Peygamber Efendimiz (a.s.), Şeyma Hanıma, ailesinden kimler kaldığını sordu. Şeyma Hanım, kız ve erkek kardeşleri ile amcası Ebû Burkan'ın hayatta olduklarını haber verdi. Peygamber Efendimiz (a.s.), onu Ci'râne'ye yolladı. Peygamber Efendimiz (a.s.), Tâif 'ten Ci'râne'ye döndüğü zaman, Şeyma Hanıma ve aile halkından hayatta olanlara, deve ve küçükbaş hayvanlar hediye etti. Şeyma Hanıma, ayrıca bir erkek ve bir de kadın köle hediye etti. Şeyma Hanım, onları birbirleriyle evlendirdi.⁷⁰

Dünyalık Taksimi

Huneyn ve Evtas savaşları sonucunda Müslümanlar gerçekten de çok büyük ganimetler elde etmişlerdi. Esirlerin

⁷⁰ DİA, XVIII,376-377.

sahiplerine iadesinden sonra, Resûli Ekrem Efendimiz, ganimetlerin taksimine başladığında bedevilerden bir onu üzmüştü.

Bilindiği gibi, ganimetin beşte biri Peygamber Efendimizin tasarrufundaydı. Beytû'lmâl nâmına alınan beşte birden istediği ve lüzum gördüğü yere sarfederlerdi. Peygamber Efendimiz yeni Müslüman olmuşları memnun etmek ve Müslümanlığa henüz pek ısınmamış Kureyş ileri gelenlerinin gönlünü İslâm'a ısındırmak için beşte bir ganimetten onlara fazlaca verdi. İnsanları kazanmada, bâzen bir iltifatı, bâzen bir tatlı sözü, bâzen bir tebessümü, gülümsemesi, bâzen güzel bir hareketi ve bâzen de bir ihsanı yetiyordu!

Peygamber Efendimizin, Müslümanlığa henüz pek ısınmamış ve yeni Müslüman olmuş kimselerin ruh dünyasına tesir etmek üzere başvurduğu bu tatbikatın gerçek sebep ve hikmetini bilmeyen, çölde yaşadıklarından İslamî nezaketten uzak kalmış bazı Müslümanlar, bundan rahatsızlık duydular. Onlar, bu hareket edilmekle, Müslüman olmamış veya yeni Müslüman olmuşların kendilerine tercih edildiği, âdeti kendilerinden üstün tutulduğu zannına kapılmışlardı. Ne var ki, Resûli Ekrem Efendimiz, asla böyle bir düşünceyle hareket etmemişti.

Nitekim, tasarrufunda hür olduğu beşte bir hisseden Müellefei Kulûb'a bol ihsanda bulunduğu sırada, huzurlarına ashabtan Sa'd b. Ebî Vakkas çıkmış ve:

- "Yâ Resûlallah! Cuayl b. Süraka dururken, siz tutup Uyeyne b. Hısn ve benzerlerine 100'er deve verdiniz!" demişti.

Resûli Ekrem Efendimiz, şikâyetin mâhiyetini çok iyi anlamıştı. Evet, ashabtan Cuayl, gerçekten maddî cihetten oldukça fakirdi; ama îman cihetinde zengindi. İtirazın bu cihetten geldiğini bildiğinden, Resûli Ekrem, Sa'd Hazretlerine şu cevabı vermişti:

- "Vallahi, Uyeyne ve Akra gibilerle yeryüzü dolsa, Cuayl yine onların hepsinden hayırlı ve daha faziletli olur! Ancak ben onları İslâm'a, îmana ısındırmak için bu tarz hareket ediyorum! Cuayl'ı, tereddütsüz bağlı bulunduğu Müslümanlığına ve âhirette kendisi için hazırlanmış bulunan mükâfatlarına havale ediyorum!"

Peygamber Efendimizi asıl üzen, Medineli Müslümanların bazılarında duyduğu sözlerdi. O Ensâr ki, Kâinatın Efendisi kendilerine olan bağlılık ve sevgisini, "Benim hayatım sizin hayatınızdır; ölümüm de sizin ölümünüzdür!" diyerek dile getirmişti.

Resûli Kibriya Efendimiz, daha düne kadar İslâm'a ve Müslümanlara bütün şiddetleriyle düşman olan, din uğrunda en küçük bir fedakârlıkta bulunmayan, bu yolda hiçbir zahmet ve meşakkat çekmemiş olan kimselere bolca ihsanda bulunuyordu. Ahabî düşündüren buydu. Nebîyyi Muhterem Efendimizin bu davranışının gerçek hikmetini anlayamadıklarından dolayı da üzülmüyorlar ve bu üzüntülerini tavırlarıyla belli ediyorlardı. Hatta bazıları, hoş gitmeyecek sözler de sarf ediyorlardı.

Ensar Anlamalıydı

Ensâr'dan bazı kimselerin duyduğu bu üzüntü ve kırgınlığı, Resûli Ekrem Efendimize, Sa'd b. Ubade

Hazretleri ulaştırdı. Bunun üzerine Peygamber Efendimiz, “sadece Ensar bulunsun” diyerek Ensâr'ı bir araya topladı ve onlara,

- "Ey Ensâr topluluğu!.. Söylememeniz gereken bazı nahoş sözleri söylediğinizi işittim. Sizler şöyle şöyle demişsiniz!" diye hitab etti.

Bu hitab karşısında Ensâr'dan bazıları özür beyan ettiler:

- "Yâ Resûlallah!.. Bunları biz değil, birtakım gençlerimiz söylemişlerdir!"

Resûli Ekrem Efendimiz, buna rağmen sözlerine devam etti:

- "Ey Ensâr!.. Sizler yollarınızı şaşırmış kimseler iken ben yanınıza gelmedim mi? Allah, benim vasıtamla sizlere hidâyet ihsan etmedi mi? Sizler fakir ve yoksul iken, Allah benim vasıtamla sizi zengin kılmadı mı? Sizler birbirinize düşman idiniz. Allah benim vasıtamla kalblerinizi birbirine ısındırıp birleştirmede mi?"

Ensâr cemaati:

- "Evet, yâ Resûlallah!.." dediler, "Sen bizi karanlık içinde buldun; senin sayende aydınlığa, nura kavuştuk! Sen, bizi bir ateş çukurunun başında buldun; senin sayende ondan kurtulduk! Sen bizi dalâlet ve şaşkınlık içinde buldun; senin sayende doğru yola kavuştuk! Bizler, Allah'ı Rab, İslâmiyeti din, Muhammed'i (s.a.v.) de peygamber olarak kabul etmiş bulunuyoruz! Allah ve Resulünün üzerimizdeki minnet ve nîmetleri her şeyden üstündür; Allah ve Resulüne minnettarız! Yâ Resûlallah, sen dilediğini yap!"

Buna rağmen, Nebîyyi Ekrem Efendimiz, sözlerine son vermedi. Gönüllerinde en küçük bir endişenin, en ufak bir kırgınlığın kalmasını istemiyordu. Sözlerine şöyle devam etti:

- "Ey Ensâr cemaati!.. Siz isteseydiniz şöyle diyebilirdiniz ve muhakkak doğruyu söylemiş olurdunuz: 'Sen, bize yalanlanmış olduğun hâlde geldin; biz, seni doğruladık! Sen, bize terk edilmiş olarak gelmiştin; biz, senden hiçbir yardımı esirgemedik! Sen, yurdundan kovulmuştun; biz sana kendi nefsimiz gibi baktık.' Evet, böyle deseydiniz, muhakkak ben de sizi bu hususta tasdik ederdim!"

İşte Ağlatan Soru

Karşılıklı bu konuşmalardan sonra, Resûli Ekrem Efendimiz, asıl söylemek istediğini şu veciz ve müessir cümlelerle ifade etti:

- "Ey Ensâr cemaati! Bazı insanlar elde ettikleri dünyalıklar, develer, koyunlar ile çıkıp giderlerken, sizler Allah Resûlüyle beraber yurdunuza dönmeye razı değil misiniz?"

Medineli Müslümanlar bu soruya ağlayarak ve haykırarak,

- "Evet, yâ Resûlallah!.. Biz, buna razıyız!" cevabını verdiler.

Bu cevap üzerine Peygamber Efendimiz, mânâ âlemlerini bir anda değiştiren hitabesini şöyle bağladı:

- "Muhammed'in varlığı kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki, eğer hicret fazileti olmasaydı, Ensâr'dan

bir fert olmayı arzu ederdim! "Allah'ım!.. Ensâr'ın oğullarına, onların da oğullarının oğullarına acı ve merhamet et!"

Fahri Kâinat Efendimizin bu samimi, bu muhabbet ve sevgi dolu sözleri karşısında, Medineli Müslümanlar, kendilerini tutamayarak hıçkırığa hıçkırığa ağıladılar; öyle ki, gözlerinden akan yaşlar sakallarını ıslattı!

Artık kesin kararlarını vermişti:

- "Biz, ganimet payı olarak Resûlullah'a razıyız; başka hiçbir şey verilmezse bile!.."71

İşte Ensar'ın saadeti!

İmanın Değerini Anlamamak

Sevgili Peygamberimiz (sav) Medine'ye hicret ettiklerinde orada üç oymak Yahudi kabilesi de vardı. Peygamber Efendimiz (sav) onlarla ve müşrik Araplarla iyi geçinmek için hemen bir anlaşma yapıp yazdırdılar. Artık bu şehirde yaşayanlar kendi din ve yargılarında özgür olacak, barış içinde yaşayacaklardı. Dış düşmanlara karşı Medine'yi hep beraber koruyacaklardı. Asla düşmanlara yardımcı olmayacaklardı.

O zamana kadar Yahudiler ve Hıristiyanlar hakkında çok ayet nazil olmamıştı. Çünkü Mekke'de pek yoktular. Şimdi ise yeni bir düşman ile karşılaşıyorlardı. Bu yüzden onları tanıtıcı, hile ve tuzaklarına karşı uyarıcı çok ayetler indirilmiştir. Bakara ve Maide sureleri bu açıdan önemlidir.

⁷¹ Bkz. Salih Suruç, Peygamberimizin Hayatı, Hicretin 8. Yılı.

Yahudiler gerçi Peygamber Efendimiz (sav) ile barış anlaşması yaptılar ama hiçbir zaman buna uymaya niyetleri olmamıştır. Gece gündüz Müslümanlara ve İslamiyete tuzaklar hazırlamak meşgul olmuşlar ve düşmanlarla gizli gizli görüşmeler yapmışlardır. Yahudiler ve onların aleti olan münafıklar öteden beri Hz. Peygamber'in aleyhinde bağnazca tavırlar sergiliyor, haince tuzaklar kuruyor, bilerek gerçekleri saptırıyor; yalan, hile, aldatma ve benzeri yollarla onu başarısızlığa uğratmak için ellerinden geleni yapıyorlardı. Bütün bunlar Hz. Peygamber'i üzüyordu. Bu sebeple Allah Teala, inkârda yarışan yahudi ve münafıkların ona karşı göstermiş oldukları menfi tutum ve davranışlarından dolayı üzülmemesini tavsiye ederek peygamberini teselli ediyordu.

Bunlar hevâ ve heveslerinin tutsağıdır. İlgileri hakka değil bâtıla yöneliktir. Doğru sözden hoşlanmayan, onu dinlemekten sıkılan, fakat yalanlara, iftira ve tezyirlere, propagandalara kulak veren, bu tür fenalıklardan hoşlanan kötü karakterli kimselerdi. Yahudilerin işbirlikçileri olan Münafıklar da Hz. Peygamber'in yanma gelmeyip gizli planlar yapan bir grup yahudi bilginleri ve İslâm düşmanları lehine casusluk eden kimselerdi.

Küfrün rehberi olan yahudi bilginler, Tevrat'ın kelimelerinin yerlerini değiştirerek kendi arzu ve heveslen doğrultusunda anlam veriyorlar, Hz. Peygamber'in vereceği hüküm kendi isteklerine uyarsa kabul edilmesini, aksi takdirde reddedilmesini halka tavsiye ediyorlardı. Münafıklarla bir kısım yahudiler de bunların yalanlarını dinliyor ve bunların lehine casusluk edip gizli bilgiler edinmek için Hz. Peygamber'in müslümanlarla yaptığı

toplantılara katılıyorlardı. Kendilerine karşı şefkatle muamele eden Hz. Peygamber, bir yandan da bu durumu biliyor, onlar adına üzülyordu.

Hiç Üzülme!

Bu sebeple Allah Maide Suresi 41. Ayette Resulünü uyarak buyurdu ki:

"Allah bir kimseyi fitneye düşürmek isterse elbette Allah'ın iradesine karşı senin elinden hiçbir şey gelmez." Yanı küfürde ısrar etmeleri sebebiyle Allah onları küfür ve dalâlet içerisinde bırakmayı murat etmiştir; artık sen onları kurtarmak için ne kadar gayret gösterirsen göster fayda vermez. Onlar kendilerini arındırmak istemedikleri için Allah da imanı nasip edip kalplerini arındırmak istememiştir. Eğer onlar kendilerini arındırmak isteseler ve bu yolda gayret gösterselerdi Allah onları bu nimetten mahrum etmezdi. Fakat onlar küfrü tercih ettiler, Allah da dünyada onları zillete düşürdü, âhirette de büyük bir cezaya çarptırılacaklarını bildirdi. Sonra da şu ayetlerini indirdi:

"Ey iman edenler! Yahudileri ve hristiyanları dost edinmeyin. Zira onlar birbirinin dostudurlar (birbirinin tarafını tutarlar). İçinizden onları dost tutanlar, onlardandır. Şüphesiz Allah, zalimler topluluğuna yol göstermez. Kalblerinde hastalık bulunanların: «Başımıza bir felâketin gelmesinden korkuyoruz» diyerek onların arasına koşuştuklarını görürsün. Umulur ki Allah bir fetih, yahut

katından bir emir getirecek de onlar, içlerinde gizledikleri şeyden dolayı pişman olacaklardır.”⁷²

Kur'an'a ve Hz. Peygamber'e iman etmedikleri için Yadudi ve Hristiyanların Müslümanlara karşı, kendileriyle kuracakları dostluğu kötüye kullanmaları her zaman ihtimal dahilindedir. Nitekim Bakara sûresinin 120. âyetinde Hz. Peygamber'e hitaben, "Sen onların dinlerine uymadıkça Yahudiler de Hristiyanlar da senden asla memnun kalmayacaklardır" buyurulmuştur.

Bu iki toplumun her biri gerçek dostluğu yalnızca kendi mensupları için yani Yahudiler Yahudiler için, Hristiyanlar da Hristiyanlar için kabul ederler. Bu sebeple onlardan müslümanlara gerçek bir dostlukla yaklaşmaları beklenemez.

Âyetin ifadesine göre yahudileri veya hristiyanları dost edinenler onlardan sayılır, yani onlara benzer, onların huyunu kapar, gerçeğe değil onlar gibi hevâ ve heveslerine uyarlar, böylece zalimlerden olurlar; Allah zalimleri hidayete erdirmeyeceği için kurtuluşa ve mutluluğa eremezler.

Çok Nazik Bir Konu

İslâm âlimlerinin büyük çoğunluğuna göre gayri müslimlerle samimi dostluk kuran kimse küfre rızâ göstermedikçe dinden çıkmış olmaz, ancak kimi dost edineceği konusunda hataya düşmüş olur. Kur'ân-ı Kerîm, burada olduğu gibi birçok âyette müminleri uyararak

⁷² Maide 51-52.

kendilerinin dışındakilerin ister dinsiz olsun, isterse Yahudiler ve Hıristiyanlar gibi Ehl-i kitap olsun, Müslümanların hayatî önem taşıyan sırlarını öğrenecek, muhtaç olduklarında kendilerini koruyacak derecede dostları olamayacağını ifade buyurmuştur. Ancak mümin olmayanları dost edinme yasağı, onlarla iyi geçinmemek anlamına gelmez. Toplum ve devletin emniyet ve selâmeti bakımından devlet sırlarını onlara verecek derecede kendileriyle samimi olmak veya devletin sırlarını yahut menfaatlerini alâkadar eden önemli görevleri onlara teslim etmek yanlış olmakla birlikte onlarla beşerî münasebetlerin iyi yürütülmesinde bir sakınca yoktur. Kur'an müslümanlara karşı düşmanca tavır almayan gayri müslimlerle beşerî münasebetlerin iyi yürütülmesini, gerektiğinde onlara iyilik edilmesini, haklarında adaletli davranılmasını tavsiye etmekte, böyle yapanları yüce Allah'ın sevdiğini bildirmektedir.

Müslümanların menfaatine olduğu müddetçe onlarla uluslararası dostluk antlaşmaları imzalamakta da bir sakınca yoktur. Nitekim Hz. Peygamber Medine'deki yahudilerle vatandaşlık antlaşması yaptığı gibi müşrik kabilelerle de ittifak antlaşması yapmıştır.

Samimi dost edinilmeleri yasaklananlar ancak İslâm'a ve müslümanlara karşı düşmanca tavır alanlar, onlarla savaşmak ve onları yurtlarından çıkarmak için birbirlerine destek verenlerdir. Yüce Allah bu tür gayri müslimlerle dostluk bağlan kuranları zalimler olarak nitelemiştir.⁷³

⁷³. Gayri müslimlerle ilişkiler, velî ve velayet hakkında bilgi için bk. Bakara 2/257; Âl-i İmrân 3/28,118; Nisa 4/138-140,144. Mümtehine

Ensar da muhacirler gibi İslâmiyetle olan bağlarını güçlendirmek için câhiliye bağlarını koparmışlar, dost ve düşmanlarını İslam'a göre ayarlamışlardı. Fakat Yahudiler içinde ihanette çok azılı giden bir isim vardı. İlim ve riyasette, tabi ki İslam'a iahenette Yahudilere önderlik yapıyordu. İnsanlığın selameti için öldürülmesi gerekiyordu. Ama bu zor bir işti.

Ensarın Teröre Karşı Özel Timi

Hız. Peygamber bir gün

- Şu Ka'b b. Eşref denen adam Allah'a O'nun Rasûlüne eziyet etmektedir. Bizi ondan kim kurtaracak? dedi. Muhammed b. Mesleme kalkarak:

- Ey Allah'ın Rasûlü! Onu öldürmemi ister misiniz? diye sordu. Hız. Peygamber de:

- Evet! Eğer gücün yeterse bunu yap!, buyurdu.

Bunun üzerine Muhammed b. Mesleme:

- O halde müsaade et de ona yalan söyleyeyim, dedi.

Hız. Peygamber ona bu konuda izin verdi. Harp hile idi. Düşmana karşı bu gibi durumlarda yalan söylemek haram değildi.

Bunun üzerine Muhammed b. Mesleme, Hız. Peygamber'in huzurundan çıktı; üç gün ne birşey yedi ve ne de birşey içti. Nefsi kendisine vesveseler veriyordu. Onun bu halini Hız. Peygamber'e haber verdiler. Hız. Peygamber onu çağırtdı ve kendisine

60/9. Bkz. Prof. Dr. Hayrettin Karaman, Prof. Dr. Mustafa Çağrııcı, Prof. Dr. İbrahim Kâfi Dönmez, Prof. Dr. Sadrettin Gümüş, Kur'an Yolu, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: II/233-235.

- Yemeyi içmeyi niçin bıraktın? diye sordu.

- Ey Allah'ın Rasûlü, ben sana bir söz verdim. Fakat bu sözümü yerine getirip getiremeyeceğimi bilemiyorum, diye cevap verdi. Hz. Peygamber de ona:

- Sana düşen elinden geleni yapmandır; gerisi ise Allah Teâlâ'ya aittir, buyurdular.

Hz. Peygamber, Ka'b b. Eşref'in öldürülmesiyle görevlendirdiği kişileri Medine'nin mezarlığı olan Bâkiu'l-Ğarkad'a kadar yolcu etti. Orada onlara "Allah'ın adına dayanarak gidiniz!" dedi ve sonra da "Ey Allah'ım Onlara yardımcı ol!" diye dua etti.

Muhammed b. Mesleme, birkaç arkadaşı ile Ka'b'a gitti ve Peygamberimizi kast ederek:

- Bu adamın aldığı sadakalar bizi zayıf düşürdü. Senden borç istemeye geldim, dedi.

Ka'b da:

- Yemin ederim ki o sizi usandıracaktır, dedi. Muhammed de:

- Biz ona bir kere bağlanmış olduk; sonucun ne olacağını görmeden de bırakmak istemiyoruz. Peki sen bize borç olarak bir veya iki yük hurma verebilir misin? dedi.

Ka'b:

- Sana borç verebilirim ama rehin olarak ne bırakacaksın? dedi. Sahabiler:

- Sen ne istiyorsan onu söyle! dediler. Ka'b da tam bir Yahudi tabiatıyla:

- Rehlin olarak hanımlarınızı bırakınız, dedi. Sahabiler:

- Hayır, hanımlarımızı sana rehin olarak bırakamayız; çünkü sen Arapların en güzelisin" dediler. Ka'b da:

- O halde çocuklarınızı rehin olarak bırakın! dediler.

Bunun üzerine sahabiler:

- Hayır, çocuklarımızı da bırakamayız. Çünkü büyüdülerinde “İki yük hurma karşılığında rehin bırakılan değil misin?” diye küçümsenecekler ve bu da bizim için bir utanç olacaktır. Fakat sana zırhlarımızı bırakabiliriz, dediler. O da kabul etti.

Muhammed b. Mesleme gece geleceğini söyleyerek oradan ayrıldı. Geceleyin yanında Ebu Nâile olduğu halde geldi. Ebu Nâile, Ka’bin süt kadeşi idi. Ka’b onları yukarıya davet ettiyse de onlar çıkmayıp kendisinin aşağıya gelmesini istediler. Bunun üzerine karısı:

- Ne olursun gitme! Ben bu sesten kan kokusu alıyorum, dedi. Ka’b:

- Korkma! Bunlar Muhammed b. Mesleme ile kardeşim Ebü Nâile’dir. Onlardan bana bir zarar gelmez. Kaldı ki kerim bir kimse geceleyin kavgaya bile çağrılrsa icâbet eder, dedi.

Muhammed b. Mesleme, Ebu Abs b. Cebr, Hâris b. Evs ve Abbâd b. Bişr’i de beraberinde getirmişti. Onlara:

- Ka’b bizim yanımıza geldiğinde ben onun saçlarını tutup koklayacağım. Onu sıkıca tuttuğumu anladığınızda üzerine çullanıp ona vurunuz!, dedi.

Ka’b süslü elbiseler giyip güzel kokular süründükten sonra aşağıya indi. Onun aşağıya inmesiyle etrafı güzel bir koku kapladı. Muhammed b. Mesleme, Ka’b’a:

- Ömrümde bu kadar güzel bir koku görmedim, dedi. Ka’b’ da:

- Benim yanımda bundan çok daha güzeli vardır: O da Arapların en güzeli ve onların en güzel kokanı olan karımdır, dedi. Muhammed b. Mesleme:

- Saçlarını koklamama izin verir misin?
- Tabi ki koklayabilirsin!

Muhammed b. Mesleme onun saçlarını kokladı ve arkadaşlarına da koklattı. Bunun üzerine Muhammed ikinci kez koklayıp koklayamayacağını sordu, Ka'b olumlu cevap verdi. Koklayabilmesi için de başını hafifçe eğdiğinde Muhammed onu saçlarından sıkıca yakaladı ve arkadaşlarına:

- Haydi! Onu öldürünüz! dedi.

Hep birden saldırarak Ka'b'ın işini bitirdiler ve sonra da Hz. Peygamber'e giderek durumu ona haber vermek için yürüdüler.

Muhammed b. Mesleme ve arkadaşları olaydan sonra Bâkiyü'l-Ğarkad'a (Medine Mezarlığı) giderek orada yüksek sesle tekbir getirdiler. Hz. Peygamber o gece uyumamış Allah'a kulluk edip namaz kılıyordu. Onların tekbir seslerini duyunca Ka'b'ın öldürülmüş olduğunu anladı ve o da tekbir getirdi. Daha sonra bu kişiler Hz. Peygamber'e geldiler. Hz. Peygamber onlar için:

- Bazı yüzler kurtuldu! dedi. Onlar da

-Ey Allah'ın Rasûlü! Senin yüzün de kurtulsun, dediler ve Ka'b'ın kesik başını onun ayakları dibine bıraktılar. Hz. Peygamber onun öldürülüşünden ötürü Allah'a hamdetti.

- Ka'b'ın öldürülmesi üzerine yahudiler dehşete kapıldılar ve sabahı zor ettiler. Sabah olduğunda Hz. Peygamber'e koşarak

- Dün gece  nderimiz tuzaga d    r lmek suretiyle  ld r lm    r” dediler.

Bunun  zerine Hz. Peygamber onlara Ka’b’ın yaptıklarını anlattı. Onlara Ka’b’ın müslümanlar aleyhindeki kışkırtmalarını ve onlara yapmış olduğu eziyetleri hatırlattı. Gelen yahudiler korktular ve hiç bir şey diyemediler.⁷⁴

Evet, İslam ve Müslümanlar için nerede bir tehlike hazırlanıyorsa, onlar harekete geçmeden d  manını imha etmek, zaferin en kısa, kolay ve kestirme metodudur. Bunu yapabilecek özel yeti tirilmi  uzman ekipler oluşturmak, Müslümanların görevidir. Bu yüzden de onların bir devlete ve birlik içinde düzenli harekete ihtiyaçları vardır.

Mal Putunu Kıranlar

Dünya tarihinde emsali görülmemiş harika olaylar zuhur ediyordu imanlarını harika bir seviyede yaşayan sahabiler arasında. Allah Teala’ya tam inanmış muvahhid Müslümanlar, Sevgili Peygamberimizin önderliğinde, kana değil, imana dayanan bir karde li i ger ekle tiriyorlar ve her zorluk ve m  şkilin altından rahatlıkla kalkıyorlardı. Bu güzel insanların dinlerine dayalı ahlakı o kadar güzeldi ki, insan olarak hayran olmamak ve gıpta etmemek mümkün değildi.

Bir toplum birbirini kardeş bilerek severse, her zorun altından çok rahatça çıkabilir. Özellikle de maddî manevî

⁷⁴ Muhammed Yusuf Kandehlevi, Hayatu’s-Sahabe, Akçağ Yayınları: 1/370-372.

güçlerin birleştirilmesinden harikalar zuhur edebilir. Ediyordu da.

Malum, insanın hayatta en fazla değer verdiği kıymetlerin başında mal gelir. Bu yüzden mal sevgisi tabiidir. Fıtratta vardır. Mal canın yongasıdır. Onu sevmek, onu kazanmak için çalışmak da çok tabii bir olaydır. Din açısından da asla ayıp değil, hatta teşvik edilmiştir. Önemli olan onun nasıl kazandığı ve harcandığıdır. Din, mal sevgisini ve korunmasını kabul etmiş, bunu için ilkeler, yasalar koymuş, yönlendirmeler ve tavsiyelerde bulunmuştur. Bunların özeti ise, helalden kazanıp helal ve hayır yollarına harcamak, onunla Allah Teala'nın rızasını kazanmak, ahirette kalacağı yurtlar edinmektir. Böyle yapılırsa mal sevgisi kendi yerine oturmuş olur ve adalet yerini bulur, dengeler oluşur. Ayıp olan mal sevgisinin Allah Teala'nın sevgisiyle rekabete girmesi, onun yerine geçmek istemesidir. Böylece Allah'ın emir ve yasakları değil, mal sevgisinin emir ve yasaklarının tercih edilmesi, ona göre hareket edilmesidir. İnsan Allah Teala'nın iradesine inanıp teslim olma yerine, mal sevgisinin iradesine inanıp teslim olduğunda, onu kendine put, ilah, tanrı edinmiştir. Artık onun kuludur. Artık dinarın, dirhem, paranın pulun kuludur. Bu ise şirktir. Şirk ise en büyük zulümdür ve her kötülüğün kaynağıdır.

İşte asr-ı saadet insanı bu hakikati kavramıştı ve malı yerinde kullanma başarısını göstermişti. Bu da onlara hayır ve bereket, dirlik ve düzen, asayiş ve emniyet, huzur ve mutluluk getirmiştir. Kısacası kardeşlik getirmiştir. Bunun en basit ölçüsü, kardeşlerinin mallarından daha kıymetli oluşudur. Sevgili Peygamberimiz her şeylerini Mekke'de

bırakarak Allah için hicret eden muhacirler ile Medine’li Ensar arasında kardeşlik kurmuştu. Bundan maksat kardeşlerin birbirlerine malî açıdan destek olmalarıydı. Aralarında kardeşlik kurulanlar birbirlerinden miras alıyorlardı. Bunlar iki taraftan olmak üzere doksan veya yüz kişiydiler. Bu durum Nisa Sûresi 33. âyeti kerimesi nâzil olana kadar böyle devam etti. Bu âyetten sonra bu uygulamaya son verildi:

“Anne-babanın ve hısımların bıraktıklarından her birine mirasçılar kıldık...”

Bir başka rivâvete göre de bu uygulama Enfal Sûresi 75. âyeti olan “... Allah’ın kitabına göre (aralarında kan bağı bulunan) akrabalar birbirlerine daha yakındır...” âyetiyle kaldırılmıştır.⁷⁵

Bu çarpıcı olay için şu ayrıntılar anlatılır:

Ensar Nasıl Ensar Oldu?

“Muhacirlerin halini gören Ensar Hz. Peygamber’e gelerek:

“Hürmalıklarımızı Muhacir kardeşlerimizle bizim aramızda pay et!” dediler. Hz. Peygamber de:

- “Olmaz!” dedi. Muhacirler de Ensar’a:

- “Peki, ürünü bizimle paylaşacak, fakat bize herhangi bir külfet yüklemeyecek misiniz?” diye sordular. Ensar da:

- “Evet, aynen öyle!” dediler.

- Hz. Peyamber Ensar’a

⁷⁵ Muhammed Yusuf Kandehlevi, Hayatu’s-Sahabe, 1/366-367.

- “Muhacir kardeşleriniz size mallarını ve çocuklarını bırakarak gelmişlerdir” buyurdu. Ensar da

- “Mallarımızı onlarla paylaşalım” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber

- “Bunu başka bir şekilde yapamaz mısınız?” dedi. Ensar

- “Peki nasıl?” diye sordular. Hz. Peygamber şöyle buyurdular:

- “Onlar bu tür bir çalışmayı bilmezler. Gelin bağlarınızda, bahçelerinizde siz kendiniz çalışın, ancak elde ettiğiniz mahsulü onlarla paylaşınız” dedi. Ensar da bunu kabul etti.

- Muhacirler Hz. Peygamber’e gelerek şöyle dediler:

- “Ey Allah’ın Rasülü! Biz bu Medine’li kardeşlerimiz kadar iyi insanlar görmedik. Gelirleri az olmasına rağmen onu bizlerle paylaşıyorlar. Bol ürün aldıklarında ise payımızın kat kat fazlasını veriyorlar. Vallahi bize sevap bırakmamalarından korkuyoruz”. Hz. Peygamber’se şöyle buyurdular:

- “Siz onlara teşekkür edip, onlar için Allah’a dua ettiğiniz müddetçe sizin için de sevap verilecektir.”

- Ensar, hurma toplama zamanı geldiğinde topladıkları hurmaları biri küçük, diğeri ise ondan daha büyük olmak üzere iki öbek haline getirirler ve sonra küçük olanın üzerine hurma dallarını da eklerlerdi. Bundan sonra ise Muhacirleri çağırıp

- “Hangisini istiyorsanız alınız!” derlerdi. Muhacirler büyük olan kısmı alırlar, Ensar ise dalları için, küçük olanı alırlardı. Bu, Hayber’in fethine kadar böylece devam etti. Hayber’in fethinden sonra Hz. Peygamber, Ensar’a

- “Eğer isterseniz Hayber’den size hisse vermeyeyim, buna karşılık da hurmalıklarınız yalnızca kendinize kalsın” dedi. Ensar buna şöyle cevap verdiler:

- “Ey Allah’ın Rasûlü! Sen bize bazı görevler verdin ve birtakım şartlar öne sürdün; bizse bütün bunlara karşılık senden cenneti istedik. Eğer bu şartımızı kabul ediyorsanız sizin dediğiniz gibi olsun”. Hz. Peygamber de

- “Evet, şartınızı kabul ediyorum” buyurdular.

- Hz. Peygamber, kendilerine Bahreyn’den pay vermek üzere Ensar’ı çağırttı. Onlar da

- “Bize verdiğin kadar Muhacir kardeşlerimize de vermezsen bunu kabul etmeyiz” dediler. Hz. Peygamber de

- “Bu durumda kıyamet günü beni görünceye dek sabredin. Mükâfaatınızı orada alırsınız” buyurdu.

Bir Çarpıcı Hadise

Hiz. Peygamber muhacir olarak Medine’ye gelen Abdurrahman b. Avf ile Ensar’dan Sa’d b. er-Rabî’ arasında kardeşlik tesis etti. Sa’d, Abdurrahman’nın elinden tuttu. Evine götürdü. Sofrasını açtı. Ekmeğini bölüştü ve dedi ki:

- Ey Kardeşim, ben Medine’nin en zenginlerinden biriyim. Malımın yarısını sana veriyorum. Ayrıca iki de hanımım vardır. Bunlardan birini beğen; ben de onu boşayayım, dedi. Amacı, kardeşini evlendirmektir.

İşte gerçek iman ve ona dayalı kardeşlik.

Özellikle de hanımına dair söyledikleri takdire şayandır. Kimi kalın kafalılar veya art niyetliler, bu davranışı, “hanımını başkasına teklif etme” gibi çirkin bir davranış olarak görmüşlerdir. Onlar bu güzelliği

göremeyecek kadar kör ve basiretsiz insanlardır. Oysa gerçek çok açıktır. Her olgun insanın eşe ihtiyacı vardır. Ama S'ad görüyor ki, kardeşi hiçbir şeyi yok olarak hicret etmiştir. Yani evlenme imkanı yoktur. Onun niyeti, haşa karısını sunmak değil, karısını önce boşamak, sonra kardeşi ile nikahlamaktır. Ve öyle bir fedakarlık yapmaktadır ki, “bak, beğendiğin ile seni evlendireyim” demektedir. Bunu görmemek, gözlerin kin ve nefretle kör olması demektir.

Ama Abdurrahman da büyük insandır. Bu alicenaplığı görmüştür. Fakat bir an evvel evlenmezse, o evde tam huzurla oturamayacaktır. Bu yüzden cevabı muhteşemdir. Çalışacak, anladığı işi, yani ticaret yapacak, kazandığı ilk parayla da evlenecektir. Ta ki evdekiler her türlü düşünceden arınsın ve huzurlu olsunlar. O yüzden teklife şöyle cevap vermiştir:

- Allah malını da, hanımlarını da sana mübarek kılsın!

Bana pazar yerini gösterin yeter.

Abdurrahman pazara giderek alışveriş yapmaya başladı. Kısa bir zaman içerisinde epeyi para kazandı. Bir gün Hz. Peygamber'in huzuruna çıktığında Hz. Peygamber ona:

- Ey Abdurrahman senden yayılan bu koku da nedir?

diye sordu. Gerçekten de ondan za'feran kokusu geliyordu. Abdurrahman da :

- Ey Allah'ın Rasûlü, evlendim, dedi. Hz. Peygamber:

- Peki ona mehir olarak ne verdin?

- Bir hurma çekirdeği kadar altın verdim.

- Güzel. Bir koyunla da olsa bir de düğün yemeği ver!

Daha sonra Abdurrahman, o zamanı anlatırken şöyle derdi:

- Hâlâ aklımdadır, hangi taşı kaldırısam altında gümüş ya da altın bulacağımı zannediyordum.⁷⁶

Cömertlik

Cömertlik, kişinin Allah (c.c.)’ın kendisine verdiği nimetlerden kendisinin de Allah (c.c.) rızasını kazanmak için başkalarına seve seve verebilmesidir. Bundaki amaç, Allah (c.c.)’ın rızasını kazanmaktır. Böyle iyi niyetli bir kulda zaten şefkat ve merhamet duyguları gelişmiş olduğundan onlar başkalarına, özellikle de yoksullara, kimsesizlere, çaresizlere karşı cömert olur, Allah yolunda infak eder, ihtiyacı olanların ızdırı bını gidermekle huzur bulurlar.

Cömertliğin zıddı cimriliktir. Allah (c.c.)’ın hiç sevmediği ve Cennetinden uzak ettiği bir kötü huydur. Allah (c.c.) buyurur ki:

“Şüphesiz Allah, kibirlenen ve övünen kimseyi sevmez. Onlar ki hem kıskanır, cimrilik ederler, hem de herkese cimrilik tavsiye ederler ve Allah’ın kendilerine lütfundan verdiği nimeti gizlerler. Biz kâfirlere alçaltıcı bir azap hazırladık.”⁷⁷

“Ey iman edenler! İnfakı gerek kazandıklarınızın, gerek sizin için yerden çıkardıkları- mızın temizlerinden yapın. Kendinizin göz yummadan alıcısı olamı- yacağınız fenasını vermeye yeltenmeyin. Biliniz ki, Allah sadakaları- nıza muhtaç değildir ve hamde, şükre ve övgüye layık olandır. Şeytan sizi fakirlikle korkutup çirkin şeylere teşvik eder. Allah da lütfundan

⁷⁶ Bidaye III/228 (İmam Ahmed, Enes’ten); İsabe II/26 (Müslim ve Buhari’nin de Enes’ten rivayet ettiği kaydedilmektedir); İbn Sa’d III/89 (Yine Enes’ten) Bkz. Muhammed Yusuf Kandehlevi, Hayatu’s-Sahabe, 1/366.

⁷⁷ Nisa, 36-37.

ve bağışlamasından birtakım vaatlerde bulunuyor. Allah'ın lütfu ge- niştir. O, her şeyi bilendir.”⁷⁸

Resûlullah (s.a.v.) buyurdular ki:

“İki haslet vardır ki bir mü'minde asla beraber bulunmazlar: Cimrilik ve kötü ahlâk.”⁷⁹

Ancak verirken bile ölçülü olmalı, malın tamamını verip de kendisini ve ailesini dilençi durumuna düşürmemelidir.

“Elini boynuna asıp bağlama (cimri olma), hem de onu büsbütün açarak saçıp savurma (israf etme); aksi halde kınanmış olursun ve eli boş açığa kalırsın.”⁸⁰

Cömert adam, verdğinden bir karşılık beklemez. Zaten bir çıkar endişesi ile veya gösteriş için yapılan iyiliklerin hiçbir ecri de yoktur.

Resulullah(s.a.v.) Efendimiz cömertlikte yağmur gibiydiler. “Yok” dedikleri yoktu. Olursa verir, olmazsa söz verirdi. Kendisi- ne geleni bir gün bile bekletmez, dağıtırdı. Abdullah İbnü's-Şihhîr (r.a.) anlatıyor:

“Resûlullah (s.a.v.) Elhâkümü't-tekâsür sûresini okurken yanına geldim. Bana: “İnsanoğlu malım malım der. Halbu- ki âdemoğlunun yiyip tükettiği, giyip eskittiği ve sağlığında tasad- duk edip gönderdiğinden başka kendisinin olan neyi var? (Gerisini ölümle terkeder ve insanlara bırakır.”⁸¹

Resulullah(s.a.v.) Efendimiz hem alan hem de veren açısından sadakanın azımsanmamasını, cömert olmak için de zenginliğin beklenmemesini emrederdi: Bir rivayette de: “Sizden

⁷⁸ Bakara, 267-268.

⁷⁹ Tirmizî, Bir 41, (1963).

⁸⁰ İsra, 29.

⁸¹ Müslim, Zühd 3, 4, (2958); Nesâî, Vesâya 1 (6, 238); Tirmizî, Tefsir, Tekâsür, (3351).

kim, bir yarım hurma ile de olsa ateşten korunabilirse, bunu yapsın” buyurmuştur.⁸²

Ebu Hüreyre (r.a.) anlatıyor: “Bir gün:

-Ey Allah’ın Resülü! Hangi sadaka daha üstündür?” denildi. Buyurdular ki:

-Fakirin cömertliğidir. Sen, bakımıyla mükellef olduklarından başla.”⁸³

İşte onun sık yaşadığı olaylardan birisi: Hz. Cabir (r.a.) anlatıyor:

“Resulullah (s.a.v.)’a üstü başı yok, ayakları çıplak, sadece kaplan postu gibi çizgili bedevi peştamalı -veya abalarına-sarınmış, kılıçları boyunlarında asılı oldukları halde hepsi de Mudarlı olan bir grup geldi. Onların bu fakir ve sefil halini görmekten Resulullah (s.a.v.)’ın yüzü değişti. Odasına girdi tekrar geri geldi. Hz. Bilâl’e ezan okumasını söyledi. O da ezan okudu, sonra kamet getirdi. Namaz kılındı. Efendimiz (s.a.v.) namazdan sonra cemaate hitabetti ve şu ayeti okudu:

“Ey insanlar! Sizi tek bir nefisten yaratıp, ondan zevcesini halk eden ve ikisinden de pek çok erkek ve kadın var eden Rabbinizden korkun. Kendisi adına birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah’ın ve akrabanın haklarına riayetsizlikten de sakının. Allah şüphesiz hepinizi görüp gözetmektedir.”⁸⁴

Bundan sonra Haşr suresindeki şu âyeti okudu:

“Ey insanlar, Allah’tan korkun. Herkes yarına ne hazırladığına baksın. Allah’tan korkun, çünkü Allah işledikleriniz- den haberdardır.”⁸⁵

Resulullah sözüne şöyle devam etti:

⁸² Buhari, Zekât 10, 9, Menâkıb 25, Edeb 34, Rikâk 49, 51, Tevhid 24, 36; Müslim, Zekât 66-67, (1016); Nesâî, 63, (5, 74-75).

⁸³ Ebu Dâvud, Zekât 40, (1677).

⁸⁴ Nisâ, 1.

⁸⁵ Haşr 18.

“Kişi dinarından, dirheminden, giyeceğinden, bir sa⁸⁶ buğdayından, bir sa’ hurmasından tasaddukta bulunsun. Hiçbir şeyi olmayan, yarım hurma da olsa mutlaka bir bağışta bulunmaya gayret etsin” buyurdu.

Derken Ensâr’dan bir zât, nerdeyse taşıyamayacağı kadar ağır bir bohça ile geldi. Sonra halk sükûn ediverdi, herkes bir şey getirmeye başladı. Öyle ki, az sonra biri yiyecek, diğeri giyecek maddesinden müteşekkil iki yığının meydana geldiğini gördüm. Resulullah (s.a.v.) memnun kalmıştı, yüzünün yaldızlanmış gibi parladığını gördüm. Şöyle buyurdular:

-İslâm’da kim bir hayırlı yol açarsa, ona bu hayrın ecri ile, kendisinden sonra o hayrı işleyenlerin ecrinin bir misli verilir. Bu, onların ecrinden hiç bir şey eksiltmez de. Kim de İslâm’da kötü bir yol açarsa, ona bunun günahı ile kendinden sonra onu işleyenlerin günahı da verilir. Bu da onların günahından hiçbir eksilmeye sebep olmaz.”⁸⁷

İsar

İsar, kendisi de muhtaç iken bir şeyi ihtiyacı olana gönül hoşluğu ile vermektir. Din kardeşini kendisine tercih demek olan isar, cömertlikten de üstün bir huydur. Allah Müslümanların bu ahlakına şahitlik yapıyor:

“Ve onlardan önce o yurda yerleşen imana sarılanlar kendilerine göç edip gelenleri severler ve onlara verilenlerden ötürü göğüslerinde bir ihtiyaç duymazlar. Kendilerinin ihtiyaçları olsa dahi, onları öz canlarına tercih ederler. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar umduklarına erenlerdir.”⁸⁸

⁸⁶ Bir ölçü aletidir.

⁸⁷ Müslim, Zekât 69, (1017); Nesâi, Zekât 64, (5, 75-76).

⁸⁸ Haşr, 9.

Tefsir kitaplarımızda bu ayetlerin iniş sebebi olarak anlatılan şu olaylar, isarı ne güzel açıklar:

“Buharî, Müslim, Tirmizî, Nesaî ve daha başkaları Ebu Hureyre’den şu rivayeti nakletmişlerdir:

“Resulullah (s.a.v.)’a bir adam geldi,

-Ya Resulullah! Bana zaruret isabet etti, açlıktan dermansız kaldım, dedi.

Resulullah (s.a.v.) yakınlarına haber gönderdi, ancak onların yanlarında hiçbir şey bulunmadı. Bunun üzerine Hz. Peygamber,

- Allah ona rahmet buyursun, bu adamı bu gece misafir edecek kimse yok mu? dedi.

Derhal Ensâr’dan bir zât -ki Ebu Talhâ olduğu zikredilmiştir- ayağa kalktı:

-Ben, Ya Resulullah, diye cevap verdi. Ve hemen adamı alıp evine götürdü. Sonra da hanımına:

-Resulullah’ın misafirine ikram et, diye tembihte bulundu. Hanımı,

-Vallahi benim yanımda bir kız çocuğumun yiyeceğinden başka bir şey yoktur, dedi. Kocasını da ona,

-O halde akşam yemek istediği zaman kız çocuğunu uyut, lambayı da bir şekilde söndür, biz yiyormuş gibi yapalım ama yemeyelim, Resulullah’ın misafiri yesin. Misafir için biz bu geceyi aç geçiştiriverelim, dedi.

Ve gerçekten öyle yaptılar. Karanlıkta misafir yemeğin azlığını fark etmedi. Onlar da yiyormuş gibi ellerini sofraya uzatıp ağızlarına götürüyorlardı. Sabah namazı için o ve misafiri Resulullah’ın yanına vardılar. Peygamberimiz çok mutlu gözüküyordu. Şöyle söyledi:

-Bu gece Allah falan ve falandan son derece hoşnut oldu.

Allah Teâlâ da onların hakkında bu âyeti indirdi:

“Kendilerinde bir ihtiyaç olsa bile, onları kendilerine tercih ederler.”

Hakim, İbn Merdeveyh ve Şuab'da Beyhakî, İbn Ömer'den (r.a.) şöyle rivayet etmişlerdir:

“Resulullah'ın sahabilerinden birine bir koyun başı hediye edildi. O da, “Kardeşim falan ve ailesi buna bizden daha fazla muhtaçtır.” dedi ve hediyeyi ona gönderdi. O da bir başkasına derken bu suretle tam yedi ev dolaştı ve nihayet yine öncekine dönüp geldi. Bunun üzerine âyeti nazil oldu.”

Bunlar, yalnız âyetin iniş sebebiyle ilgili rivayetlerdir. Yoksa Ensâr ve Ashâb'ın böyle nice başkalarını kendilerine tercih örnekleri vardır. Şu olayı hatırlarsınız: Ensârdan birden fazla karısı bulunanlar, karısı olmayan muhacirlerin evlenebilmesi için, karılarından birini boşama ve iddet bittikten sonra kardeşi ile evlendirmeyi bile teklif etmişlerdi. Kardeşler nazik ve kibar davranarak teşekkür ettiler fakat bunu asla kabul etmediler. Ancak ensar'ın bunu düşünmesi bile sevgi, yardımlaşma ve fedakarlıkta ulşatıkları zirveyi göstermeye yetiyordu.

Hele “Yermuk” savaşında şehitler arasında son nefesine gelmiş yaralıların, kendilerine verilen bir yudum suyu bile yanında “su” diye inleyen arkadaşlarına göndermesi, suyun böyle aralarında dolaştırılırken hepsinin de içmeden şehit olmaları, insanı nasıl ürpertiyor ve ağlatıyor. Akif Safahat'ında o manzarayı ne güzel tasvir etmektedir:

*Huzeyfetü'l-Adevi der ki: Harb-i Yermuk'ün,
Yaman kızıştığı bir gündü, pek sıcak bir gün.
İkinci üstü biraz gevşeyince, sanki, kıtal,
Silahı attım elimden, su yüklenip derhal,
Mücahidin arasından açıldım imdada,
Ağır yarayla uzaklarda kalmış efrada.*

*Ne ma'rekeydi ki, çepçevre, göğsü kandı yerin!
 Hudâ'ya kalbini açmış, yatan bu gövdelerin,
 Şehîdi çoksa da, gâzîsi hiç mi yok?.. Derken,
 Derin bir inleme duydum... Fakat, bu ses nerden?
 Sırayla okşadığım sîneler bütün bî-rûh...
 Meğerse amcamın oğluymuş inleyen mecrûh .
 Dedim: "Biraz su getirdim, içer misin, versem!
 Gözüyle: "Ver!" demek isterken, arkadan bir elem,
 Enîne başladı. Baktım: Nigâh-ı merhameti.
 "Götür!" deyip bana îmâda ses gelen ciheti.*

*Ne yapsam içmeyecek, boştu, anladım, ibrâm;
 O yükselen sese koştum ki: Âs'ın oğlu Hişâm.
 Görünce gölgemi birden kesildi nevhaları:
 Su istiyordu garîbin dönüp duran nazarı.
 İçirmek üzre eğildim, üçüncü bir kısa "Ah!"
 Hırıltılarla boşanmaz mı karşıdan, nâgâh!
 Hişâm'ı gör ki: O hâlinde kaşlarıyla bana,
 "Ben istemem, hadi, git ver, diyordu; haykırana."*

*Epey zaman aradım âh eden o muhtazarı...
 Yetiştim, oh, kavuşmuştu Hakk'a son nazarı!
 Hişâm'ı bâri bulaydım, dedim, hemen döndüm:
 Meğer şikârına benden çabuk yetişmiş ölüm!
 Demek, bir amcamın oğlunda vardı, varsa, ümid..
 Koşup hizâsına geldim: O kahraman da şehid."*

Evlat Ve Mallar İhanet Ettirmesin

Bir yanda bu muhteşem tablolar varken, diğer yandan ikaz ve uyarılar da var elbette. İslam kendi cemaatini ayet

ayet dokuyor ve dünya durdukça örneklik ve önderlik edecek bir nesil yetiştiriyordu. Hiç şüphesiz insanın ailesine, evlat ve akrabalarına bir sevgisi, ilgisi ve bağlılığı vardır. Mala mülke karşı da öyle. Bütün bunlara karşı olması gereken hududu kim tespit edecek, sınırı kim çizecektir? Hiç şüphesiz Allah Teala ve onun resulü Sevgili Peygamberimiz (sav).

O cemaati bir başka açıdan bize tanıtan bir taployu daha sahneleyelim sizlere. Bir tiyatro seyreder gibi izleyiniz olayları geriye yaslanarak şimdi.

Said b. Mansür ve daha başkaları, Abdullah b. Ebû Katâde'nin şöyle dediğini rivayet ederler:

"Ey iman edenler! Allah'a ve Rasûlüne hainlik etmeyin. Siz kendiniz bile kendi emanetlerinize hainlik eder misiniz? Bilin ki' mallarımız ve çocuklarınız ancak birer imtihandır ve büyük mükâfat şüphesiz Allah katmdadır" ⁸⁹ ayeti, Ebû Lübâbe b. Abdil-münzir hakkında nazil oldu. Kureyza oğulları, Kureyza günü ona, "Bu savaştan vaz geçerse bize ne olur?" diye sormuş, o da, boğazına işaret etmiş, bununla "öldürüleceklerini" söylemek istemişti. Bunun üzerine bu ayet nazil oldu. Bu ayet nazil olduktan sonra, Ebû Lübâbe şöyle demiştir: "O anda, Allah'a ve Rasûlüne hıyanet ettiğimi anladım."

O halde, ayet Ebû Lübâbe Mervan b. Abdilmünzir hakkında nazil oldu. O, yahudilerden Kureyza Oğullarının dostu idi. Peygamber (s.a.) onu, hükmünü kabul etmeleri için Kureyza Oğullarına gönderdi. Onlar onunla istişare

⁸⁹ Enfal, 27-28.

ettiler. O da onlara boğazlanacaklarını söyledi. Çünkü onun ailesi, malı mülkü, çoluk çocuğu yanındaydı.

Zührî şöyle der: Ayet nazil olunca, Lübabe kendini Mescidin direklerinden birine bağladı ve:

- "Vallahi, Allah tevbeni kabul edinceye kadar ölsem de yiyip içmeyeceğim" dedi.

Yiyip içmeden dokuz gün, bir rivayette yedi gün Mescid'de kaldı. Nihayet bayılıp düştü. Allah tevbesini kabul etti. Kendisine:

- "Ey Ebû Lübâbe! Tevben kabul edildi" denilince:

- "Vallahi, Resulullah çözmedikçe kendimi çözmem" dedi.

Bunun üzerine Resulullah geldi, bizzat eliyle onu çözdü.

Sonra Ebû Lübâbe şöyle demiştir:

- "Günah işlediğim kavmimin yurdunu terketmek ve bütün malımı tasadduk etmekle tevbenin kabul olunacağına inandım. Resulullah (s.a.) şöyle buyurdu:

- "Malının üçte birini tasadduk etmen yeter..."⁹⁰

Bu ayetler üzerinde derin derin düşünmek gerekir. Allah Teala'nın hitabı doğrudan bizleredir:

Ey Allah'ın peygamberlerine ve Kur'ân'a inanan müminler! Farzlarını yapmamakla, ya da koyduğu sınır ve haramlarını tecavüz etmekle Allah'a hıyanet etmeyiniz. Sünnetine sarılmamakla, emrettiklerini yapmamak ve nehyettiklerinden kaçınmamak, arzularına ve babalarınızdan miras aldığınız şeylere uymakla peygambere

⁹⁰ Bkz. Vehbe Zuhayli, et-Tefsirü'l-Münir, 5/222-223.

hıyanet etmeyin. Aranızda birbirinizden aldığınız emanetlere, onlara riayet etmemekle hıyanet etmeyin.

Burada söz konusu edilen emanet, maddî emanetleri içine aldığı gibi, ümmete ait sırları düşmanlara aktarmak ve fertlere ait sırları insanlar arasında yaymak gibi şeyleri de içine alır. Emanet, Allah Teâlâ'nın kullarına emanet ettiği farz ve had cinsinden amellerdir. Hıyanet ise farzları yapmamak, hükümlerini uygulamamak, sünnetlerine sarılmamak ve başkalarının haklarına riayet etmemektir.

Bu hitapta en dikkat çekici taraf da şudur: "Siz hıyanet ettiğinizi biliyorsanız". Yani bunun sonucunu da biliyorsunuz. İyi ile kötüyü birbirinden ayırt edebiliyorsunuz. Hıyanetin kötülüklerini biliyorsunuz. Çünkü hıyanet, unutarak değil, bile bile yaptığınız ihmaller, hatalardır. Hıyanet, insanın küçük olsun büyük olsun günahlarını ve başkalarına zararı dokunan hareketlerini içine alır. Halbuki güvenilir olmak müminlerin, hıyanet ise münafıkların sıfatlarındandır.

İmam Ahmed, Enes ibni Malik'in şöyle dediğini rivayet eder: "Ahdine riayet etmeyen kimsenin imanı yoktur."

Buharı ve Müslim'in Ebû Hüreyre'den rivayet ettikleri hadis-i şerifte Peygamber (s.a.) şöyle buyurmuştur:

"Münafıklığın alameti üçtür: Konuştuğu zaman yalan söyler, söz verdiği zaman sözünden cayar, kendisine bir şey emanet edildiği zaman hıyanet eder. Oruç tutup namaz kılsa ve kendisinin müslüman olduğunu zannetse de..."

Sonra Allahü Teâlâ, insanı hıyanete sevk eden şeyin mal ve evlât sevgisi olduğu için, akıllı kimsenin o sevginin zararlarından çekinmesi uyarısında bulunarak: "Mallarınız

ve çocuklarınız ancak birer fitnedir" buyurmuştur. Yani, şüphesiz ki, mallar ve çoluk çocuklar, Allah'tan birer imtihandır. Onlar hususunda Allah'ın hadlerini nasıl muhafaza ettiğinizi açığa çıkarmak için imtihan eder. Fitneye düşmenin tek sebebi ise günah yahut azaptır. Çünkü o, kalbi dünya ile meşgul eder, ahiretle ilgili amel işlemekten alıkoyar.

İnsan, mal sevgisi, onu kazanıp biriktirme arzusuyla yaratılmıştır. Eğer insanda Allah korkusu olmazsa, cimrilik yapar, malın içinden Allah'ın haklarını vermez, fakirlere ihsanda bulunmaz, iyi, hayır ve güzel işlere harcamaz. Evlat sevgisi de insanın fitratında vardır, bazen bu sevgi, insanı haram mal kazanmaya sevk eder. Onun için insan mal ve çoluk çocuk hususunda dikkatli olmalı, helal mal kazanmalı ve onu hayır ve iyi yolda harcamalıdır. Çocuklarına helâl olanı yedirmelidir ki, vücutlarına haram girmesin, dînî hükümlere bağlı, sorumluluk duygusu içinde ve haramlardan uzak bir şekilde yetişsin.

Sonra Allahü Teâlâ ayeti, kusur işleyeni uyandırıcı etkili bir sonuçla bitirerek: "Büyük mükâfat şüphesiz Allah kalındadır" buyurmuştur. Yani O'nun sevabı ve cennetleri, sizin için mallardan ve çoluk çocuktan daha hayırlıdır. Şurası bir gerçek ki, bazan onlardan düşman olanı olabilir, pek çoğu ise, sana gelebilecek bir azaptan seni kurtaramaz. Allah, dünya ve ahiretin tek sahibidir. O halde siz, mal, çoluk çocuk konularında dinin hükümlerine riayet ederek, Rabbinizin sevabını tercih edin, dünyadan yüz çevirin, mal toplamaya ve çoluk çocuk sevgisine aşırı düşkün olmayın ki, onlar yüzünden tehlikeye girmeyesiniz. Nitekim Cenab-ı Hak şöyle buyurur:

"O mal ve oğullar dünya hayatının süsüdür. Geri kalacak olan salih amelleridir ki, Rabbinin nezdinde sevapça da hayırlıdır, amelce de hayırlıdır* (Kehf, 18/46).⁹¹

Malın Üstünden Cennete Uçmak

Yeri gelmişken hatırlatalım, akıllı Müslümanların elindeki mala imrenilir. Çünkü onlar Allah Teala'nın rızasını kazanmak için gece gündüz hayır yollarına harcarlar. İnfak ve tasadduk ederler. Dostlara ikram ederek gönül ve muhabbet kazanırlar. Allah yolunda mal ile cihat ederler. Malın üstüne binerek cennete giderler hem de uçarcasına. Akli başında olanlar hep bunu tavsiye ederler zengin olanlara. Ama o servet sahibinin akli başında değilse neye yarar? İşte size Kur'an-ı Kerim'den bir sahne:

"Karun, Musa'nın kavminden idi de, onlara karşı azgınlık etmişti. Biz ona öyle hazineler vermiştik ki, anahtarlarını güçlü-kuvvetli bir topluluk zor taşırdı. Kavmi ona şöyle demişti: Şımarma! Bil ki Allah şımarıkları sevmez.

Allah'ın sana verdiğinden (O'nun yolunda harcayarak) ahiret yurdunu iste; ama dünyadan da nasibini unutma. Allah sana ihsan ettiği gibi, sen de (insanlara) iyilik et. Yeryüzünde bozgunculuğu arzulama. Şüphesiz ki Allah, bozguncuları sevmez."⁹²

Bu güzel nasihatlar karşısında Karun ne yaptı? O alimlere karşı yaptıkları bu iyilik için teşekkür mü etti,

⁹¹ Bkz. Vehbe Zuhayli, et-Tefsirü'l-Münir, 5/223-224.

⁹² Kasas, 76-77.

yoksa cahillerin yaptığı gibi gurur ve kibirine dokundu da alınganlık yaparak inkar mı etti?

“Karun ise: O (servet) bana ancak kendimdeki bilgi sayesinde verildi, demişti. Bilmiyor muydu ki Allah, kendinden önceki nesillerden, ondan daha güçlü, ondan daha çok taraftarı olan kimseleri helâk etmişti. Günahkârlardan günahları sorulmaz (Allah onların hepsini bilir).⁹³

Malın hikmetini anlamayan cahillerin tepkisine bakar mısınız?

“Derken, Karun, ihtişamı içinde kavminin karşısına çıktı. Dünya hayatını arzulayanlar: Keşke Karun'a verilenin benzeri bizim de olsaydı; doğrusu o çok şanslı! dediler.”⁹⁴

Allah bir toplumu aklı başında irfan sahibi alim ve mürşitlerden mahrum etmesin. İnsanlara da onların kıymetini bilmeyi nasip etsin:

“Kendilerine ilim verilmiş olanlar ise şöyle dediler: Yazıklar olsun size! İman edip iyi işler yapanlara göre Allah'ın mükâfatı daha üstündür. Ona da ancak sabredenler kavuşabilir.”⁹⁵

Şimdi sonucu seyredelim mi?

“Nihayet biz, onu da, sarayını da yerin dibine geçirdik. Artık Allah'a karşı kendisine yardım edecek avanesi olmadığı gibi, o, kendini savunup kurtarabilecek kimselerden de değildi.

Daha dün onun yerinde olmayı isteyenler: Demek ki, Allah rızkı, kullarından dilediğine bol veriyor, dilediğine de

⁹³ Kasas, 78

⁹⁴ Kasas, 79.

⁹⁵ Kasas 80.

az. Şayet Allah bize lütufta bulunmuş olmasaydı, bizi de yerin dibine geçirirdi. Vay! Demek ki inkârcılar iflâh olmazmış! demeye başladılar.

İşte ahiret yurdu! Biz onu yeryüzünde böbürlenmeyi ve bozgunculuğu arzulamayan kimselere veririz. (En güzel) âkıbet, takvâ sahiplerininidir.

Kim bir iyilik getirirse ona bundan daha hayırlı karşılık vardır. Kim bir kötülük getirirse, o kötülükleri işleyenler, ancak yaptıkları kadar ceza görürler.”⁹⁶

İşte Allah Teâlâ’nın verdiği mal ile cennet yurdunu kazanma imkanı varken kaybeden bir gözü doymaz haris kişinin nasıl pişmanlıklar içinde kıvranarak acı çektiğini, adım adım daha büyük azaplara çekildiğini gördük. Şimdi de mal ile cenneti kazanan bir bahtiyar örneğini görelim isterseniz. Bize cennetin yollarını gösteren şu ayet inmişti:

“Siz sevdiğiniz şeylerden Allah rızası için başkalarına harcamadıkça gerçek erdemliliğe ve hayra ulaşmış olamazsınız.”⁹⁷

İnfakın Bu Kadarı

Hiç şüphesiz Allah Teâlâ’nın rızası için verilen mal, aslında fakirin eline konulurken, bir yerde mecazen Allah Teâlâ’nın eline konulmuş gibidir. Çünkü dünya hayatında da elçiye yapılan iyi veya kötü muamele, gönderene yapılmış gibidir. Bize gelen misafire, gönderene göre muamele yapıldığı malumdur. İtin bile sahibinden ötürü bir

⁹⁶ Kasas, 81-84.

⁹⁷ Al-i İmran: 92.

hatırı var ki, atalar, “itin hatırı yoksa sahibinin de mi yoktur” demişlerdir. Bu yüzden fakirin avucuna malın en kıymetlilerinden koyarken gayet mütevazı ve mahcup olarak nazikçe ve güzel sözler, gönül alıcı kelimalar ederek sunmalıyız. İşte bu eebi öğreten ayet:

“Ey iman edenler, kazandığınız güzel şeylerden ve topraktan sizin için bitirdiğimiz ürünlerden başkaları için harcayın ama harcama için utanma ve iğrenmeden dolayı göz yummadan alamayacağınız kötü şeyleri seçmeyin.”⁹⁸

Ashab-ı kiramın bu inceliği anladığını görüyoruz. Bu Al-i İmran 92. âyet-i kerîme indiği zaman ilginç bir olay yaşandı. Riyazu’s Salihin’de 299 numara ile kaydedilen bir hadiste. Enes radiyallahu anh bize şöyle bir olay anlatıyor:

“Medine’de ensar arasında en fazla hurmalığı bulunan Ebû Talha idi. En sevdiği malı da Mescid-i Nebevî’nin karşısındaki “Beyruhâ” adlı hurma bahçesiydi. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bu bahçeye girer ve oradaki tatlı sudan içerdi.

“Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça, en iyiye eremezsiniz” (Al-i İmran: 3/92) âyet-i kerîmesi nâzil olunca, Ebû Talha Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem in yanına geldi ve:

– Yâ Resûlallah! Cenâb-ı Hak sana “Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça, en iyiye eremezsiniz” âyetini gönderdi. En sevdiğim malım Beyruhâ adlı bahçedir. Onu Allah rızâsı için sadaka ediyorum. Allah’tan onun sevabını ve âhiret azığı olmasını dilerim. Beyruhâ’yı Allah’ın sana göstereceği şekilde kullan, dedi.

⁹⁸ Bakara, 267.

Bunun üzerine Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

– Âferin sana! Kârlı mal dediğin işte budur! Seni duydum Ebû Talha. Onu akrabalarına vermeni uygun görüyorum.

Ebû Talha:

– Öyle yapayım, yâ Resûlallah, dedi ve bahçeyi akrabaları ve amcasının oğulları arasında taksim etti.”⁹⁹

Ayette geçen “birr” kelimesi, Cennete girmek, Allah’ın rahmeti ve rızası, hayır ve iyiliği, en mükemmeli, hayırda bol ve geniş olmak, kulun Rabbine bol itaatte bulunması gibi anlamlara gelir.

İyi olabilmek ve iyiyi elde edebilmek için iman etmek kafi değildir. Sahip olduğu imkan ve nimetlerin içinden en sevdiklerini Allah yolunda sarfetmesi gerekir. Ashabtan Ebu Talha bunun en güzel örneğini vermiştir.

İkinci Ömer denilen Ömer ibni Abdülaziz ise çuval çuval şeker alır dağıtırmış. Kendisine niçin para dağıtmıyorsun? diye sorduklarında:

- Ben şekeri çok severim onun için infak etmek isterim, demiş.

Ashabın hayatında bu tür sahneleri çok görmek mümkündür.¹⁰⁰

Düşmanı Yerinde İmha Hareketi

⁹⁹ Buhârî, Zekât 44, Vekâlet 14, Vesâyâ 10, 17, 26, Tefsîru sûre (3) 5, Eşribe 13; Müslim, Zekât 42, 43.

¹⁰⁰ Bkz. Abdullah Parlıyan, Açıklamalı Tam Riyazu’s-Salihin Tercümesi: 114

Allah Teâlâ'nın peygamberine yaptığı iyilik ve yardımlardan biri de şuydu: Ensar'dan olan Evs ve Hazrec kabileleri tıpkı iki koçun çekişmesi gibi birbirleriyle yarış halinde idiler. Öyle ki her ne zaman Evs Hz. Peygamber için bir şeyler yapacak olsa Hazrecliler:

- Vallahi bu fazilet hususunda bizi geçemeyeceksiniz; çünkü bunun bir benzerini de biz yapacağız, derler ve gerçekten de onların yaptıklarına benzer bir şey yapmadıkça rahatlayamazlardı. Bu hayırda yarışma sayılan hoş bir rekabetti. Diğer taraftan bu durum aynıyla Evs kabilesi için de geçerliydi. Onlar da Hazreclilerin yaptığının benzerini yapmadıkça rahat edemezlerdi.

Evs kabilesi Hz. Peygamber'e olan düşmanlığından dolayı Ka'b b. Eşref'i öldürdüklerinde Hazrec mensupları:

- Allah'a yemin ederiz ki fazilet yönünden bizi geçmenize müsaade etmeyeceğiz! Dediler.

Sözlerini yerine getirmek için Hz. Peygamber'e düşmanlık hususunda Ka'b b. Eşref'e denk birisini aramaya koyuldular. Sonunda İbn Ebi'l-Hukayk üzerinde karar kıldılar. Bu kişi Hz. Peygamber'e eziyet ediyor ve onun aleyhinde komplolar düzenliyordu. Kendisinin Hicaz, Hayber topraklarında bir kalesi vardı ve burada kalmaktaydı. Hazrecliler onu öldürmek için Hz. Peygamber'den izin istediler. Kendilerine izin verildi.

Bunun üzerine Hazrec'in Beni Selîme kabilesinden dört ve onların yeminlileri olan Eslem kabilesinden de bir kişi olmak üzere bu iş için beş kişi seçildi. Bunlar Abdullah b. Atîk, Mes'ud b. Sinan, Abdullah b. Üneys, Ebu Katâde el-Hâris b. Rib'î ve Huzâî b. Esved idi. Bu sonuncusu

Eslem'den olan bir kişidir. Hz. Peygamber içlerinden Abdullah b. Atık'ı onlara başkan yaptı ve kendilerine

- Sakın kadınlarla çocuklara dokunmayınız! diye de sıkı sıkı tenbihte bulundu.

Bu beş kişi Hayber'e doğru yola çıkıp geceleyin oraya vardılar. Bu grup kaleye vardığında güneş batmıştı. Kırıllardaki sürüler dönmüş, kapılar da kapatılmıştı. Abdullah arkadaşlarına:

- Siz burada bekleyiniz. Ben gidip kapıyı açtırmaya çalışacağım. Eğer oraya girebilirsem bir yolunu bulur sizi de içeri alırım, dedi.

Böylece elbiselerine iyice bürünen Abdullah b. Atık kapıya yöneldi. O sırada kale bekçisi bir grup halkı içeri almaktaydı. Abdullah sanki def-i hâcet yapıyormuş gibi bir kenara çömeldi. Bu arada halk da içeri girmişti. Kapıcı, Abdullah'a:

- Ey Allah'ın kulu! Eğer kaleye girmek istiyorsan, gir! Çünkü artık kapıları kilitlemek istiyorum!" diye bağırdı.

Bundan sonrasını Abdullah'dan dinleyelim:

"İçeriye girdim ve bir tarafa saklandım. Kalenin kapıcısı herkesin içeri girmesinden sonra kapıları kapattı ve anahtarları bir çiviye astı. O gittikten sonra anahtarları asılı bulunduğu yerden alarak kapıyı açtım ve arkadaşlarımı içeri aldım. İbn Ebi'l-Hukayk'ın evinde gece sohbetleri düzenlenirdi. Kendisi yüksekçe bir köşkte kalmaktaydı. Sohbet için gelenlerin gitmesini bekledim ve sonra köşke girdim. Onu öldürürken duyup da bana engel olmasınlar diye her girdiğim kapıyı içerden kilitliyordum. Nihayet onun bulunduğu odaya geldim. Oda karanlıktı ve adamın

aile efrâdı da orada bulunuyordu. Onun yerini kestirebilmek için

- Ey Ebâ Râfi! diye seslendim.

- Sen kimsin? dedi.

Bunun üzerine sesin geldiği istikamete doğru gittim ve kılıcımınla ona vurdum. Dehşet içerisindeydim ve bu yüzden de darbem tam olarak yerini bulamamıştı. Hemen dışarı fırladım, o ise bağırıp duruyordu. Dışarda biraz durduktan sonra sanki adamlarından biriymişim gibi içeri girerek:

- “O ses ne idi, ey Ebâ Râfi”? dedim. O da:

- Annesi ağlayasica! Birisi bana kılıçla vurdu, dedi.

Bunun üzerine ona bir kere daha vurdum; ağır bir şekilde yaraladımsa da öldüremedim. Sonra kılıcımın keskin ucunu onun karnına saplayarak bastırdım, ucu tâ sırtından çıktı. Onun öldüğüne iyice kanaat getirdikten sonra kilitlediğim kapıları birer birer açarak merdivenlere kadar geldim. Dolunay olmasına rağmen merdivenlerin bitip yere ulaştığını zannettiğim bir sırada yuvarlanıverdim. Çünkü önümde bir merdiven daha varmış. Bacağım kırıldı, başımdan sarığımı çıkararak kırık yeri sardım. Sonra kapının yanına giderek oturdum ve kendi kendime:

- Onun ölüp ölmediğini tam olarak öğrenmedikçe gitmeyeceğim, dedim.

Sabahleyin horozlar ötmeye başlayınca bir kişi surlara çıkarak onun öldürülmüş olduğunu ilan etti ve şöyle dedi:

- Hicaz tüccarlarından Ebu Râfi’ dün gece öldürülmüştür!

Bunun üzerine arkadaşlarımla yanına giderek:

- Haydi, artık gidelim! Allah Teâlâ, Ebu Râfî'i öldürdü! dedim. Böylece Medine'ye dönerek olup bitenleri Hz. Peygamber'e anlattım. O da:

- Kırılan yeri aç!" buyurdular. Açtım, Hz. Peygamber mübarek elleriyle orayı sıvazladılar; o anda bacağımla sanki hiç kırılmamış gibi iyileşti.

- İbn Ebi'l-Hukayk'ı öldürenler Hz. Peygamber'in minberde bulunduğu bir sırada döndüler. Hz. Peygamber onlara bakarak:

- Bazı yüzler kurtuldu!" buyurdu. Onlar da

- Ey Allah'ın Rasûlü! Senin yüzün de kurtuldu! dediler. Hz. Peygamber

- Onu öldürdünüz mü? diye sordu. Onlar:

- Evet! deyince Hz. Peygamber:

- Bana kılıcı veriniz!" dedi. Abdullah da kılıcını çıkararak uzattı. Hz. Peygamber:

- Evet, bunun üzerinde yemek izleri vardır, buyurdu.

Fedailer Timi

Başka bir rivayette ekibin hepsi birden İbn Ebi'l-Hukayk'ın evini bulup içeri girdiler. Evdeki bütün odaların kapılarını içerdekilerin üzerine kilitlediler. Sonra da İbn Ebi'l-Hukayk'ın kendisi için yaptırmış olduğu yüksek köşke yöneldiler. Yukarı çıktılar, kapıyı vurup girmek için izin istediler. Kapıya İbn Ebi'l-Hukayk'ın karısı çıktı ve ne istediklerini sordu. Onlar da:

- Biz Arap tüccarları; gıda maddeleri satın almak istiyoruz, dediler. Bunun üzerine kadın:

- Buyurun, kocam içerdedir, dedi.

Onlar da hemen içeri girdiler. Bundan sonrasını Abdullah ve arkadaşları şöyle anlatıyor:

“Biz içeri girdik ve aramızda bir mücadele olur da kaçabilir korkusuyla kapıyı arkamızdan kilitledik. Hanımı bizim bu hareketimizden şüphelenerek bağırıp çığlıklar atmaya başladı. Hiç vakit kaybetmeden, yatağında yatmakta olan İbn Ebi’l-Hukayk’a saldırdık ve kılıçlarımızla ona vurmaya başladık. Onu ancak parlamakta olan gece elbisesi sayesinde fark edebiliyorduk. O yatağında Mısır’da yapılan ince, beyaz elbiseler gibi parlıyordu. Hanımı ise çığlık çığlığa onunla bizim aramıza girmeye çalışıyordu. İçimizden biri onu öldürmek için kılıcını kaldırıyorsa da Hz. Peygamber’in “Sakın kadınları ve çocukları öldürmeyiniz!” tenbihini hatırlayarak bundan vazgeçiyordu. Eğer o kadın olmasaydı orada onu öldürmeden bırakmazdık. Fakat biz karanlıkta ona rastgele vurduk. Sonunda Abdullah b. Üneys kılıcını onun karnına sapladı, kılıç tâ sırtından çıktı. Bu arada İbn Ebi’l-Hukayk

- Yeter artık, beni öldürdünüz! gibi şeyler mırıldanıyordu.

Daha sonra onları öylece bırakarak çıktık. Abdullah b. Atik renk körü olup geceleri de pek iyi göremezdi. Acele ile kaçarken merdivenden yuvarlandı ve elini fena halde incitti. Biz de onu sırtımıza alarak kaleye su getiren kanallara kadar taşıdık ve suyun kaleye girmekte olduğu delikten dışarı çıktık. Yahudiler her tarafta ateşler yakarak bizleri sıkı bir şekilde aradılar. Bizi bulmaktan ümitleri kesilince de aramaktan vazgeçip kaleye döndüler ve halen yaşamakta olan İbn Ebi’l-Hukayk’ın başına toplandılar. Biz kendi

aramızda onun ölüp ölmediğini merak ettik. Sonra içimizden biri:

- Ben gider bu meseleyi tam olarak öğrenirim, dedi ve gitti. Döndüğünde bize şunları anlattı:

- Oraya vardığımda yahudi erkeklerinin onun başına toplanmış olduklarını gördüm. Karısı da elinde bir çıra olduğu halde şöyle diyordu:

- Yemin ederim ki Atık'ın oğlunun sesini duyar gibi oldum. Fakat sonra kendi kendime, hayal görüyorsun, onun buralarda ne işi var dedim.

Daha sonra kadın çırayı yerde yatmakta olan kocasının yüzüne yaklaştırdı ve:

- Öldü, yahudilerin ilahına yemin ederim ki o öldü! diye bağırdı. Hayatımda bu kadar hoşlandığım bir söz işitmemiştim. Bunu öğrendiğimde orada daha fazla oyalanmaya gerek görmedim ve size haber verebilmek için hemen geldim”.

Bunun üzerine biz Atikoğlunu sırtımıza alarak Medine'ye döndük ve Hz. Peygamber'in huzuruna çıkıp ona düşmanının öldürüldüğünü haber verdik. Fakat onu hangimizin öldürdüğüne dair ihtilafa düştük. Her birimiz “Onu ben öldürdüm!” diyorduk. Hz. Peygamber:

- Kılıçlarınızı getiriniz! dedi. Onları yokladıktan sonra Abdullah b. Uneys'in kılıcını göstererek:

- İşte onu bu kılıç öldürmüştür. Çünkü bu kılıcın üzerinde yemek izleri görüyorum” buyurdular.¹⁰¹

Evet, Müslümanlar kendilerine savaş açmış düşmanlarını daha tam hazırlık yapıp üzerlerine

¹⁰¹ Bkz. Kandehlevi, Hayatu's-Sahabe, 1/372-375.

saldırmadan bertaraf edebileceklerse, bunu yapmalıdırlar. “Bu, barış anlaşmasına sığar mı?” diye safça bir soruya bilmem ki cevap vermeye gerek var mıdır? Müslümanlar için savaşa hazırlanan düşmanlardan bahsediyoruz. O yüzden her devlet hem istihbaratına, hem de kendisi için hazırlanan tuzaklara ve terör faaliyetlerine karşı özel yetiştirilmiş fedai timler hazırlamak mecburiyetindedir.

İbn Şeybe El-Yahûdî’nin Öldürülmesi

Bu İbn Şeybe’nin öldürülmesi olayı, Ka’b b. Eşref’in öldürülmesinden sonra, İbn Ebi’l Hukayk’kin öldürülmesinden öncedir. Yani İbn Şeybe bu ikisi arasında öldürülmüştür. Bunlar o gün Medine’de Müslümanların güvenliğini tehlikeye atan, İslam düşmanlarıyla açıkça iş birliği yapan güçlü ve önder kişilerdi. Bunlara gereken cezanın verilmesi, muhtemel düşmanlara da ders olmuştur. Böylece birçok fitne ateşi daha küçükken söndürülmüş, topluma vereceği zararlar baştan önlenmiştir. Onlar İslam dinine ve Müslümanlara açıkça savaş açtıklarından, savaşan muharip sayılırlar ve görüldükleri yerde öldürülmeyi hak ederler. Bu yüzden öldürülmeleri yadırganamaz.

Olayı Binti Muhayyisa şöyle anlatıyor:

“Hz. Peygamber (sav):

- Yahudi erkeklerinden kimi yakalarsanız öldürünüz, buyurdu.

Bu emir üzerine babam Muhayyisa yahudi tüccarlarından biri olan İbn Şeybe’nin üzerine atılarak onu öldürdü. Bu adam babamla alışveriş ederdi. O sırada amcam Huveyyisa henüz müslüman olmamıştı ve kendisi

babamdan da yaşça büyüktü. Bu olay sırasında amcam Huveyyısa babama arkadan vuruyor:

- Onu öldürdün ey Allah'ın düşmanı! Yemin ederim ki vücudundaki yağların çoğu onun malındandır! Bunun üzerine babam amcama dönerek

- Allah'a yemin ederim ki, eğer Hz. Peygamber emretmiş olsaydı senin bile boynunu vururdum!

Bu olay ve babamın kendisine söylediği sözler amcamın müslümanlığa ilk adımı atmasına sebep oldu. O babama:

- Demek Muhammed öldürülmemi emretseydi benim de boynumu vuracaktın öyle mi? dedi. Babam da:

- Evet, yemin ederim ki aynen öyledir! dedi,
Amcamsa hayretler içerisinde:

- O halde ben de yemin ederim ki bu derecelere gelen bir din artık yenilmez! dedi.¹⁰²

Bu olay sahabenin iman ve itaatini göstermesi bakımından önemli olduğu kadar, sosyal bir gerçekliği ifade eden çok yerinde bir tespitin vurgulanması açısından da ehemmiyetlidir: “Bu derecelere gelen bir din artık yenilmez!”

İslam'ın eşsiz başarısının altında yatan hakikat işte budur:

Harika bir din.

Muhteşem bir önder.

Tam inanmış bir toplum.

¹⁰² Kenzu'l Ummal, VII/90. Bkz. Muhammed Yusuf Kandehlevi, Hayatu's-Sahabe, 1/376.

İşte bu üç değer her ne zaman nerede bir araya gelseler, yeni harikalar ortaya koymada hep başarılı olacaklardır. Bunların karşısında olanların iradeleri, ağustos güneşine maruz kalmış kar gibi eriyip gidecektir.

Din Uğrunda Dostlardan Geçmek

Hız. Peygamber Efendimiz Medine'ye hicret ettiklerinde orada yaşayan putperest Arap ve Yahudi kabileleriyle yazılı bir barış anlaşması yapmıştı. İslam barış diniydi ve savaş hiç sevmezdi. Keşke savaş gerektiren haksızlıklar, zulümler, saldırılar olmasaydı. İslam, başkalarının inancına da karışmaz. Onları hakka davet eder. Ama Müslüman olmaları için cebir ve şiddet kullanmaz. Din yüzünden savaşmaz yani. İnsanlar dilerse kafir olabilirler. Bunun dünya ve ahiret sorumluluğu kendilerine aittir. Bu dünyada açlık, kıtlık, hastalık, sosyal buhran, anarşi ve kaos gibi değişik azap türüyle yola gelmeleri için sıkıştırılabilirler. Daha doğrusu elleriyle yaptıkları yüzünden bu belalar başlarına gelir. Ahirette de cehennem ateşi ile azap olunacaklardır. Hatta cehennem içinde cehennem yaşayacaklardır. Ama gönüllü Müslüman olur da İslam'a göre yaşarlarsa maddî manevî çok rahat bir hayat yaşayacak, ahirette de sonsuz bir mutluluğu tadacaklardır. Allah böyle murat etmiştir. Yoksa dileyseydi herkes mecburen Müslüman olurdu. Ama o zaman da insanın imtihanı kalkardı. İnsana verilen akıl ve irade nimetinin hayrını görmezler, diğer canlı türlerinden farkları kalmazdı.

Her neyse, yapılan bu anlaşmaya göre şehirde herkes iç işlerinde ve yargılarında özerk olacak, ama dış

düşmanlara karşı şehri ortak koruyacaklardı. Dahilde huzur ve barışı bozmayacaklardı. Ne var ki Yahudiler sözlerinde durmamış, münafıklarla da iş birliği yaparak İslam ve Müslümanlar hakkında fitne çıkarıcı ve yok edici faaliyetlere girişmekten kaçınmamışlardı. Sevgili Peygamberimizi (sav) ve Müslümanların ileri gelenlerini öldürmek için plan üstüne plan yapıyorlardı. Allah Teala Peygamberimizi onlara karşı uyarıyor ve tuzaklarından koruyordu.

İslâm'ın Medine'de hızla yayıldığı görülen Ehl-i kitap (burada yahudiler) müslümanları kıskandığı için onlara karşı kin ve nefret besliyor, onları küçümsüyorlardı. Bu sebeple Allah âyet-i kerîmelerde Hz. Peygamber'e onların bu kin ve nefretlerinin sebebini sormasını istemektedir. Çok garip değil mi yaptıkları? Müslümanların Allah'a, Peygamber'e ve daha önce gelmiş olan kitaplara iman etmeleri bir suç mu, kusur mu? Kendi Peygamberlerini tasdik edip kitaplarına iman ettikleri için Ehl-i kitabın müslümanları takdir etmeleri gerekirken, aksine kin ve nefret hisleriyle davranmaları, onları yok etmek için savaşmaları suçtu, ayıptı.

Kur'an'dan anlaşıldığına göre Ehl-i kitabın müslümanlara karşı menfî tavırlarının iki sebebi vardır: Biri, Müslümanların Hz. Muhammed ve Kur'an dahil bütün peygamberlere ve onlara indirilmiş olan kitaplara iman etmeleridir. İkinci sebep ise Ehl-i kitabın çoğunun yoldan çıkmış kimseler olmalarıdır.¹⁰³

103 Bkz. Prof. Dr. Hayrettin Karaman, Prof. Dr. Mustafa Çağrı, Prof. Dr. İbrahim Kâfi Dönmez, Prof. Dr. Sadrettin Gümüş, Kur'an Yolu, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: II/239-240.

Bütün bunlardan haberdar olan Peygamber Efendimiz (sav) Bedir’de Kureyşlileri hezimete uğrattıktan sonra Medine’deki yahudileri Benî Kaynuka pazarında topladı ve onlara:

- Ey yahudiler! Bedir gününde Kureyş’in başına gelenleri gördünüz. Geliniz, sizin başınıza da bunlar gelmeden önce müslüman olunuz! dedi.

Yahudilerse Hz. Peygamber’e şu cevabı verdiler:

- O Kureyşliler savaşmasını bilmiyorlardı. Bizimle savaşıp olursan bu hususta ne kadar maharetli olduğumuzu göreceksin!

Bunun üzerine Allah Teala Âl-i İmran Sûresi’nin 12 ve 13. âyetleri olan şu âyet-i kerimleri indirdi:

“İnkâr eden o yahudilere de ki: “Yakında yenilecek ve cehenneme sürüleceksiniz. Orası ne kötü bir yerdir. Karşı karşıya gelen şu iki taifede sizin için bir ibret vardır: Bunlardan biri Allah yolunda çarpışıyordu; diğerleri ise nankörlerdi. Bu ikincileri, karşısındakileri açıkça ve gözleriyle kendilerinin iki katı olarak görüyorlardı Allah kimi dilerse onu yardımlarıyla destekler. Elbetteki bütün bunlarda gözleri olanlar için bir ibret vardır”

Yahudiler Hz. Peygamber Efendimize karşı şımarmışlardı. Hatta şöyle dediler:

- Ey Muhammed! Sakın Kureyş’ten bazı kimseleri öldürmüş olman seni aldatmasın. Çünkü onlar savaş nedir bilmeyen tecrübesiz kimselerdi. Ancak bizimle savaştığında daha önce bizim gibi savaşçılarla karşılaşmamış olduğunu anlayacaksın.

Bedir zaferinden sonra bazı Müslümanlar da Yahudilerden olan anlaşmalılarına:

- Geliniz, Allah Teâlâ Bedir gününe benzer bir olayı sizin başınıza da getirmezden önce müslüman olunuz! diye tavsiyede bulundular.

Buna karşılık Yahudilerden Mâlik b. Sayf şunları söyledi:

- Savaş nedir bilmeyen Kureyşlilerle karşılaşp da onları yenmeniz sakın sizi aldatmasın! Çünkü biz size karşı kuvvetlerimizi birleştirecek olursak bize karşı koyamaz ve bizimle savaşmayı göze alamazsınız.

Bunun üzerine Übâde b. Sâmit olgun bir Müslüman şahsiyetinin gereği olarak Hz. Peygamber’e geldi ve şöyle dedi:

- Ey Allah’ın Rasûlü! Anlaşmalı olduğumuz yahudiler güçlü ve nüfuzlu insanlardır. Silahları ve kuvvetleri çoktur. Buna rağmen ben onların dostluğunu bırakıyor, Allah ve Rasûlü’nün dostluğuna sığınıyorum. Benim dostum ancak Allah ve O’nun Rasûlüdür.

Abdullah b. Übeyy denilen baş münafık ise hem içindeki küfür sevgisi, hem de yenileri gelebilecek bu tür “kafirlerle ilgi ve dostlukları bitirme” davranışlarının önünü kesmek niyetiyle:

- Ben Yahudilerin anlaşmasını kesinlikle bozamam, onlarla dost kalmaya devam edeceğim. Çünkü ne olur ne olmaz. Dünyanın bin yürlü hali var. ben akıllı ve tecrübeli bir insanım. Belki benim onlara işim düşer. Veya onların buna ihtiyaçları olur! dedi.

Hz. Peygamber de ona dönerek:

- Ey Eba’l-Hübâb (Abdullah b. Übeyy)! Sen kendi bildiğine git, Übâde de kendi yoluna gitsin! buyurdular.

Abdullah b. Übeyy:

- O halde kabul ediyorum, dedi.

Bunun üzerine Allah Teâlâ Mâide Suresi 51-67. Ayetleri indirdi. İşte onlardan bir kısmı:

“Ey iman edenler! Yahudileri ve hıristiyanları dost edinmeyin. Zira onlar birbirinin dostudurlar (birbirinin tarafını tutarlar). İçinizden onları dost tutanlar, onlardandır. Şüphesiz Allah, zalimler topluluğuna yol göstermez.

Kalblerinde hastalık bulunanların: «Başımıza bir felâketin gelmesinden korkuyoruz» diyerek onların arasına koşuştuklarını görürsün. Umulur ki Allah bir fetih, yahut katından bir emir getirecek de onlar, içlerinde gizledikleri şeyden dolayı pişman olacaklardır.

(O zaman) iman edenler: «Bunlar mıdır sizinle beraber olduklarına bütün güçleriyle yemin edenler?» diyeceklerdir. Onların bütün yaptıkları boşa gitmiştir de kaybedenlerden olmuşlardır.

Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse (bilsin ki) Allah, sevdiği ve kendisini seven müminlere karşı alçak gönüllü (şefkatli), kâfirlere karşı onurlu ve zorlu bir toplum getirecektir. (Bunlar) Allah yolunda cihad ederler ve hiçbir kınayanın kınamasından korkmazlar (hiçbir kimsenin kınamasına aldırılmazlar). Bu, Allah'ın, dilediğine verdiği lütfudur. Allah'ın lütfu ve ilmi geniştir.

Sizin dostunuz (veliniz) ancak Allah'tır, Resûlüdür, iman edenlerdir; onlar ki Allah'ın emirlerine boyun eğerek namazı kılar, zekâtı verirler.

Kim Allah'ı, Resûlünü ve iman edenleri dost edinirse (bilsin ki) üstün gelecek olanlar şüphesiz Allah'ın tarafını tutanlardır.

Ey iman edenler! Sizden önce kendilerine Kitap verilenlerden dininizi alay ve oyun konusu edinenleri ve kâfirleri dost edinmeyin. Allah'tan korkun; eğer müminler iseniz.

Namaza çağırdığınız zaman onu alay ve eğlence konusu yaparlar. Bu davranış, onların düşünemeyen bir toplum olmalarındandır.(Mâide: 5/51-58).¹⁰⁴

Bu “kan değil iman kardeşliği” gibi çok önemli konu hakkında “İslam’da Irkçılık Ulusalcılık Milliyetçilik” kitabımızda çok geniş bilgiler verdik. Tekrar olmasın diye orayı salık verelim. Burada az bir bilgi vermekle yetinelim. Öz olarak şunu hatırlatalım; Bu dinin en büyük ilkelerinden birisi de Allah için sevmek ve Allah için buğz etmektir. Dostları Allah için sevmek ne kadar önemliyse, İslam ve Müslüman düşmanlarını da sevmemek ve gereken tavır sergilemek o kadar önemlidir. Allah Teala’nın katında bunun sevabı çok büyüktür.

Aman Dikkat

Bu “Maide Suresi” ayetleri hiç şüphesiz yahudilerin ve hristiyanların dost edinilmelerini yasaklıyor, böyle yapanları uyarıyor, hatta tehdit ediyor. Hem de bir Müslümanın en çirkin gördüğü bir neticeyle tehdit ediyor. “Onları dost edinenin onlardan biri olacağı” vurgulanıyor. Bu vurgu, onlarla dostluk kuran ve bunu “başlarına bir bela

¹⁰⁴ Fethü'l-Bari VII/334; Ebu Davud IV/141; İbn Kesir, Tefsir II/69; Bidaye IV/4. Bkz. Muhammed Yusuf Kandehlevi, Hayatu's-Sahabe, 1/377-378.

geleceğinden korkarak tedbir amaçlı olmakla” gerekçelendiren, kalpleri hastalıklı kişilere yöneliktir.

Bu âyetlerin ifadesi, az önce de belirtildiği gibi, doğrudan imana dönük olduğundan, bizim en temel ilkelerimizdendir. İnananların gerçek dostunun Allah olduğu, O'nun insanlara, müminlere ve peygambere yardımcı olacak, onları koruyacak, bağışlayacak, karanlıklardan aydınlığa çıkaracak ve doğru yola kılavuzlayarak hidayet ve irşad edecek olan gerçek dost olduğu belirtilmiştir. Böylece insanların O'na inanmaları, dayanıp güvenmeleri gerektiği bildirilmiştir. Ayrıca kâfirlerin, zalimlerin, yahudi ve hıristiyanların ancak kendi aralarında birbirlerinin ve şeytanın dostları olabilecekleri açıklanarak dînî ve ahlâkî inanç ve anlayışların sosyal ilişkiler üzerindeki etkileri vurgulanmıştır. Hakikat odur ki “dostluk” anlamında “kardeşlik”, kan bağı yerine iman bağı ve birliğini üstüne tesis edilmiştir.

Ayetlerin sonunda ise müslümanların, dinlerini, imanlarını, kanunlarını, ibadetlerini hafife alıp alay ve eğlence konusu yapan kimselerle dostluktan nefret edip kaçınmaları istenmektedir. Bütün bu olumsuzluklar, Medine'de yahudilerin güçlü, etkin ve çeşitli imkanlara sahip oluşlarından kaynaklanıyordu. Dolayısıyla, bu tür kargaşaların olması, böylesi olayların yaşanması, ayrıca ayetlerde böylesine sert bir uyarı ve tekrar tekrar tehdide gerek görülmesi çok ilginçtir. Hemen ardından yahudilerin gerçek durumlarının açıklanması, bir başka ifade ile iç yüzlerinin teşhir edilip kınanmaları, Müslümanlara olan bin bir hile, tertip ve tuzakların kurulmasının açıklanması,

Kur'an okuyan Müslümanlar açısından son derece önemlidir.

Buradaki ayetlerde, İslâm toplumunun eğitimine ve bu toplumun, kendilerine Allah tarafından belirlenmiş vazifeyi yerine getirmeye hazırlanmasına ilişkin Kur'an'ın öğrettiği ilkeler ve metotlar dile getiriliyor. Bütün bunlar bizim için vazgeçilemez ana ilkelerdir. Kıyamete kadar her kuşak Müslümanların aileden başlayarak toplum, devlet ve medeniyet kurmalarının en temel şartı niteliğindedir. Bu ilkelere göre Müslümanlar, Rabblerine, peygamberlerine, dinlerine, İslâm toplum ve devletine içtenlikle bağlanmalıdır. Müslümanlar, Allah'ın dinine iman etmeyen, peygamberini önder tanımayan, bunları seve seve yapan müslümanlara kin güdüp katılmayanlar ile arasını açmalıdır. Onlara asla muhabbet beslememeli, sırdaş edinmemeli, hile ve tuzaklarına karşı uyanık ve tedbirli olmalıdır. Müslüman olmayan ama kendi halinde yaşayan, bizimle ve dinimizle savaşımayan kimselerle dost olmak büyük günahtır. Fakat bizimle ve dinimizle savaşan kafirlerle dost olmak, Allah'ın dininden dönme, yani irtidat demektir.

Diyanet'in yayınladığı Kur'an Yolu tefsirinde şöyle denmektedir: "İslâm âlimlerinin büyük çoğunluğuna göre gayri müslimlerle samimi dostluk kuran kimse küfre rızâ göstermedikçe dinden çıkmış olmaz, ancak kimi dost edineceği konusunda hataya düşmüş olur."¹⁰⁵

¹⁰⁵ Prof. Dr. Hayrettin Karaman, Prof. Dr. Mustafa Çağrı, Prof. Dr. İbrahim Kâfi Dönmez, Prof. Dr. Sadrettin Gümüş, Kur'an Yolu, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: II/233-235. Ayrıca bkz. İbn Âşûr, VI, 230.

“Dost Edinmemek” Ne Demektir?

Yeri gelmişken şunları da söyleyelim; Ayetteki mümin olmayanları dost ve idareci edinme yasağı, onlarla iyi geçinmemek anlamına gelmez. Öyleyse kast edilen nedir?

Toplum ve devletin emniyet ve selâmeti bakımından devlet sırlarını onlara verecek derecede kendileriyle samimi olmak veya devletin sırlarını yahut menfaatlerini alâkadar eden önemli görevleri onlara teslim etmektir. Yoksa, onlarla beşerî münasebetlerin iyi yürütülmesinde bir sakınca yoktur. Hatta iyi ahlakın en güzel örnekleri onlara sunulmalı ki, dinimizi tanısin ve sevsinler. Bu vesile ile Müslüman olsunlar. Bu yüzden komşuları hastalıklarında ziyaret, yemek ve sair ikramlar, hatta kurban etlerinden hediye dahi güzeldir. Bütün bunlar davet ve tebliğ için gereklidir de.

Kur'an, müslümanlara karşı “düşmanca tavır almayan” gayri müslimlerle beşerî münasebetlerin iyi yürütülmesini, gerektiğinde onlara iyilik edilmesini, haklarında adaletli davranılmasını tavsiye etmekte, böyle yapanları yüce Allah'ın sevdiğini bildirmektedir¹⁰⁶. Müslümanların menfaatine olduğu müddetçe onlarla uluslararası dostluk antlaşmaları imzalamakta da bir sakınca yoktur. Nitekim Hz. Peygamber Medine'deki yahudilerle vatandaşlık antlaşması yaptığı gibi müşrik kabilelerle de ittifak antlaşması yapmıştır. Hudeybiye anlaşması zahirde Müslümanların aleyhine gibi gözüксе de peygamberimiz

¹⁰⁶ Mümtehine 60/8.

kabul etmiştir. Nitekim bu anlaşma daha sonra başlı başına bir “fetih / zafer” olmuştur.

Samimi dost edinilmeleri yasaklananlar ancak İslâm'a ve müslümanlara karşı düşmanca tavır alanlar, onlarla savaşmak ve onları yurtlarından çıkarmak için birbirlerine destek verenlerdir. Yüce Allah bu tür gayri müslimlerle dostluk bağlan kuranları zalimler olarak nitelemiştir¹⁰⁷.

İmanın Değeri

Oysa bir mü'min için küfre düşmekten daha kötü, daha korkunç, daha büyük bir bela ne olabilir? Hadislerin beyanına göre bir mü'min, “Müslüman olduktan sonra küfre dönmeyi, diri diri bir ateş çukuruna girip yanmaktan çok daha korkunç görmelidir”¹⁰⁸.

Onlar dönemlik yaparsa varsın yapsınlar. Haşa Allah Teala'nın onlara ihtiyacı yoktur. Allah bakın ne yapar:

"Ey müminler! İçinizden kim dinden dönerse bilsin ki, yakında Allah öyle bir grup ortaya çıkaracak ki, Allah onları sevdiği gibi onlar da O'nu severler. bunlar müminlere karşı alçakgönüllü, kâfirlere karşı onurlu davranırlar, Allah

¹⁰⁷ Mümtetine 60/9; gayri müs-limlerle ilişkiler, velî ve velayet hakkında bilgi için bk. Bakara 2/257; Âl-i İmrân 3/28,118; Nisa 4/138-140,144. Bkz. Kur'an Yolu, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: II/233-235.

¹⁰⁸ Enes ibn-i Mâlik radiyallahu anh'ten rivayet edildiğine göre Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Üç özellik vardır; bunlar kimde bulunursa o, imanın tadını alır: Allah ve Rasûlü'nü, (bu ikisinden başka) herkesten fazla sevmek, sevdiğini Allah için sevmek, Allah kendisini küfür bataklığından kurtardıktan sonra tekrar küfre dönmeyi, ateşe atılmak gibi çirkin ve tehlikeli görmek.” (Buhârî, İmân 9, 14, İkrâh 1, Edeb 42; Müslim, İmân 67.)

yolunda cihad ederler, biç kimsenin yergisinden ve kinamasından çekinmezler. Bu Allah'ın bağışdır, onu dilediğine verir. Allah'ın lütfu geniştir, O her şeyi bilir."¹⁰⁹

Müslüman ile düşmanları arasındaki bitmeyen sorun, inançtır. Karşısındakiler ona, her şeyden önce inancından ve dininden ötürü düşmandır. Onların bu durmak bilmeyen düşmanlıkları, hayat tarzlarındaki haramlardan kaynaklanmaktadır Allah'ın dinine uyup doğru yol üzere yürüyenlerden hoşlanmamaları, onların fasıklıklarından, Allah'ın dininden sapmalarından kaynaklanıyor. İsterler ki herkes de kendileri gibi inansın ve yaşasınlar.

"De ki; Ey kitap ehli! Bizden hoşlanmamanızın tek sebebi Allah'a, bize indirilen kitaba ve daha önce indirilmiş olan kitaplara inanmamız değil mi? Gerçekten çoğunuz fasık, yoldan çıkmış kimselersiniz."¹¹⁰

İslam dinini yeryüzüne hakim kılma davasında olanlar, savaştığı kimseleri gerçek yüzleriyle tanımaları gerekir. Bu gereklilik, içlerinde bu savaşın zorunluluğuna ve kaçınılmazlığına ilişkin en küçük bir kuşku kalmaması, girecekleri savaşta vicdanlarının rahat olması için gereklidir. Bu yüzden düşmanların nitelikleri ve sapıklıklarının boyutları hep dile getirilmektedir.

Bu savaşta zafer, şartları yerine getirildiği sürece hep Müslümanların olacaktır:

¹⁰⁹ Maide 54.

¹¹⁰ Maide, 59.

"Kim Allah'ı, Peygamber'i ve müminleri dost edinirse bilsin ki, galip gelecek olanlar, yalnız Allah'ın tarafını tutanların ruhudur."¹¹¹

Müslümanlık Kahramanlıktır

İslam, kahramanların dinidir. Eğer korkaklık bir cibiliyet, bir yaratılış, bir gen meselesi değilse, müslümanların semtine uğramayacaktır. Mehmet Akif ne güzel der:

*Şehâmet dîni, gayret dîni ancak Müslümanlık'tır;
Hakîki Müslümanlık en büyük bir kahramanlıktır.
Cebânet, meskenet, dünyâda, sığmaz rûh-i İslâm'a...
Kitâbullâh'ı işhâd eyledim - gördün ya - da'vâma.
Görürsün, hissedersin varsa vicdânınla îmânın:
Ne müdhiş bir hamâset çarpıyor göğsünde Kur'ân'ın!*

Müslüman bilir ki, güç ve kuvvet sahibi Allah'tır. Zafer onun katındadır, dilediğine verir. Müslümanlar onun icabını yaptıktan sonra, düşmana nispeten az da olsalar, Allah'ın izniyle galip gelirler.

İman, kahramanlığın en büyük kaynağıdır. Zira mü'min iman ile bilir ki insanın ömrü değişmez. Ecel ancak ömür tükenirse gelir. O yüzden "insanı ölümden eceli korur" denmiştir. Ecel bir saniye olsun vaktinden önce de gelmez, sonra da. Takdir Allah'ındır. Ona razı olmak ise dinin en büyük emridir, tavsiyesidir. Savaşa gitmek, ille de

¹¹¹ Maide 56.

ölmek değildir. İnsan eceli gelir de savaşta şehit olursa üst üste zaferler kazanır. Önce dünya imtihanı başarılı olarak verilmiş, ahirete yüz akıyla gidilmiştir. Böylece sonsuz ahiret yurdu kazanılmıştır. Şehadet sebebiyle bütün günahları af ve mağfiret olunur. Derhal cennete gider. Belki bir sinek ısırışı kadarlık dışında ölüm acısı da çekmez.

Bize göre şehit yara bere içinde uzanmış yatıyor gibidir. Bu yüzden acırız ona. Ağlarız, sızlarız, acırız, yanarız. Oysa o ruhu ile cennettir. Terk ettiği dünya nazarında tükürüğüne değmez. Oysa biz de akıl ve imanımızla ona acımanın yersiz olduğunu biliriz, ama gel gör ki hissiyatımızı da bütün bütün bırakamayız. Evet, biliriz ki şimdi o, bizimkinden daha güzel evlerde, daha güzel yemekler yemekte, daha güzel elbiseler giymekte, daha güzel yataklarda yatmakta, daha güzel dilberler sevmektedir. Niye acıyıp üzülyorsak! İnsan işte.

Savaşa Hazır Yaşamalıyız

Bu yüzden hem kendimizi, hem de evlatlarımızı cesur ve kahraman olarak yetiştirmeliyiz. Gereksiz savaş yapmaktan kaçmalı, ama gerek olduğunda da düğüne bayrama gider gibi gitmeliyiz. Yeryüzünde dini, canı, malı, barışı, huzuru, korumanın tek yolu budur. Kalbimizde cihat ve şehadet arzusu olmalıdır. Böyle niyet ve azimde olursak, yatağımızda bile ölsek şehit sayılırız. Kalbinde gaza aşkı olmayan, gerektiğinde savaşmayıp kaçanlar, izzetsiz ve şerefsiz olarak leş gibi bir hayat yaşamaya mahkumdurlar.

Vaziyet böyle olunca kahramanlık duygularını geliştirecek kitaplar okumalı, filimler izlemeliyiz.

Kahraman gazilerle düşüp kalkmalı, cihat üzerine sohbetler etmeli, davet ve tebliğ faaliyetlerine bir şekilde katılmalıyız. Şunu da unutmayalım; savaş dışarıdan zor gözükür. Ama bu insanın gözünün kırıncaya kadardır. Fakat insan o ortamı yaşayınca, hamama girenin terlemesi gibi insanın nazarında savaş basitleşir ve olağanlaşır. Bazı şeyler bizzat tadılmadan bilinemez.

İşte bu yüzden sahabe ve sonraki selefi salihinin kahramanlık hikayelerini çok okumalı, onlardan oluşan kitapları, insanların yaş seviyesine göre yazmalı, dizi ve filimler için senaryolaştırmalı ve sanat düzeyi yüksek çekimler yapmalıyız. Özellikle de dedeler torunlarına, yaşlı amcalar çocuklara böylesi kahramanlık hikayelerini canlı ve heyecanlı olarak anlatmalılar. Ben çocukken yaşlıların anlattığı hikayeleri nasıl da zevkle dinlediğimi hatırladım şimdi ve kalbime bir sevinç yayıldı o hatıralardan.

Önce Analar Kahraman Olmalı

Bu amaca bir örnek olarak şu olayı aktarmak isterim. Anlatanın bir kadın olmasını baştan düşünerek okuyalım derim. Hz. Âişe annemiz kim bilir kaç yaşında iken, çok önceleri gençliğinde yaşadığı bir olayı şöyle anlatıyor:

"Hendek günü, ne olup bittiğini öğrenebilmek için dışarı çıktım. Yolda giderken arkamda ayak sesleri işittim. Dönüp baktığımda Sa'd b. Muaz ile yeğeni el-Hâris b. Evs'in gelmekte olduklarını gördüm. Geçip gitmeleri için bir kenara çekilerek oturdum."

Bu rivayeti görünce birden ürperdim. Ben çocukken köyümde kadınlar bir erkek ile yolda karşılaşırlarsa,

ellerinde satır, sepet, çalı çırpı gibi eşyalarla yüklü olmalarına rağmen sırtlarını dönerek ya otururlar, ya da ayakta beklerlerdi. Bu esnada hiç konuşmazlardı. Bu saygı şimdi kalmadı. Hatta bunun bir saygı ifadesi olduğuna sanırım inanan da kalmadı. Belki de bunu duyunca çokları saçma bulacaktır şimdi. Ama bu adetin bakınız sahabeden nasıl örneği varmış.

Ah Osmanlı ah! Senin örf ve adetlerin bile sünnete dayalı idi. Boşuna değil din düşmanları onu yıkınca, şeriatı kaldırdıkları gibi, örf ve adetleri, an'ane ve töreleri de kaldırdılar. Yerin Baılı kafirlerin örf ve adetlerini, yaşama biçimlerini getirip dayattılar. tevekkeli boşuna değilmiş örf ve adetlerimize düşmanlıkları.

Her ne ise, biz hikayeye devam edelim:

"Sa'd'ın üzerinde demirden bir zırh vardı. Ama bu zırh onun bütün azalarını örtemiyordu. Çünkü Sa'd tanıdığım insanların en iriyarısıydı. Zırhın dışında kalan yerlerinin ok veya kılıçla yaralanmasından korktum. Yanımdan geçerlerken Sa'd şöyle bir şiir okuyordu:

"Biraz bekle! Bir deve seni savaş alanına götürücektir. Ecel yaklaştığında ölüm ne güzel bir şeydir".

Onlar geçip gittikten sonra kalktım (savaş sahnesine yakın) bir hurma bahçesine girdim. Orada bazı müslümanlar, aralarında Hz. Ömer de olduğu halde oturuyorlardı. İçlerinde başında miğfer bulunan bir kişi de vardı. Hz. Ömer, bana:

- Buraya nasıl geldin? Yemin ederim ki sen çok cesur bir kadınsın. Başına bir şey gelmesinden korkmadın mı? dedi.

Bu şekilde Hz. Ömer “yer yarılrsa da içine girsem” diyecek hale getirinceye dek beni kınamaya devam etti.¹¹²

Bu arada miğferli kişi de miğferini başından çıkardı. O zaman onun Talhâ b. Ubeydullah olduğunu gördüm. Talha, Hz. Ömer’e benim için şunları söyledi:

- Allah sana rahmet etsin ey Ömer! Âişe’yi ne de çok kınadın. Felaketler Allah’tandır ve O’ndan başka da kaçacak yer yoktur.

Bu esnada karşı taraftaki düşman Kureyşlilerden biri kalkarak:

- “Al bu oku! Ben İbnü’l Arika’yım!” diyerek bir ok fırlattı. Ok Hz. Sa’d’ın koluna isabet ederek büyük damarlardan birini kopardı. Bunun üzerine Sa’d:

- “Ey Rabbim! Bize ihanet eden Kureyza oğullarından intikamımı alıp gözlerimi aydın etmedikçe beni öldürme! diye dua etti.

Benî Kureyza yahudileri Sa’d’la anlaşmalı olup câhiliye döneminde de Sa’d’ın yardımcıları idiler. Daha sonra Sa’d’ın yarası kabuk bağladı. Allah Teâlâ da müşrikler üzerine korkunç bir rüzgâr, bir fırtına göndererek müminleri savaştan kurtardı. Allah kuvvetli ve gâlibtir. Bundan sonra Ebu Süfyan ve beraberindeki Kureyş müşrikleri savaştan vazgeçerek Tihâme’ye döndüler. Onlarla birlikte olan Uyeyne b. Bedir ve adamları Necd’e;

¹¹² HZ. Ömer Efendimiz hiç şüphesiz onu sevdiğinden ve düşmandan esirgediğinden böyle yapıyordu. Bir kadının savaş meydanına gelmesi çok tehlikeli idi. Bu tehlike onu heyecanlandırmış ve bu sert sözleri söyletmişti. Onun dış görüntüsü biraz sert idi. ama içi merhamet doluydu. İnsanlar o merhamete aldanarak yanlış yapmasınlar diye hep sert durmuştur. Yoksa o Efendimizi bilen bilir.

Kureyza oğulları da kendi kalelerine çekildiler. Hz. Peygamber de Medine'ye döndü ve Sa'd için mescidin avlusuna tabaklanmış deriden bir çadır kurdurdu.

Cebrail Silahı Bırakmamıştı

Ancak az bir zaman sonra Cebrâil geldi. Üstü başı tozlanmıştı. Hz. Peygamber'e:

- Savaşmaktan vaz mı geçtin? Allah'a yemin ederim ki melekler henüz silahlarını ellerinden bırakmış değildirler. Şimdi derhal Benî Kureyza'ya doğru yola çık ve onlarla savaş! dedi.

Bunun üzerine Hz. Peygamber hemen silahını kuşandı ve tellallar çıkartarak halkı toplanmaya davet etti. Müslümanlar kısa bir süre içerisinde toplandılar ve Benî Kureyza'ya doğru yola çıktılar. Hz. Peygamber, mescidin yakınlarında bulunan Ganîm oğullarının yanından geçerken onlara:

- Buradan hiç kimse geçti mi? diye sordu. Onlar da:
- Evet, biraz önce Dıhyetü'l-Kelbî geçti, dediler.

Hız. Cebrail insan kılığına girdiğinde sakalı, yüzü ve dişleriyle yakışıklı bir erkek olan Dıhyetü'l-Kelbî'ye çok benziyordu.

Bu ordu Kureyza oğullarının yurduna vardı ve onları kuşattı. Benî Kureyza teslim olmamakta direndi. Ancak yirmi beş günden sonra çok büyük sıkıntılara düştüler ve teslim olmaya karar verdiler. Bunun üzerine kendilerine:

-Hz. Peygamber'in hükmüne razı olarak kalelerinizden ininiz! denildi.

Yahudiler sahabilerden eski dostları Ebu Lübâbe b. Abdilmünzir’e danıştılar. O da:

-Sizin için ancak ölüm vardır, dedi.¹¹³

Sonunda:

-Biz Sa’d b. Muaz’ın hükmü üzerine iniyoruz! Onun hükmüne razıyız! dediler.

Hz. Peygamber de bunu kabul etti.

Adalet Kahramanı

Böylece Hz. Sa’d palanlı bir merkebe bindirildi. Kabilesine mensup olanlar onun etrafını sarmışlar ve şöyle diyorlardı:

-Ey Ebâ Amr! Kureyza oğulları seninle anlaşmalı idiler. Önceleri sana yardımlarda bulunmuşlardır. Şimdi ise felakete düşmüşlerdir; artık sen onların kim olduklarını düşünerek karar ver!¹¹⁴

¹¹³ O mübarek zat bundan sonra bu sözünden pişman oldu. Bunu “düşmana yardım” gibi anladı ve gitti kendisini mescidin direğine bağladı. "Allah af etmedikçe kendimi çözmem" diyordu. Onun ibretli hikayesini yukarıda “Evlat Ve Mallar İhanet Ettirmesin” başlığı altında yazmıştık, hatırlarsanız. de çok ibretlidir.

¹¹⁴ Böyle bir davranış doğru değildi. O insanların bu yahudilere dostluk göstermesi din açısından da hoş değildi. Ama toplumda demek her zaman böyle davranışlar olabiliyor ki, bize örnek olmak ve doğrusu gösterilmek için yaşanmış diyelim. Bunu yapanlar belki daha sonra tövbe etmişlerdir. Bazen sahabe efendilerimizden böyle yanlış davranışlar gözükebilir. Onlar da insandır, elbette masum değillerdir. Hata yapabilir, günah işleyebilirler. İnşallah tövbe ederek temizlenmişlerdir. Biz onları hata ve sevaplarıyla birlikte Hz. Peygamberimizin emrine uyarak sevdik. Bazıları güya sevgide öyle ifratlırlar ki, bunları yazdığımız için bizi “sahabeye dil uzatmakla” suçlayabilir. Bu onların art niyet ve cehaletidir. Bazıları da tefritte

Hiz. Sa'd bu Şekilde yola çıktı. evresini sarmıŐ olanlar devamlı surette onu sıkıŐtırıyorlar, o ise ne müsbet ve ne de menfi hiç bir cevap vermiyordu. Beni Kureyza'nın evlerine yaklaŐılana kadar onların yüzlerine bile bakmadı. Kureyza oğullarının evleri göründüğünde kavmine dönerek onlara:

-Benim için Allah yolunda hiç bir kınayıcının kınamasından korkmayacağım an geldi! dedi.

Böylece kendisini yönlendirmeye çalıŐanlara örtülü bir ders vermiş oldu. Sa'd göründüğünde Hiz. Peygamber Ensar'a hitben:

-Efendinizin yanına gidiniz ve onu merkepten indiriniz buyurdular. Bir rivayette de "Efendiniz için ayağı kalkınız buyurdular.

Hiz. Ömer'se:

-Bizim efendimiz ancak Allah'tır,¹¹⁵ dedikten sonra "Haydi onu indiriniz!" dedi.

Böylece Sa'd b. Muaz merkepten indirildi.

Hiz. Peygamber ondan Benî Kureyza yahudileri hakkında hüküm vermesini istedi. Sa'd da:

kalarak kimi sahabilere yaptıkları hatalar yüzünden hala dil uzatır, sevmediklerini söylerler. Ne biliyorlar, belki de tövbe etmişlerdir de Allah onların tövbesini kabul ederek af etmiştir. Bu tür tefritler de doğru değildir. Sahabe konusunda ehl-i sünnet hayır söylemek ve saygı göstermekte ittifk etmişlerdir.

¹¹⁵ Hiz. Ömer'in Allah Teâlâ söz konusu olunca bu hassasiyetini anlar ve takdir ederiz. Ancak Peygamber Efendimizin (sav) sözü üzerine söylenen bu hassasiyeti fazla ve gereksiz bulur, garip karŐıyorsunuz. Hiç kimse Allah Teâlâ'ya karşı Sevgili Peygamberimiz (sav)'den daha hassas ve edepli olamaz. Acaba bunu mazur gösterecek bir söz, bir tevil var mıdır, sonra araŐtıralım inşallah. Şimdilik sadece "inşallah rivayette bir kusur vardır" diyelim.

-Ben onlar hakkında, savaşçıların öldürülmesine, çocuklarıyla kadınlarının esir kabul edilip mallarının da müslümanlar arasında dağıtılmasına hükmediyorum, dedi.

Onun bu sözleri üzerine Hz. Peygamber:

-Sen onlar hakkında Allah ve O'nun Rasûlünün isteği doğrultusunda hüküm verdin! buyurdular.

Sa'd ise şu duayı yaptı.

-Ey Allah'ım! Eğer senin peygamberin bundan sonra Kureyşlilerle yine savaşacaksa beni o zamana kadar yaşat! Yok, eğer onlarla bir daha savaş olmayacaksa artık ruhumu al!

Bu duadan sonra Sa'd'ın yarası yeniden kanamaya başladı. Halbuki daha önceden iyileşmiş ve yüzük kadar birşey kalmıştı. Bu işlerden sonra Sa'd mescidin avlusunda kendisi için kurulmuş olan çadıra götürüldü. Daha sonra Hz. Peygamber yanında Ebubekir ve Ömer de olduğu halde onun yanına geldi. Muhammed'in nefsinin kudret elinde tutana yemin ederim ki ben bulunduğum odada Ömer'in ağlamasını, babam Ebubekir'inkinden ayırt edebiliyordum. Onlar Allah Teâlâ'nın da buyurduğu gibi kendi aralarında çok merhametli idiler. "Onun (Muhammed'in) yanında bulunanlar kafirlere karşı çetin, kendi aralarında ise çok merhametlidirler". (Fetih: 48/29). Hz. Peygamber'se hiç kimse için ağlamazdı. Fakat o anda çok üzüldükleri zaman yaptıkları gibi sakalını tutuyordu.¹¹⁶

¹¹⁶ Bidaye IV/123 (İmam Ahmed'den); İbn Sa'd III/3 (Hz. Aişe validemizden); Heysemi VI/138 ('Hadisi İmam Ahmed rivayet etmiştir. Ravilerden Muhammed b. Amr b. Alkame'nin hadisi güzeldir; diğerleri ise sikadır' der); Hafız İbn Hacer, İsabe I/274 ('Bu hadis sahihtir. İbn

Hız. ÂiŖe vâlidemiz Ŗöyle anlatıyor:

"Sa'd b. Muaz'ın ölümlü üzerine hem Hız. Peygamber ve hem de sahabiler ağıladılar. Hız. Peygamber çok üzüldükleri zaman mübarek sakallarını tutarlardı. Ben mescidin bitiŖiğindeki odamda bulunuyordum. Onlar, Ömer'in ağlamasını babam Ebubekir'inkinden ayırabilecek kadar sesli ağlıyorlardı."¹¹⁷

- Hız. ÂiŖe Ŗöyle anlatıyor: Hız. Peygamber, Sa'd b. Muaz'ın cenazesinden dönerlerken gözyaşları mübarek sakallarını ıslatıyordu."¹¹⁸

S'ad bir kahramandı ve Ŗehitlik istiyordu. İslam adına bir Ensalı olarak çok hizmetlerde bulunmuş, çok fedakarlıklara katlanmış, toplumuna örnek bir önderlik yapmıştı. Bu hasletleri ile sevgi ve saygıyı çok çok hak etmişti. Onun cenazesine bütün müslümanlar gibi melekler de katılmıştı. o kadar ki, Peygamberimiz basacak yer bulamadığından, ayak parmakları üzerinde yürümüştü cenazeyi alıp götürme ve defin işlemleri esnasında.

Ahireti Dünyaya Tercih Gerek

İman ve kahramanlık iç içe geçmiş iki kavramdır. Akif'in dediğı gibi, "hakiki Müslümanlık en büyük kahramanlıktır". Tarih boyunca hep böyle olmuştur. Müslümanlardan aksine bir davranış görenler, o insanlara

Hibban onu sahih bulmuştur' demektedir); Kenz VII/40 (Ebu Nuaym uzun olarak).

¹¹⁷ Bkz. Kenz VII/42 (İbn Cerir'in Tehzib'inden).

¹¹⁸ Heysemi IX/309 (Taberani'den). Bkz. Muhammed Yusuf Kandehlevi, Hayatu's-Sahabe,: 1/380-382.

iyi baksın, titiz incelesinler. Acaba onlar, imanları davranışlarını etkilemeyecek kadar zayıf insanlar mı, yoksa Müslüman görünümlü münafıklar mı? Ya da çoktan dinden çıkmış ama cahilliklerinden hala kendilerini Müslüman sanan mürtedler midir?

Az yukarıda imanın değerini anlatırken Peygamber Efendimizin (sav) şöyle buyurduğunu görmüştük:

“Üç özellik vardır; bunlar kimde bulunursa o, imanın tadını alır:

Allah ve Rasûlü’nü, (bu ikisinden başka) herkesten fazla sevmek, sevdiğini Allah için sevmek, Allah kendisini küfür bataklığından kurtardıktan sonra tekrar küfre dönmeyi, ateşe atılmak gibi çirkin ve tehlikeli görmek.”¹¹⁹

Ashabı-ı Kiramın hayatı bunun canlı şahididir. Geçmişte yaşamış peygamberlerimizin etrafındaki samimi Müslümanlar da öyledir. Onlardan bazılarını hatırlayalım mı?

Ashâbu'l-Uhdûd

Ashab-ı Uhdûd İslâm'dan önce, Allah'a inananları, ateşli hendeklere atarak cezalandıran kâfir bir topluluktur. Kimler olduğu ve ne zaman nerede yaşadığı hakkında çok değişik rivayetler ve her bir rivayetin uzunca birer hikâyesi vardır. Bu rivayetlere göre olay; Yemen, Necrân, Irak, Şam, Habeş, Mecûsî veya Yahûdî kralları tarafından meydana getirilmiştir. Bu rivayetlerden herhangi birinin doğruluğu

¹¹⁹ Buhârî, Îmân 9, 14, İkrâh 1, Edeb 42; Müslim, Îmân 67.

kesin değildir. Zaten Kur'an da bu olayı; yer, zaman ve faillerini belirtmeden şöyle zikretmektedir.

“Hazırladıkları hendekleri, tutuşturulmuş ateşle doldurarak çevresinde oturup, inanmış kimselere, dinlerinden dönmeleri için yaptıkları işkenceleri seyredenlerin canı çıksın. Bu inkârcıların inananlara kızmaları; onların sadece, göklerin ve yerin hükümrânlığı kendisinin bulunan, övülmeye lâyık ve güçlü olan Allah'a inanmış olmalarındandır. Allah her şeye şahittir. Fakat, inanmış erkek ve kadınlara işkence ederek onları dinlerinden çevirmeye uğraşanlar, eğer tövbe etmezlerse, onlara Cehennem azabı vardır. Yakıcı olan azap da onlaradır. Şüphesiz, inanıp yararlı işler yapanlara, içlerinden ırmaklar akan Cennetler vardır. Bu, büyük bir kurtuluştur. Doğrusu Rabbi'nin yakalaması amansızdır...”¹²⁰

Allah'a inanmayan kâfir bir beldenin kralı, Allah'a inananları dinlerinden çevirmek, tekrar kendi sapık dinine döndürmek için müminlere eziyet eder, uzunlamasına ve derin hendekler, kanallar (Uhdûd) kazdırır. Bu hendeklerin içine büyük ateşler yakılır. Allah'a inanmaktan başka hiçbir günahı olmayan müminler hendeğin başına getirilir, Allah'a imanda ısrar edenler ateşe atılır, küfre dönenler ateşten kurtarılır. Bütün bu zor durumlarına rağmen müminler imanından dönmez ve ateşe atılırdı. Müminleri ateşe atan bu zalimler, hendeğin etrafına oturmuş olarak yaptıkları bu zulmü zevkle seyrederlerdi. Fakat Cenâb-ı Allah o kâfirleri, aynı ateşle veya başka bir yolla helak etmiştir. Çeşitli

¹²⁰ Burûc, 84/4-12.

rivayetlerin bildirdiğine göre, binlerce mümin bu hendeklere atılmış, fakat Allahu Teâlâ müminlerin ruhunu, ateşe düşmeden önce kabzetmek suretiyle onları, ateşin azabından kurtarmıştır.

Bu hadisenin zamanı kesin olarak bilinmemekle beraber, İslâm'a yakın bir zamanda, büyük bir ihtimalle de Hz. İsa'dan sonra olmuş, Mekke müşrikleri ve müslümanlar tarafından da bilinmekte idi. Bu hadiseyi Kur'an'da anlatmak suretiyle Cenâb-ı Allah, Mekke'de çeşitli eza ve cefaya uğrayan müslümanların mutlaka bundan kurtulacaklarını ve müslümanlara eziyet eden Mekkeli müşriklerin, Ashab-ı Uhdûd gibi cezalandırılacağını dolaylı bir şekilde açıklamaktadır. Şüphesiz ki bu ayetler, sadece o zamanın insanlarına hitap etmemekte, geçmişte olduğu gibi gelecekte de imana, dine ve inananlara yapılacak kötülük ve zulümlerin mutlaka Allah'u Teâlâ tarafından cezalandırılacağını ifade etmektedir. Bu durum, Kur'an kıssalarının en önemli özelliklerindendir.¹²¹

Sevgili Peygamberimiz (sas), Burûc Suresi'nde işaret edilen bu iman destanını bizlere hadislerinde genişçe açıklamıştır:

“Gir Ateşe Anne”

H. Süheyb radıyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki:

"Sizden öncekiler arasında bir kral vardı. Onun bir de sihirbazı vardı. Sihirbaz yaşlanınca Kral'a:

¹²¹ Bkz. Akif Köten, Şamil İslam Ansiklopedisi: Muhammed Eroğlu, DİA.3/472.

- "Ben artık yaşlandım. Bana bir oğlan çocuğu gönder de sihir yapmayı öğreteyim!" dedi.

Kral da öğretmesi için ona bir oğlan gönderdi. Oğlanın geçtiği yolda bir râhip yaşıyordu. Bir gün giderken rahibe uğrayıp onu dinledi, konuşması hoşuna gitti. Artık sihirbaza gittikçe, râhibe uğruyor, yanında bir müddet oturup onu dinliyordu.

Bir gün sihirbaz, delikanlı yanına geç gelince onu dövdü. Oğlan da durumu râhibe şikayet etti. Rahip ona:

- "Eğer sihirbazdan dövecek diye korkarsan: "Ailem beni oyaladı!" de; ailenden korkacak olursan, "beni sihirbaz oyaladı" de!" diye tenbihte bulundu.

O bu halde devam ederken, insanlara mani olmuş bulunan büyük bir canavara rastladı. Kendi kendine

- "Bugün bileceğim; sihirbaz mı efdal, rahip mi efdal!" diye mırıldandı. Bir taş aldı ve:

- "Allahım! Eğer râhibin işi, sana sihirbazın işinden daha sevimli ise, şu hayvanı öldür de insanlar geçsinler!" deyip, taşı fırlattı ve hayvanı öldürdü. İnsanlar yollarına devam ettiler. Delikanlı râhibe gelip durumu anlattı. Rahib ona:

- "Evet! Bugün sen benden efdalsin, üstünsün! Görüyorum ki, yüce bir mertdebedesin. Sen imtihan geçireceksin. İmtihana maruz kalınca sakın benden haber verme!" dedi.

Oğlan anadan doğma körleri ve alaca hastalığına yakalananları tedavi eder, insanları başkaca hastalıklardan da kurtarırdı. Onu kralın gözleri kör olan arkadaşı işitti. Birçok hediyeler alarak yanına geldi ve:

- "Eğer beni tedavi edersen, şunların hepsi senindir" dedi. O da:

- "Ben kimseyi tedavi etmem, tedavi eden Allah'tır. Eğer Allah'a iman edersen, sana şifa vermesi için dua edeceğim. O da şifa verecek!" dedi.

Adam derhal iman etti, Allah da ona şifa verdi. Adam bundan sonra kralın yanına geldi. Eskiden olduğu gibi yine yanına oturdu. Kral:

- "Gözünü sana kim iade etti?" diye sordu.

- "Rabbim!" dedi. Kral:

- "Senin benden başka bir Rabbin mi var?" dedi.

Adam:

- "Benim de senin de Rabbimiz Allah'tır!" cevabını verdi.

Kral onu yakalatıp işkence ettirdi. O kadar ki, gözünü tedavi eden ve Allah'a iman etmesini sağlayan oğlanın yerini de gösterdi. Oğlan da oraya getirildi. Kral ona:

- "Ey oğul! Senin sihrin körlerin gözünü açacak, alaca hastalığını tedavi edecek bir dereceye ulaşmış, neler neler yapıyormuşsun!" dedi. Oğlan:

- "Ben kimseyi tedavi etmiyorum, şifayı veren Allah'tır!" dedi.

Kral onu da tevkif ettirip işkence etmeye başladı. O kadar ki, o da râhibin yerini haber verdi. Bunun üzerine râhip getirildi. Ona:

- "Dininden dön!" denildi.

O bunda direndi. Hemen bir testere getirildi. Başının ortasına konuldu. Ortadan ikiye bölündü ve iki parçası yere düştü. Sonra oğlan getirildi. Ona da:

- "Dininden dön!" denildi. O da imtina etti. Kral onu da adamlarından bazılarına teslim etti.

- "Onu falan dağa götürün, tepesine kadar çıkarın. Zirveye ulaştığınız zaman tekrar dininden dönmesini talep edin; dönerse ne âla, aksi takdirde dağdan aşağı atın!" dedi. Gittiler onu dağa çıkardılar. Oğlan:

- "Allahım, bunlara karşı, dilediğin şekilde bana kifayet et!" dedi. Bunun üzerine dağ onları salladı ve hepsi de düştüler. Oğlan yürüyerek kralın yanına geldi. Kral:

- "Arkadaşlarıma ne oldu?" dedi.

- "Allah, onlara karşı bana kifayet etti" cevabını verdi. Kral onu adamlarından bazılarına teslim etti ve:

- "Bunu bir gemiye götürün. denizin ortasına kadar gidin. Dininden dönerse ne âla, değilse onu denize atın!" dedi. Söylendiği şekilde adamları onu götürdü. Oğlan orada:

- "Allahım, dilediğin şekilde bunlara karşı bana kifayet et!" diye dua etti. Derhal gemileri alabora olarak boğuldular. Çocuk yine yürüyerek hükümdara geldi. Kral:

- "Arkadaşlarıma ne oldu?" diye sordu. Oğlan.

- "Allah onlara karşı bana kifayet etti" dedi. Sonra Kral'a:

- "Benim emrettiğimi yapmadıkça sen beni öldüremeyeceksin!" dedi. Kral:

- "O nedir?" diye sordu. Oğlan:

- "İnsanları geniş bir düzlükte toplarsın, beni bir kütüğe asarsın, sadağımdan bir ok alırsın. Sonra oku, yayın ortasına yerleştir ve: "Oğlanın Rabbinin adıyla" dersin. Sonra oku bana atarsın. İşte eğer bunu yaparsan beni öldürürsün!" dedi.

Hükümdar, hemen halkı bir düzlükte topladı. Oğlanı bir kütüğe astı. Sadağından bir ok aldı. Oku yayının ortasına yerleştirdi. Sonra:

- "Oğlanın Rabbinin adıyla!" dedi ve oku fırlattı.

Ok çocuğun şakağına isabet etti. Çocuk elini şakağına okun isabet ettiği yere koydu ve Allah'ın rahmetine kavuşup öldü. Halk:

- "Oğlanın Rabbine iman ettik!" dediler. Halk bu sözü üç kere tekrar etti. Sonra krala gelindi ve:

- "Ne emredersiniz? Vallahi korktuğunuz başınıza geldi. Halk oğlanın Rabbine iman etti!" denildi. Kral hemen yolların başlarına hendekler kazılmasını emretti. Derhal hendekler kazıldı. İçlerinde ateşler yakıldı. Kral:

- "Kim dininden dönmezse onu bunlara atın!" diye emir verdi. Yahut hükümdara "sen at!" diye emir verildi.

İstenen derhal yerine getirildi. Bir ara, beraberinde çocuğu olan bir kadın getirildi. Kadın çocuğa olan merhametinden dolayı oraya düşmekten çekinmişti, çocuğu:

- "Anneciğim sabret. Zira sen hak üzeresin!" dedi."¹²²

Firavun'un Sarayında Bir Kadın

Ahmed b. Hanbel'in Müsned'in rivayetinde şöyle anlatılır (bk. 5/30-31):¹²³

¹²² Müslim, Zühd 73, (3005); Tirmizi, Tefsir, Bürûc, (3337).

¹²³ Müsned'in Arapça Metni: (bk. 5/30-31)

حَدَّثَنَا أَبُو عُمَرَ الضَّرِيرُ، أَخْبَرَنَا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، عَنْ عَطَاءِ بْنِ السَّائِبِ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لَمَّا كَانَتِ اللَّيْلَةُ الَّتِي أُسْرِيَ فِيهَا، أَتَتْ عَلِيَّ رَاحَةً طَيِّبَةً،

فَقُلْتُ: يَا جَبْرِيلُ، مَا هَذِهِ الرَّائِحَةُ الطَّيِّبَةُ؟ فَقَالَ: هَذِهِ رَائِحَةُ مَاشِطَةِ ابْنَةِ فِرْعَوْنَ وَأَوْلَادِهَا " . قَالَ: " قُلْتُ: وَمَا شَأْنُهَا؟ قَالَ: بَيْنَا هِيَ تَمْشِي ابْنَةُ فِرْعَوْنَ ذَاتَ يَوْمٍ، إِذْ سَقَطَتِ الْمِدْرَى مِنْ يَدَيْهَا، فَقَالَتْ: بِسْمِ اللَّهِ. فَقَالَتْ لَهَا ابْنَةُ فِرْعَوْنَ: أَبِي؟ قَالَتْ: لَا، وَلَكِنْ رَبِّي وَرَبُّ أَبِيكَ اللَّهُ. قَالَتْ: أَخْبِرُهُ بِذَلِكَ قَالَتْ: نَعَمْ. فَأَخْبَرَتْهُ فِدْعَاَهَا، فَقَالَ: يَا فُلَانَةُ، وَإِنَّ لَكَ رَبًّا غَيْرِي؟ قَالَتْ: نَعَمْ، رَبِّي وَرَبُّكَ اللَّهُ. فَأَمَرَ بِبَقْرَةٍ مِنْ نَحَاسٍ فَأَحْمِيَتْ، ثُمَّ أَمَرَ بِهَا أَنْ تُلْقَى هِيَ وَأَوْلَادُهَا فِيهَا، قَالَتْ لَهُ: إِنَّ لِي إِلَيْكَ حَاجَةً. قَالَ: وَمَا حَاجَتُكَ؟ قَالَتْ: أُحِبُّ أَنْ تَجْمَعَ عِظَامِي وَعِظَامَ وَلَدِي فِي ثُوبٍ وَاحِدٍ، وَتَدْفِنُنَا. قَالَ: ذَلِكَ لَكَ عَلَيْنَا مِنَ الْحَقِّ " . قَالَ: " فَأَمَرَ بِأَوْلَادِهَا فَأُلْفُوا بَيْنَ يَدَيْهَا، وَاحِدًا وَاحِدًا، إِلَى أَنْ انْتَهَى ذَلِكَ إِلَى صَبِيِّ لَهَا مُرْضِعٍ، كَانَتْهَا تَقَاعَسَتْ مِنْ أَجْلِهِ، قَالَ: يَا أُمُّهُ، أَفْتَحِمِي، فَإِنَّ عَذَابَ الدُّنْيَا أَهْوَنُ مِنْ عَذَابِ الْآخِرَةِ، فَأَفْتَحَمْتُ " قَالَ: قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ: " تَكَلَّمَ أَرْبَعَةَ صِغَارٍ: عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ، وَصَاحِبُ جُرَيْجٍ، وَشَاهِدُ يَوْسُفَ، وَابْنُ مَاشِطَةِ ابْنَةِ فِرْعَوْنَ

Hakim Müstedrek'te geçen Arapça metin (bk. , حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ صَالِحٍ بْنُ هَانِيٍّ، ثنا الْحُسَيْنُ بْنُ الْفَضْلِ الْجَلِّيُّ، ثنا: (2/538) عَفَّانُ بْنُ مُسْلِمٍ، ثنا حَمَّادُ بْنُ سَلَمَةَ، أَنَبَاَ عَطَاءُ بْنُ السَّائِبِ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ، عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ، رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " لَمَّا أُسْرِي بِي مَرَّتْ بِي رَائِحَةُ طَيِّبَةٍ، فَقُلْتُ: مَا هَذِهِ الرَّائِحَةُ؟ " فَقَالُوا: هَذِهِ رَائِحَةُ مَاشِطَةِ ابْنَةِ فِرْعَوْنَ وَأَوْلَادِهَا كَانَتْ تَمْشِيهَا فَوْقَ الْمَشْطِ مِنْ يَدِهَا، فَقَالَتْ: بِسْمِ اللَّهِ. فَقَالَتْ ابْنَتُهُ: أَبِي؟ فَقَالَتْ: لَا، بَلْ رَبِّي وَرَبُّكَ وَرَبُّ أَبِيكَ. فَقَالَتْ: أَخْبِرْ بِذَلِكَ أَبِي، قَالَتْ: نَعَمْ. فَأَخْبَرَتْهُ فِدْعَاَهَا وَبَوْلَدِهَا فَقَالَتْ: لِي إِلَيْكَ حَاجَةٌ. فَقَالَ: مَا هِيَ؟ قَالَتْ: تَجْمَعُ عِظَامِي وَعِظَامَ وَلَدِي فَتَدْفِنُهُ جَمِيعًا. فَقَالَ: ذَلِكَ لَكَ عَلَيْنَا مِنَ الْحَقِّ. فَاتَى بِأَوْلَادِهَا فَأُلْفَى وَاحِدًا وَاحِدًا حَتَّى إِذَا كَانَ آخِرَ وَلَدِهَا وَكَانَ صَبِيًّا مُرْضِعًا، فَقَالَ: اصْبِرِي يَا أُمُّهُ فَإِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ، ثُمَّ أُلْقِيَتْ مَعَ وَلَدِهَا، قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: " تَكَلَّمَ أَرْبَعَةٌ وَهُمْ صِغَارٌ: هَذَا وَشَاهِدُ يَوْسُفَ، وَصَاحِبُ جُرَيْجٍ وَعِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ »»« هَذَا حَدِيثٌ صَحِيحُ الْإِسْنَادِ وَلَمْ يُخْرِجَاهُ

[التعليق - من تلخيص الذهبي] 3835 - صحيح

H. Peygamber Şunları söyledi:

“Miraca  ıktıĒım gece, bir yerde çok güzel bir koku aldım. Bu kokunun ne olduĒunu Cebrail’e sordum.

Dedi ki:

- “Bu koku Firavun’un kızının berberi/tarak ısı olan kadının ve çocuklarının kokusudur.”

Bu olayın aslını soruduĒumda, Cebrail Şöyle dedi:

- “Bu kadın bir gün Firavun’un kızının saçını tararken, tarak elinden düştü. (onu yerden alırken, gayr-i ihtiyari) Bismillah dedi. Firavun’un kızı

- “Babam mı? (onu mu kastediyorsun?)” deyince, kadın:

- “Hayır! Benim kastettiĒim benim de senin de babanın da rabbidir.” diye cevap verdi. Firavun’un kızı:

- “Bunun babama söylerim” dedi. Kadın da “Evet, söyleyebilirsin” dedi.

Kızı bunu haber verince, Firavun kadını  aĒırdı ve:

- “Kadın! Benden başka senin bir rabbini mi var?” diye sorunca, kadın:

- “Evet, Benim de senin de Rabbi Allah’tır.” diye cevap verdi.

Ayrıca bu hadisi Beyhaki de rivayet etmiştir. (bk. Beyhaki, Delailu’n-nübüvve, 2/389)

Bkz. <https://sorularlailamiyet.com/firavunun-kizinin-berberi-masita-hatunun-sehid-edildiĒi-rivayeti-sahih-midir>

Bunun üzerine Firavun, inek şeklinde bakırdan yapılmış bir heykelin eritilmesini emretti ve heykel eritildi. Sonra kadın ve çocuklarının oraya (eritilen bakırın içine) atılmasını emretti.

Kadın, Firavun’dan bir isteği olduğunu söyledi. Firavun kadının isteğinin ne olduğunu sordu. Kadın:

- “Benimle çocuklarımin kemiklerini aynı örtüye sarıp bizi birlikte defnetmeni istiyorum” dedi. Firavun:

- “Bu, senin üzerimizdeki hakkındır, bunu yaparım” dedi.

Firavun’un emriyle, çocukları bir bir kadının gözleri önünde o ateşte eritilmiş bakır çukuruna atıldılar. Nihayet sıra emzirme çağında olan bebeğe gelince, annesi dayanamadı, oldukça gerildi. Bunu gören bebek (Allah’ın izniyle konuşmaya başladı ve)

- “Anne korkma, atla! Çünkü dünyanın işkencesi ahiretin işkencesinden daha hafiftir.” dedi ve kadın da atladı.

(Hakim’in rivayetinde: “Bebek: Anneciğim sabret, şüphesiz sen hak yoldasın, dedi. Ve nihayet kadın bu çocuğuyla birlikte oraya atıldılar’ şeklindeki ifadeye yer verilmiştir.)

İbn Abbas (bu hadisi anlattıktan sonra), şu bilgiyi de ekledi:

“Dünyada şu dört bebek konuşmuş: Yusuf’un şahidi, Cüreyc’in sahibi, Meryem oğlu İsa ve Firavun’un kızının berberi/tarakçısının oğlu.”¹²⁴

¹²⁴ Ahmed b. Hanbel, Müsned, 5/30-31: Hakim, Müstedrek’te geçen Arapça metin (bk. , 2/538)

Firavun'un Sihirbazları

Firavun ile Hz. Musa (a.s.)'m arasındaki mücadele Kur'an'da geniş olarak anlatılır. Biz İslam tarihinin en ilginç, acı ve ibret verici bir sahnesi olan “sihirbazların iman etmesi” sahnesini almak istiyoruz. Konuyu İsmail Yiğit'in “Peygamberler Tarihi” kitabından alıntıladık.

“Hz. Musa (a.s.) ile Mısır'ın en meşhur sihirbazları arasındaki buluşma ve müsabaka, bayram günü, bayram yerinde kalabalığın en yoğun olduğu kuşluk vaktinde yapılacaktı. Böylece büyük bir kalabalık, gözlerinin önünde cereyan edecek olayları bizzat müşahade etmiş olacaktı.

O dönemde Mısır'da sihir çok yaygındı. Bilhassa firavunlar ve devlet adamları, sihire büyük önem verirler, sihirbazları taltif ederlerdi. Bu sebeple ülkede çok sayıda sihirbaz bulunuyordu. Firavun'un gönderdiği adamlar, ülkenin muhtelif şehirlerinde yaşayan meşhur sihirbazları bir bir arayıp buldular ve onları bu önemli yarışma için başkente getirdiler.

Bu sihirbazlar, Hz. Musa (a.s.) ile karşılaşacakları bayram günü, bayram alanına getirildiler. Diğer taraftan halkın yoğun bir şekilde katılımını sağlamak için gereken her şey yapılmıştı. Görevlilerin teşvikiyle bayram yerine koşan insanlar, aralarında, sihirbazlar galip gelirse onlara uyacaklarını konuşuyorlardı. Galip geleceklerinden emin görünen sihirbazlar ise, devlet ricalinin ortasında tahtına kurulmuş oturan Firavun'a, galip geldikleri takdirde alacakları mükâfatı soruyorlardı. Firavun da, onların üstün geleceğinden emindi, bu takdirde sadece maddî mükafat

vermekle yetinmeyeceğini, onları aynı zamanda yakın adamları arasına alacağını vâdediyordu. Yüce Allah, onların bu durumunu şöyle açıklamıştır:

"Böylece sihirbazlar, belli bir günün tayin edilen vaktinde bir araya getirildi. Halka, ' Siz de toplanıyor musunuz? Haydi çabuk olun!' denildi.

İnsanlar, 'Üstün gelirlerse herhalde sihirbazlara uyarız.' dediler. "Sihirbazlar geldiklerinde, Firavun'a, 'Şayet biz galip gelirsek, muhakkak bize bir ücret var, değil mi?' dediler. Firavun cevaben, 'Evet, o takdirde hiç şüphe etmeyin, gözde kimselerden olacaksınız.' dedi."¹²⁵

Müسابakanın başlaması için artık her şey hazırды. Ancak Hz. Musa (a.s.), müsabakaya başlamadan önce karşısında toplanan sihirbazları uyarmak ve onları bu işten vazgeçirmek istedi. Allah adına yalan ve hileye başvurmaları durumunda büyük bir azaba çarptırılacaklarını hatırlattı. Onun bu sözlerinden etkilendikleri anlaşılan sihirbazlar, aralarında fısıldaşarak yaptıkları konuşmada, Hz. Musa (a.s.) ve Hz. Harun (a.s.)'m Mısır halkının dinini değiştirmek, Firavun ve kavmini yurtlarından çıkarıp iktidarı ellerine geçirmek için çalışan iki sihirbaz olduğunda görüş birliğine vardılar. Daha sonra mücadeleye başlamak için saflar halinde ilerlediler ve Hz. Musa (a.s.)'a

-İster sen başla, ister biz başlayalım! dediler. Hz. Musa (a.s.),

-Siz başlayın! deyince, sihirlerini ortaya koydular. Sihir malzemesi olarak kullandıkları iplerini ve bastonlarını yere bıraktıklarında, bunlar canlanıp yılanlara dönüşmüştü.

¹²⁵ Şuarâ sûresi, 26/38-42.

Hız. Musa (a.s.) da diğeri insanlar gibi, bu yılanları hareket eder bir halde gördü. Kur'ân-ı Kerim, yarışın başlaması anını şöyle anlatmıştır:

"Bunun üzerine Firavun, dönüp tedbir almaya girişti. Ne kadar sihirbaz varsa onları topladı ve sonra buluşma yerine getirdi. Musa, sihirbazlara, 'Vay halinize! Sakın Allah'a karşı yalan uydurmayın. Yoksa sizi azabıyla helak eder. İftira atanlar mutlaka hüsrana uğrar!' dedi. Onlar aralarında durumlarını tartıştılar ve gizlice fısıldaştılar. Dediler ki: 'Şüphesiz bunlar, iki sihirbazdır; sizi yerinizden çıkarmak ve sizin üstün yolunuzu (dosdoğru dininizi) ortadan kaldırmak istiyorlar. Onun için, siz hilenizi toplayın, sonra saflar halinde gelin. Bugün galip gelen mutlaka zafere ermiş olacak! Sihirbazlar, 'Ey Musa! Ya sen at, veya önce biz atalım.! dediler. Musa, 'Hayır, siz atın.' dedi. Bir de ne görsün, attıkları ipleri ve bastonları, onların sihirleri dolayısıyla, Musa'ya gerçekten hareket ediyorlarmış gibi görünüyor!"¹²⁶

Sihirbazların yapmış olduğu bu sihirle ortaya çıkan görüntüler, Firavun ve adamlarını sevindirmişti. Onların galip geleceğinden son derece emindiler. Bu ürkütücü manzara, gözleri büyülenmiş olan halkı ise çok korkutmuştu. Kur'ân-ı Kerim, onların gözlerinin büyülenmesine ve korkularına şöyle işaret etmektedir:

"Sihirbazlar şöyle dediler: 'Ey Musa! Hünerini önce sen mi ortaya koyacaksın, yoksa ilk başlayanlar biz mi olalım?' Bunun üzerine Musa, 'Önce siz atın.' dedi. Sihirbazlar marifetlerini ortaya koyup sihirlerini yapınca,

¹²⁶ Tâhâ sûresi, 20/56-59.

insanların gözlerini büyülediler ve onları korkuttular. Böylece büyük bir sihir getirmiş oldular."¹²⁷

Bu dehşet verici manzara, Hz. Musa (a.s.)'ın gönlünde de bir korku husule getirmişti. Belki de onun asıl korkusu, halkın, sihirbazların sihir ve büyüüne aldanacağı endişesinden kaynaklanıyordu. İşte tam bu esnada, Allah Teâlâ yardımına yetişti, ona korkmamasını söyledi ve sihirbazlara karşı mutlaka üstün geleceğini müjdeleyerek elindeki asasını yere atmasını emretti. Sihirbazların yaptığının ancak bir sihirbaz tuzağı olduğunu ve asanın onları yutacağını, nereye giderlerse gitsinler sihirbazların asla iflah olmayacaklarını bildirdi. Hz. Musa (a.s.), Allah (c.c.)' dan aldığı emir üzerine asasını yere bırakınca, büyük bir ejderhaya dönüşen asa bütün yılanları yutuvermişti. Bu müthiş manzara karşısında sihirbazlar onun yaptığının bir sihir olmadığını anlayıp derhal secdeye kapandılar ve bir ağzdan, "Musa ile Harun'un Rabbine iman ettik." dediler. Kur'ân-i Kerim, bu anı şöyle açıklamaktadır:

"Musa, içinde bir korku hissetti. Biz, ona şöyle dedik: 'Korkma! Üstün gelecek mutlaka sensin, sen! Sağ elindeki asanı at da, onların yaptıklarını yutsun. Çünkü onların yaptıktan, ancak bir sihirbaz tuzağıdır. Zâten sihirbaz, her ne isterse istesin asla felah bulmaz.' Musa'nın asası, bütün sihirleri yutunca, sihirbazlar, secdeye kapandılar ve, 'Biz, Harun ve Musa'nın Rabbi'ne iman ettik.' dediler."¹²⁸

¹²⁷ A'râf sûresi, 7/115-116.

¹²⁸ Tâhâ sûresi, 20/67-70. Müfessirlerin ekseriyeti, Hz. Musa (a.s.)'ın asasının sihir-bazların yılanlarını gerçekten yuttuğunu kabul etmişlerdir. Ancak, onun bu yılanları yutmayıp onların üzerindeki sinirin etkisini

Hız. Musa (a.s.)'m asası, Yüce Allah'ın lütfuyla büyük bir yıvana dönüşmüş, sihirbazların yıvan şeklinde görünen ip ve sopalarını bir bir yutmuştu. Toplanmış olan kalabalık, gözleri önünde cereyan eden bu müthiş manzarayı büyük bir hayretle seyretti. Böylece, Hız, Musa (a.s.)'a verilen mucize, sihirbazların büyülerini ortadan kaldırmış, açık bir şekilde hak bâtıla üstün gelmişti. Kendilerine son derece güvenen meşhur sihirbazlar, bütün maharetlerini kullanarak gerçekleştirdikleri sihrin bir anda yok olduğunu görünce şaşırılmışlar, Hız. Musa (a.s.)'ın yaptığının, kendilerinin yaptığı gibi bir sihir değil; aksine İlâhî bir güç olduğunu anlamışlardı. Bu müthiş mucize karşısında hemen secdeye kapanarak, âlemlerin Rabbi olan, Hız. Musa (a.s.) ve Hız. Harun (a.s.)'m rabbine iman ettiklerini söylediler.

İmanla Gelen Değişim

Birkaç saniye öncesine kadar Firavun'un kendilerine vereceği bahşışı düşünen bu insanlar, öfkeden köpürmüş bir vaziyette kendilerini Hız. Musa (a.s.)'ın talebeleri olmakla itham edip ölümle tehdit eden Firavun'un sözlerine hiç aldırmadılar, öldürölmekten korkmadıklarını; aksine iman etmiş olmakla Allah tarafından affedilme ümidi taşıdıklarını ve bu yüzden rahat olduklarını açıkladılar.

Kur'ân-ı Kerim, müsabaka ve onların tavrını şöyle açıklamaktadır:

kaldırarak tekrar ip ve sopaya dönüştürdüğünü kabul edenler de vardır. Mevdüdü, ikinci tefsiri tercih ettiğini söylemiştir (Bkz. Tefhim, III, 257).

"Musa, sihirbazlara, 'Ortaya koyacağınız ne varsa koyun.' dedi Onlar, sihir iplerini ve asalarını atıp, 'Firavun hakkı için mutlaka galip gelecek olanlar biziz.' dediler.

Musa da, asasını bırakıverdi. Bir de ne görsünler, asa onların uydurdukları şeyleri hep yutuyor! Bunun üzerine sihirbazlar secdeye kapandılar. 'Alemlerin Rabbine, Musa'nın ve Harun'un Rabbine iman ettik.' dediler.

Firavun, 'Ben size izin vermeden, ona iman mı ettiniz? Meğer o, size sihir öğreten büyüğünüzmüş! Yakında göreceksiniz, mutlaka ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama kestireceğim, hepinizi astıracağım!' dedi.

İman eden sihirbazlar, 'Zaran yok, bizim için fark etmez nasıl olsa biz, Rabbimize döneceğiz! İman edenlerin ilki olduğumuzdan, Rabbimizin hatalarımızı bağışlayacağını kuvvetle ümit ederiz!' dediler"¹²⁹

Sihirbazların Hz. Musa (a.s.) karşısında mağlup düşmekle kalmayıp, onun gerçek peygamber olduğunu kabul ederek ona iman ettiklerini söylemeleri, Firavun'u öfkeden çıldıracak hale getirmişti. Rivayete göre, bilgileri sayesinde gerçeği gören bu sihirbazların peşinden İsrailoğulları'nın pek çoğu da Hz. Musa (a.s.)'a iman etmişti.

Demagoji Gerçeği Örtemez

Firavun, sihirbazlarının kendisinden izinsiz Hz. Musa (a.s.)'a iman etmelerine akıl erdiremiyordu. Şüphesiz ki, bunun, kamuoyunda Hz. Musa (a.s.) lehine çok güçlü bir

¹²⁹ Şuarâ sûresi, 26/43-51.

delil kabul edilmesinden de çok korkmuştu. Allah'a ve peygamberine iman edilince, tahakküm ve zulüm yollarının kapanacağını bildiği için, kamuoyunu yanıltarak, Hz. Musa (a.s.) lehine gelişen olumlu havayı ortadan kaldırmak istedi. Sihirbazları, kendisini ve kavmini ülkeden çıkarmak maksadıyla Hz. Musa (a.s.) ile işbirliği yapmak ve bu tuzağı birlikte hazırlamakla itham etti. Onların, İsrailoğulları'nın desteğiyle iktidarı ellerine alıp, Mısır'ın yerli halkı Kıbtleri'ni ülkeden çıkarmak niyetinde olduklarını söyledi. Halbuki o, ülkesinin muhtelif şehirlerinden toplatmış olduğu bu sihirbazların uzun bir süre Medyen'de kalan Hz. Musa (a.s.) ile tanışmadıklarını çok iyi biliyordu. Maksadı, vatan elden gidiyor telâşına düşürerek halkı galeyana getirmektir. Geçtiği gibi, sihirbazları öldürüp cesetlerini astıracağına yemin etmişti.

Ancak gerçeği görüp samimi bir şekilde iman etmiş olan sihirbazlar, bu tehditlere hiç aldırmadılar. Cenab-ı Hakk'a duâ ederek, kendilerine sabır vermesini ve müslümanlar olarak ölmeyi nasip etmesini istediler. Kur'an-ı Kerim, hadiseyi bir başka yerde şöyle dile getirir;

"Biz, Musa'ya, 'Asanı bırak!' diye vahyettik. Bir de ne görsünler, asa, onların büyü ile uydurdukları şeyleri yutuyor. Artık hak meydana çıktı ve onların bütün yaptıklarının gerçek olmadığı anlaşıldı. Artık orada yenilmişler ve küçük düşmüşlerdi. (Gördükleri gerçek karşısında) sihirbazlar, secdeye kapandılar ve şöyle dediler: 'Alemlerin Rabbine Musa ve Harun'un Rabbine iman ettik.'

Firavun şöyle dedi: 'Ben size izin vermeden ona iman ettiniz ha! Şüphesiz bu, halkı ülkeden çıkarmak için şehirde kurmuş olduğunuz bir tuzaktır. Yakında başınıza

gelecekleri göreceksiniz: Yemin olsun ki, ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama kestireceğim! Sonra da, topunuzu astıracağım!'

Sihirbazlar ise ona, 'Şüphesiz biz, Rabbimize döneceğiz. Senin bize kızman ve bizden intikam alman da, sırf Rabbimizin âyetleri gelince onlara iman etmemizden dolayıdır.' dediler (ve sözlerini şu duâ ile tamamladılar) Ey Rabbimiz! Üzerimize sabır yağdır ve bizi müslüman olarak öldür."¹³⁰

Firavun'un öfke ve tehdidi, gerçeği anlayınca hemen iman eden sihirbazları hiç etkilememişti. Çünkü onlar, artık gerçeği görmüşler ve samimi bir şekilde iman etmişlerdi. İnançları uğrunda çarptırılacakları her türlü cezayı göze alabilirlerdi. Nitekim, kendilerini yoktan var eden Allah'a karşı asla Firavun'u tercih edemeyeceklerini söylediler. Firavun'un vereceği cezanın sadece bu dünyada geçerli olacağını belirterek, o anda kendilerine düşenin Allah'a sığınarak, yapmış oldukları kötülükleri ve bilhassa Firavun'un zorlaması sonucu yaptıkları sihrin günahını affetmesini dilemek olduğunu ifade ettiler. Bu tür tehditler, Allah'a ve Ahiret gününe gerçekten inanan mü'minleri dinlerinden döndürmek şöyle dursun; aksine her defasında olduğu gibi imanlarını güçlendirmeye yaramıştı. Çünkü imanın kuvveti ve samimiyeti ancak bu tür zorluklar karşısında ortaya çıkıyordu.

İman Farkı

¹³⁰ A'râf sûresi, 7/118-126.

Sihirbazlar, iman ettikten sonra bambaşka bir dünyanın insanı olmuşlardı, artık sadece yaşamakta oldukları geçici dünya hayatını değil, ebedî hayat olan âhireti de düşünüyorlardı. Kendilerini en korkunç bir şekilde öldüreceğini söyleyen Firavun ve adamlarına, âhirette kötülerin ve iyilerin karşılaşacakları durumları hatırlatarak, bundan sonra bütün davranışlarında, orada karşılaşacakları durumu dikkate alacaklarını bildiriyorlardı. İmanlarındaki samimiyetlerinde en küçük bir şüphe dahi bırakmayan ibret dolu cevapları şöyle olmuştu:

"Firavun, sihirbazlara, 'Ben izin vermeden Musa'ya inandınız ha! O, size sihri öğreten büyüğünüzdür. Öyleyse, ben de sizin ellerinizi ve ayaklarınızı çaprazlama keseceğim ve sizi hurma dallarına asacağım! O zaman hangimizin azabı daha şiddetli ve daha sürekli imiş, bileceksiniz!' dedi.

İman etmiş olan sihirbazlar dediler ki: 'Biz, seni, bize gelen açık delillere ve bizi yaratana tercih edemeyiz. Yapacağını yap, sen ancak bu dünya hayatında (istediğini) yapabilirsin. Biz, Rabbimize inandık ki O, bizim günahlarımızı ve senin bizi yapmaya zorladığın sihiri bağışlasın. Allah, daha hayırlı ve O'nun mükafat ve cezası daha sürekli dir.'

Şüphesiz, kim Rabbine suçlu olarak gelirse, onun için Cehennem vardır; orada ne ölür, ne de yaşar. Kim de Rabbinin huzuruna sâlih ameller işlemiş bir mü'min olarak gelirse, işte onlar için yüksek dereceler vardır. İçinde ırmaklar akan Adn cennetleri vardır. Orada sürekli kalırlar. İşte kendisini günahlardan arındırmanın mükafatı budur."¹³¹

¹³¹ Tâhâ sûresi, 20/71-76.

Hız. Musa (a.s.)'a iman eden bu sihirbazlar, bâzı rivayetlere göre, Firavun tarafından hemen o gün öldürölmüşlerdir. İbn Kesir, olayların akışından, onların aynı gün şehid edildiğinin anlaşıldığını belirtir.¹³² Ancak Kur'ân-ı Kerim, bu konuda bilgi vermemiştir.”¹³³

Kur'an bize daha başka örnekler de verir. Mesela Yasin Suresinde anlatılan kasaba ehlinden “Habibu'n Neccar” diye bilinen ve kente gelen davetçilere destek vererek onlarla birlikte şehit edilen kahraman. Mesela Kehf Suresinde anlatılan “ashab-ı Kehf”. Mesela Firavun'un sarayındaki “mü'min”. Ve daha nice kahramanlık örnekleri. Ama biz bunlarla yetinerek asr-ı saadete gelelim isterseniz.

Bir Şehitlikle Yetinmeyen Kahraman

Sahabe Efendilerimiz de (r.a.) İslam'ın en çileli günlerinde küfre dönmektense işkence alevinde yanmayı tercih ederek imanın tadını bütün zerreleriyle yaşamışlardır. Onlar en ağır işkenceler altındayken dahi ruhsatlara sarılmadan azimet ruhunu temsil eden kahramanlardır. Biz değişik kitaplarımızda onların gördüğü eziyet ve işkenceleri anlatmış, ama İslam'ı yaşama ve ona davet etmede asla zayıflık göstermediklerini yazmıştık. Şimdi onları tekrar etmeyelim. Sadece örnek olarak iki vakaya işaret edelim. O da sahâbilerden Abdullah b.Huzâfe (ra)'nin hikâyesidir.

İlk Müslümanlardan olan Abdullah bin Huzâfe Hz. Ömer (r.a.) devrinde Bizanslılarla yapılan muharebede

¹³² Kasasul-enbiyâ, II, 386.

¹³³ Prof. Dr. İsmail Yiğit, Peygamberler Tarihi, Kayıhan Yayınları: 418-426.

birçok Müslüman'la birlikte esir düşmüştü. Bizanslılar, ellerine geçirdikleri esirlere önce Hıristiyanlık telkini yapar, kabul ettiği takdirde serbest bırakırlar, aksi hâlde çeşitli işkencelerle öldürürlerdi.

Abdullah bin Huzâfe'nin, Sahabenin ileri gelenlerinden biri olduğunu öğrenen kral, ona ayrı bir ehemmiyet veriyor, Hıristiyanlığı kabul etmesi için devamlı telkinler yaptırıyordu. Fakat Abdullah bin Huzâfe bu tekliflerin hiçbirisine kulak asmıyor, Kelime-i Şehadet'i haykırmaya devam ediyordu. Kral henüz ümidini kesmemişti. Hz. Peygamber'in yakın arkadaşlarından birisinin Hıristiyanlığı kabul etmesi, günden güne yayılarak, Bizans'ı tehdit eden Müslümanlar arasında bir panik meydana getirecek ve Hıristiyanlık âlemi için büyük bir muvaffakiyet olacaktı. Onun için kral, Hz. Abdullah'ın Hıristiyan olması hâlinde kavuşacağı dünyalıkları durmadan artırıyor, yeni yeni tekliflerde bulunuyordu.

En sonunda şöyle bir teklifte bulundu:

-Hıristiyan olmayı kabul ettiğin takdirde, kızımı verir, seni saltanatıma ve mülküme ortak ederim.

İslam imanını bütün varlığına sindirmiş olan Hz. Abdullah, izzetle haykırarak şu cevabı verdi:

-Değil bütün Bizans topraklarını, Arap ve Acem topraklarını da versen, bir an olsun dinimden dönmem!

Kral:

-Öyleyse öldürüleceksiniz! dedi.

Hz. Abdullah ise:

-Buna gücünüz yetebilir. Ama imanımı kalbimden çıkarıp atamazsınız! diye cevap verdi.

Sonra Hz. Abdullah çarmıha gerildi ve okçular devamlı olarak, kendilerine verilen talimat gereği ellerine ve ayaklarına yakın yerlere ok yağdırdılar. Maksatları korkutmak idi. Bu arada yine Hıristiyanlık telkinlerine devam ediliyordu. Ama her defasında Hz. Abdullah onları reddetti.

Bu sefer başka bir korkuyu denediler. Koca bir kazan su kaynatılmış ve Hıristiyan olmayı reddetmiş olan diğer Müslümanlardan birisi getirilmiş, kazana atılmak üzere bekletiliyordu. Derken o Müslüman, kaynar suya atıldı. Etrafta bulunanlar ve Hz. Abdullah, yanan kemik cızırtılarını duydular. Sonra kazanın yanına Hz. Abdullah getirildi.

Bu esnada Hz. Abdullah ağlamaya başladı. Kral, Hz. Abdullah'ın korkusundan ağladığını zannederek, tekrar Hıristiyan olmasını teklif etti. Hz. Abdullah yine tekliflerini reddetti. Kral:

-O hâlde niçin ağlıyorsun? diye sordu. Bu soruya Hz. Abdullah'ın cevabı şu oldu:

-Ben korkumdan ağlamış değilim. Biz Müslümanlar, Allah yolunda ölümden korkmayız. Benim ağlamamın sebebi şudur ki, 'Başımdaki saçlarım adedince canlarım bulunsa da, onlardan her biri böyle Allah yolunda ölüme gitse!' diye düşündüm ve böyle bir düşünce beni ağlamaya sevk etti.

İslam izzetinin müşahhas bir timsali olan Hz. Abdullah'ın bu sözleri karşısında kral yeni bir teklifte bulundu:

-Başımdan öpersen, seni serbest bırakacağım.

Bu o zamanda bir saygı ifadesiydi. Bizans saltanatına ortaklık teklifi karşısında bile imanından fedakârlık göstermeyen Abdullah, bir Hristiyan'ın başından nasıl öperdi? Şöyle mukabil bir teklifte bulundu:

-Burada bulunan bütün Müslüman esirlerin tamamını serbest bıraktığın takdirde dediğini yaparım.

Hz. Abdullah, kralın başını öpmeye giderken şöyle düşünüyordu:

-Bu adamın, Allah'ın düşmanlarından birisi olduğuna inanıyorum. Bunun başını ise, ancak Müslüman kardeşlerimi serbest bırakacağı için öpüyorum.

Hz. Abdullah, kralın başını öptü ve o da sözünde durarak 80 Müslüman esiri serbest bıraktı.

Abdullah bin Huzâfe'nin imanından gelen izzet ve fedakârlığı 80 Müslüman'ın kurtarılmasına ve daha nicelerinin imanının kurtulmasına vesile olmuştu.

Esirlerle birlikte Medine'ye dönen Hz. Abdullah, Hz. Ömer tarafından karşılandı. Hz. Ömer, Abdullah'ı tebrik etti ve orada bulunan Müslümanlara hitaben:

-Abdullah, kralın başından öperek 80 Müslüman kardeşimizin kurtuluşuna vesile olmuştur. Onun için, Abdullah'ın başından öpmek, her Müslüman'a bir vazifedir. İşte ilk önce ben öpüyorum! dedi ve başından öptü.¹³⁴ Allah ondan razı olsun!

Kahraman Dırar

¹³⁴ Üsdü'l-Gâbe, 3: 142; İsâbe, 2: 297. Bkz.

<http://www.resulullah.org/abdullah-bin-huzafe-ra>

Hız. Dırar İbni Ezver (r.a.),¹³⁵ Rasûlullah (sav)'in kahraman ve fedakar sahâbelerindendir. Dırar İbni Ezver (r.a.) bir ara Rumlara esir düştü, türlü işkencelere maruz kaldı. Kılıç darbeleri arasında kan revan içinde baygın olarak yere yıkıldı ama davasından zerre miktarı taviz vermedi.

Evet, Dırar İbni Ezver (r.a.) korkusuz kahramanlardan... Cesaret ve secaatiyle meşhur bir yiğit kumandan... Ünlü atı Muhabber'in sırtında çeşitli savaşlara katılan ve arslanlar gibi düşmana hücum eden bir cengaver. Aynı zamanda her savaş için şiirler söyleyen bir şairdir.

O, Esedoğullarının zenginlerindendi. Bine yakın devesi ve bunları güden birkaç çobanı vardı. Babası eğri boyunlu" anlamına gelen Ezver lakabıyla tanındığı için o da Dırar İbni Ezver diye şöhret buldu. Asıl adı Dırar İbni Malik İbni Evs el-Esedî'dir.

Dırar İbni Ezver 630 m. senesinde kabilesinden bir heyetle Medine'ye geldi. Rasûlullah (sav) Efendimizin huzurunda "Lamiyye" kasidesini okudu.

Bu kasidesinde o, içki, kumar, eğlence gibi zevklen bıraktığım, ailesi-ni ve bütün servetini terkederek müşriklere karşı savaşmaya geldiğini ve bu alış-verişte zararlı çıkmayacağını ümit ettiğini ifade etti. Sevgili Peygamberimiz de kasideyi dinledikten sonra ona:

- "Kârlı bir alışveriş yaptın Ey Dırar!" dedi. O da kelime-i şehadet getirerek İslam'la şereflendi.

Ne güzel teslimiyet ve ne kârlı alışveriş! Dünya zevklerinden vazgeçip ebedi zevklere ermek... Gönlnü

¹³⁵ Hayatı ve mücadelesi hakkında bkz. Nevzat Aşık, DİA. 9/ 275.

İslâm'ın nuruyla aydınlatıp o nurla dünyaya veda etmek... Allah'ım bizlere de böylesi teslimiyet ve kârlı alışveriş nasib et!.. O nura sahib olarak huzuruna kabul et!.. Amîn.

Sevgili Peygamberimiz Dırar (r.a.)'daki bu samimi teslimiyeti görünce onu çeşitli kabilelere elçi olarak gönderdi. Kendi kabilesi Esedoğullarında çıkan Tuleyha İbni Huveylid diye birinin dinden dönerek peygamberlik iddiasında bulunması üzerine onu, Beni Esed yöneticilerini yakından gözetlemekle görevlendirdi. Dırar bu yöneticilerin Tuleyha'nın gücünden korktuklarını gördü ve Tuleyha'ya karşı harekete geçerek kabiledeki müslümanları bir araya topladı. Fakat bu sırada iki Cihan Güneşi (sav) efendimizin dar-ı bekaya irtihalleri haberi geldi. Bunun üzerine o, müslüman yöneticilerle birlikte Medine-i Münevvere'ye döndü.

Dırar (r.a.) çeşitli bölgelerin fethi sırasında Halid b. Velid (r.a.)'ın emrindeki orduda yer aldı. Temimoğulları üzerine gönderilen birliklerden birine kumandanlık yaptı. Zekât toplanmasına karşı çıkan Malik İbni Nuveyre ve adamlarıyla çarpıştı. Hepsini esir alarak Halid b. Velid (r.a.)'a teslim etti.

O, Kadisiye, Hire, Yermük, Şam ve Halep'in fethinde bulundu. Yemame'de büyük kahramanlıklar gösterdi. Şam civarında devam eden muharebelerde 100 kişilik keşif kolunda düşman kuvvetlerine yakalanarak esir düştü. Fakat arkadaşlarının şiddetli hücumlarıyla kısa müddette kurtuldu. İkinci defa esir düştü. Bu sefer başından çok acıklı sahneler geçti. Türlü işkencelere maruz kaldı. Kılıç darbeleri arasında kan revan içinde baygın olarak yere yıkıldı ama davasından zerre miktarı taviz ver-medi. Onun

esaret altında çektiği işkence tüyler ürpertir. Gösterdiği yiğit-lik de göğüs kabartır. O Hirakl'in karşısında eğilmedi. Daha güv imanla İslam'ı savundu. Bu karşılıklı konuşma şöyle gerçekleşti:

İnip Kalkan Kılıçlar

İmparator Hirakl üst üste alınan hezimetlerden dolayı çok üzgündü. Dırar ve arkadaşlarının esir alındığını işitince çok sevindi. Derhal geti-rilmesini emretti. Karşısına çıkarılınca:

-Arabların fırka kumandanı Dırar sen misin? dedi.

Dırar (r.a.) da:

-Evet! Peygamber yolunda sizinle harbeden Dırar benim! dedi. Hirakl:

-Kendini askerlerinin yanında mı sanıyorsun da öyle seri konuşuyorsun. dedi. Dırar:

-Her nerede olsam din düşmanlarına karşı göğsümü gere gere cevap vermekten çekinmem. Sen beni korkar mı zannediyorsun? dedi. Hirakl:

-Kime güveniyorsun? Burasının askerlerimin merkezi olduğunu unutuyor mu-sun? dedi. Dırar:

-İslamiyet, güneş gibi adaletiyle her tarafı kaplamağa başladı. Hala sen kendine teselli vermek istiyorsun! diye cevap verdi. Hirakl:

-Bilmiş ol ki, şu anda vücudunu paramparça yapmak be-nim için zor değil! dedi. Dırar (r.a.) da:

-Huzuru Muhammed'i de bulunmuş bir müslüman yetmiş tane Hirakl olsa hiçe sayar, tehdidine aldırılmaz. Senin son yapacağın öldürmek değil mi? Gideceğim yer

huzur-u Rasûlüllah'tır. İslâm için terk-i hayat etmek bize her şeyden lezzetlidir. diye karşılık verdi.

Dırar (r.a.)'ın yiğitçe verdiği bu cevaplar Hirakl'in ümerasını gazablandırdı. Her birisi ellerini kılıçlarına götürdü ve bir ağızdan Hirakl'e:

-Bu Arabı niçin böyle konuşturuyorsunuz? Hayatının lüzumu var mı? dediler. Hirakl de:

-İcabına bakınız, diye emretti.

Bir anda otuz-kırk kılıç birden Dırar (r.a.)'ın vücuduna inmeğe başladı. Ağır şekilde yaralanarak kan revan içinde kaldı. Kininden kibrinden küplere binen Hirakl:

-Sağ bırakmayınız! diye bağıırıyordu.

Bu dehşetli hal karşısında daha önce İslam'ı kabul eden ancak gizli tutan General Mika ne yapacağını şaşırdı. Gönlü kan ağlıyordu. Din karındaşının helak olmasına engel olamıyordu. Ne çare ki sahiblense kendini de telef edeceklerdi. Bir tedbir olarak Hirakl'e:

-Ey Melik! Bunu burada telef etmek ne faide verecek. Onu tedavi edelim ve herkese ibret olsun diye halkın gözü önünde asalım, dedi. Bu teklif Hirakl'in hoşuna gitti ve:

-Öyleyse buradan kaldır. Evine götür. İyileşince asalım, dedi.

Bu müsaadeden pek sevinen General Mika, Dırar'ı evine götürdü. Orada gözlerini açan Dırar Mika'ya:

-Eğer müslümansen bana yardımını esirgeme. Hristiyan isen insani vazifeni yap, dedi. General Mika:

-Korkma ya Dırar! Muhammed'in aşkına sana her türlü yardımı yaparım. Yeter ki, sen iyileş. Askerinle birlikte firar bile ederiz, dedi.

Mika'nın bu hayat bahşeden sözlerinden pek memnun olan Dırar bir kaç hafta sonra sağlığına kavuştu. Kızkardeşi Havle binti Ezver'e bir mektup yazdı ve Mika vasıtasıyla gönderdi. Bu sırada Antakya müslümanlar tarafından muhasara altına alındı. Allahû Teâla her şeye kadirdi. General Mika bir fırsatını buldu ve Dırar İbni Ezver (r.a.) ile arkadaşlarını İslâm ordusu tarafına kaçırdı. Bu kahraman yiğit yeniden zırhını giydi ve Rumlara karşı:

-Ey ehl-i Salib! Evvelce esir tuttuğunuz Dırar benim. Hamran'ı Batros'u öldüren benim, diye meydana atıldı. Karşısına çıkan İstafanı şaşırtıp bir kılıçta yere serdi. Oradan Halid b. Velid (r.a.)'in üzerine yürüyen Vardan'a hücum etti. Onu da yere serdi. Vardan öldürülünce rumlar Şam'a doğru kaçışmaya başladılar.¹³⁶

Müslüman meydan insanıdır. Allah yolunda başına gelenlere tahammül etmeyi ibadet bilir. En zor anlarda bile dini İslâm'dan aldığı izzeti korumasını bilir. Dırar İbni Ezver (r.a.) cihad meydanında izzet dersini okumuştur. O, hiç bir zaman Allah yolunda hayatını tehlikeye atmaktan çekinmedi. Onun nazarında en büyük tehlike, Allah yolunda olamamaktır. Allah yolunda olmaktan başa gelenlere, taviz vermeden sabır etmesi-ni, direnmesini bilirse, izzet ve şerefimiz artar. İşte Dırar İbni Ezver (r.a.) daima din uğruna feday-ı can etti. Bu savaşta onunla birlikte üç bin müslüman

¹³⁶ Hayatü's Sahâbe/M. Yusuf Kândehevî; Hilyetü'l Evliya; El-İsabe Fi temyizi Sahâbe/İbn-i Hacerü'l Askalani; Suverun Min Hayatü's Sahâbe/Abdurrahman Ref'at el- Başa, Beyrut/ty.

şehid oldu. Kabri Ürdün'de Dırar köyünde bir mescidin içinde bulunmaktadır. Cenab-ı Hak'tan şefaatlerini niyaz ederiz.¹³⁷

Sözün Özü

İşte bu kahramanlar seleften bizim örneklerimizdir. Öyle iman ettiler ki, imanları dağlardan yüceydi. İman, onların elbiseleri olmaktan öte, hiç çıkmayacak derileri olmuştu. Bugünün Müslümanlarıysa en küçük bir zarar görürüm endişesiyle dinlerinden ve imanlarından taviz verir oldular; mazeret olarak ruhsatlara sarıldıklarını öne sürdüler. Fakat zamanla yaşadıkları gibi inanmaya başladılar. Artık onlar bir vadide; ilk Müslümanlar ayrı bir vadide kaldı. Allah (cc) bizleri, Hakk'ı hak olarak görüp Hakk'a tabi olan; batılı batıl olarak görüp ondan kaçınan ve kendilerine nimet verdiği peygamberlerin, sıddıkların, şehitlerin ve sâlihlerin yolunda yürüyen¹³⁸ kullarından eylesin.

Sahabeler, İslâm dininden aldıkları izzeti, zillete dönüştürmemenin kavgasını vermişlerdir. Sahabenin fıkı, bir izzet fıkıdır. Zillet, meskenet sahabenin hayat iügatında bulunmayan kelimelerdir. İzzetin kavgasını verenlerin izzeti artar. Bugün İslâm aleminde müslümanlar arasında bir zillet yaşanmaktadır. Bu zilletten kurtulmanın yolu, sahabenin takib ettiği yoldur. Rasûlüllah (sav)'in devrinde sahâbe-i

¹³⁷ <http://www.ilimdunyasi.com/fikhus-sahabe/hz-dirar-ibni-ezver/?wap2>

¹³⁸ Nisa 4/69.

kiram ne ile izzet bulmuşsa, biz de ancak onunla izzet buluruz. Sahabelerin izinde gitmeyenler, zillet bulurlar.

Yukarıda insanı candan, aileden, evlat ve mallardan geçiren kahramanlıktan söz ederken Mehmet Akif'in bir şiirinin başından bazı mısralar almıştık. Yine yukarıda evlat ve mal fitnesinden bahsettik. O şiirin devamı da aynı konuyu gündeme getirerek çağımız Müslümanlarını sorguluyordu. Bu durum o şiiri tamamen almamı vicdanıma söylüyor. Şiirine şu ayeti sunarak başlıyor:

“Onlar öyle kimselerdir ki, halk kendilerine, “İnsanlar size karşı ordu toplamışlar, onlardan korkun” dediklerinde, bu söz onların imanını artırdı ve “Allah bize yeter, O ne güzel vekildir!” dediler.”¹³⁹

*Şehâmet dîni, gayret dîni, ancak Müslümanlıktır;
Hakîkî Müslümanlık en büyük bir kahramanlıktır.
Cebânet , meskenet, dünyâda, sığmaz rûh-i İslâm'a...
Kitâbullâh'ı işhâd eyledim -gördün ya- da 'vâma.
Görürsün, hissedersin varsa vicdânınla îmânın:
Ne müdhiş bir hamâset çarpıyor göğsünde Kur'ân'ın*

Şiirin bundan sonrası, “Giriş”te andığımız yıkılış manzaralarına götürüyor bizleri. Okumak isterseniz, başından iki mısrayı internette aratır, okursunuz. O kolay. Zor olan, dayanabilmektir.

Orayı bir hatırlattıktan sonra sizleri bir mukayese yapmanız için azıcık “çağdaş uygarlık düzeyi” diye bizlere örnek gösterilen dünyaya götüreceğim. Kavraması çok

¹³⁹ Al-i İmran, 173.

kolaydır. Çünkü içinde yaşadığımız dünyadır o. Bakalım bize model olarak sunulmaya ne kadar layıktır. Kararı sizler vereceksiniz.

İKİ MEDENİYET FARKI**İddia Değil Uygulanan Gerçek**

Buraya kadar Sevgili Peygamberimiz (sav)’in başta Ensar olmak üzere ashabıyla birlikte geçirdiği Asr-ı saadette yaşanan İslamî hayatı gördük. Öyle bir hayatın yaşanması için gereken İslam toplum ve devletin kurulmasında çekilen çileleri, katlanılan zorlukları, yapılan fedakârlıkları, gösterilen faziletleri gördük. Muhtaçlara nasıl el uzatılarak yardım edildiğini, imdat diyenlere nasıl medet elinin uzatıldığını, toplumun mutluluğu için nasıl bir paylaşma ruhunun yaşatıldığını gördük. Sevgiyi, saygıyı, birlik ve dirliğin korunmasını gördük. Düşmanların açtığı sorunların akıl, mantık, hukuk, birlik ve diğerkâmlıkla nasıl aşıldığına tanık olduk. Ahiretin dünyada yaşandığına hayranlıkla tanıklık ettik. Bütün bu güzelliklerin devamlı bir şekilde yaşatılması ve hep var kılınması için gösterilen doğal veya olağanüstü gayretleri gördük.

Şimdi gelin, aradan bunca asır geçtikten sonra insanlığın bugünkü manzarasını bir görelim. Bakalım güya bizi kurtaracak olan üstün değerler nerede imiş, ne halde

imiş! Ama ona gelmeden önce içimizden bazı beyinsizlerin ortaya attığı, bazı cahillerimizin de “sahi ya?” diyerek çanak tuttuğu bir meseleyi açıklığa kavuşturalım.

Anlamadan Soruyorlar

Allah Teâlâ’nın dünya hayatında herkese yetecek kadar rızık yarattığını biliyoruz. Hatta gün geçtikçe artan ilim sayesinde eşya daha fazla araştırılıp inceleniyor ve var olanlardan daha fazla yararlanma imkanları ortaya çıkıyor. Dün, “Acaba bu petrol ne kadar daha bize enerji verebilir?” diye savaşıırken, artık bugün, giderek petrole ihtiyaç duyurmayacak yeni enerji kaynakları buluyoruz. Yarın taştan un, sudan yakıt üretirsek kimse şaşmaz her halde.

Bugün israf edilerek sokaklara atılan ekmek ve yiyecekler, dünyada bir bu kadar insanı daha doyurur. Ama buna rağmen başta Afrika olmak üzere dünyanın birçok yerinde insanlar açlıktan ölmektedirler. Bunun vebalini dine ve tanrıya atan sersemlemlere ne demeli? Oysa Allah Teâlâ’nın en büyük nimeti olan dini bilsek ve uygulasak, kimse açlıktan ölmez. Var olan servet ve nimetler, bunun gibi kaç dünyaya yeter. Bütün bu gerçeklerden habersiz gafiller, sanki bir marifet sergiliyorlarmış gibi, Müslümanlara laf atıyorlar: “Hani rızık Allah Teâlâ’nın üstüneydi? Hani o herkesin rızkını verirdi? Hani acından ölen yoktu? Peki bunca acından ölen zavallılara ne diyeceksiniz?”

Ne mi diyeceğiz?

Hemen söyleyelim:

“Sizin gibi dini bilmez cahillerin, edep bilmez terbiyesizlerin, başkalarının hakkını gasp eden eşkıyaların,

kendinden başkasını düşünmeyen müsriflerin... yüzünden!”

Mısırlı yazar Mustafa Menfulutî'nin “Eyne'l Fazileh”¹⁴⁰ kitabında okumuştum. Adamın biri arkadaşını ziyarete gidiyor bir akşam üstü. Köşede ağlayan bir insana rastlıyor. Adam susuyor. Fakat ısrar edince, “açlığa artık dayanamıyorum” diyor. Adam gereğini yaparak üzgün bir şekilde arkadaşının kapısını çalıyor. Kapı açılınca bakıyor ki dostu iki büklüm kıvranıyor. “Neyin var?” deyince, aldığı cevap kendisini çok düşündürüyor: “Akşam yemeğini çok kaçırdım. Midem fena ağrıyor.” Adam içinden diyor ki: “Bu nasıl iş Ya Rabbî! Şu adam yediğinin fazlasını o fakire verseydi, ikisi de rahat edip mutlu olacaktı”.

Halimiz aynen böyle...

Ve özendiğimiz çağdaş uygarlık düzeyi bu!

Bu çağı ancak İslam kurtarır!

Çağdaş Uygarlık Düzeyi

İnternette biraz araştırdım ama erişemedim. Yıllar önce Altınoluk Dergisinde bir araştırma okumuştum. Bu araştırmayı Amerika'nın yetkilileri yaptırmışlardı. Konu şu idi: “Neden zengin ve kalkınmış Amerika ve Batı ülkelerinde açlıktan ölenlerin sayısı, fakir ve geri kalmış İslam ülkelerinde açlıktan ölenlerin sayısından daha çok?”

Çok ilginçtir ki bu gerçeği tespit etmişler. Kafalarına takılmış. Bilimsel yollardan araştırmışlar. Çıkan sonuç da enteresan: “Çünkü Müslümanlar, dinlerinin verdiği emir ve tavsiyelerle, fakir ve fukaralarına bireysel olarak da olsa

¹⁴⁰ Bu kitap “Erdem Nerede?” adıyla dilimize çevrildi.

sahip çıkıyorlar. Ellerindeki az da olsa, paylaşıyorlar. Aralarında müthiş bir yardımlaşma var. Hiç kimse, komşusu aç iken tok yatmak istemiyor. En yakın akraba ve komşularla ilgilenmeyi vazife biliyorlar. Muhtaçları kendi hallerine terk etmiyorlar. Fakat batılı zengin ülkelerde bireysel yaşam hayata hakimdir. İnsan, başkalarını düşünmüyor. Hatta açlık çeken fakir ve yoksullar, ya ahmak, ya tembel diye ayıplanıyor ve o fakirliği hak ettiklerine inanıyorlar. Onlara yardım etmek, daha da tembel ve aptal olmalarına yardım etmek, katkı sunmak olarak değerlendiriliyor. Bu yüzden açlıktan ölenlerin sayısı daha fazla oluyor.”

Amerika'yı ilk defa gidenler, burada karşılaştıkları insanı ezen ve utandıran yoksulluğu görünce sanırım çok şaşırılmışlardır. Biz gidip görmedik. Ama filmlerden az çok biliyor, basında okuyoruz. Bu ülkenin sokaklarında yaşayan insanların yüzlerinde hep bir kâbus var. Buz gibi donuk ve umursamaz bakışları insanı ürpertiyor. Bu yüzlerde, bizim ülkemizin fakirlerinde görülen asalet yok, onurlu müstağnilik yok, umutlu tebessüm yoktur. Bilakis, bitip tükenmişlik var, yitip kaybolmuşluk var. Umursamaz ve kanıksanmış bir mahrumiyet hali vardır.

Çağdaş uygarlığın modeli sayılan Amerika'da yer alan kartondan yapılı evler, gösterişli binalarının sunduğu ışıltılı görünümle korkunç bir çelişki oluşturur. Bir yanda saray yavrusu evler, öte yanda kartondan evler veya tamamen evsizler. Bir yanda yedikleri için harcadığı paradan ayrı, güzel görünmek için binlerce dolar harcayanlar, öte yanda o gün karnını doyuracağı parayı bulamayanlar. Bir yanda lüks lokantalarda yarısını yemeden

bıraktığı yemeğe yüzlerce doları gözünü kırpmadan ödeyenler, öte yanda çöplükte yiyecek arayanlar. İşte Amerika'da insan manzaraları!

Böylesi manzaralar, insanı ister istemez bir mukayeseye yöneltir. İncil, "Komşunu seveceksin" diyormuş, kimin umurunda. Umurunda olanlar da yasal tehlikede. Ne komşuluk kalmış, ne de infak. İnsanlık ölmüş o diyarda. Fakat bu diyarda, "kendisine rızık olarak verilenlerden başkasını da nasiplendirmeyi" emreden, zekat, sadaka, infak gibi vermeyi emreden âyetlerin şekillendirdiği İslâm topraklarında hâlâ insanlık manzaralarını ister istemez hatırlarsınız. Sadece ülke insanını değil, dünyanın neresinde, hangi din ve ırktan olursa olsun, fakirlerin, yoksulların, musibetzedelerin imdadına koşan Müslümanlar, materyalist ve egoit dünyaya hala dersler ve ibretler sunuyorlar.

Şimdi girdiğim kimi internet sitelerinde çok ilginç bilgilerle karşılaştım. Yıllar önce okuduklarımla aynen örtüşüyor. İşte size küçük bir alıntı:

"Amerika Nüfus Dairesi'nin açıkladığı son rakamlar, Amerika'da yoksulluk sınırında yaşayanların sayısının 49 milyonu geçtiğini gösteriyor. Bu rakam, 2010'dakinin üstünde bir orana işaret ediyor.

Yoksulluk sınırında yaşayan yaklaşık 50 milyon Amerikalı, nüfusun yüzde 16'sının fakir olduğu anlamına geliyor. 2010'da 46 milyon 200 bin olarak açıklanan yoksulluk sayısında yapılan düzeltmelerin ardından, artan yaşam masraflarının da hesaplama yöntemine dahil edilmesiyle bu son rakam elde edildi.

Amerika’da yaşayan Latin kökenli nüfusun yoksulluk düzeyinin yüzde 28,2’ye yükseldiği belirtiliyor. Yaklaşık 14 milyon kişi anlamına gelen bu oran, ilk kez Latin kökenlilerin siyah nüfustan daha yüksek oranda fakirlik düzeyine ulaştığını da gösteriyor. Yoksulluk sınırında yaşayan siyahların oranı yüzde 25 civarında. Asya kökenlilerde fakirlik sınırında yaşayanların oranı yüzde 16,7 iken Latin kökenli olmayan beyaz nüfusta ise bu oran yüzde 11,1.

Amerika’da özel sağlık sigortasından yoksun nüfusun çokluğu da hesaplamalar sırasında dikkate alınan noktalardan biri. Özel sigorta yaptıрма gücüne sahip Amerikalılar arasında yoksulluk sınırında yaşayanların oranının sadece yüzde 7,5 olduğu açıklandı. Ancak sağlık sigortasına erişemeyen Amerikalılar’ın, diğer alanlarda da maddi yoksunluk yaşadıkları ve bu nüfus içinde fakirlik oranının yüzde 30’ları aştığı belirtildi.”¹⁴¹

Bugün Amerika’nın en büyük sorunlarından birisi de “evsiz insanlar” sorunudur. German Lopez’in bir araştırmasından öğreniyoruz; ABD’de yılın herhangi bir gecesinde 610 bin evsiz insan var. Her yıl boyunca en az birkaç gece evsizlik yaşamış 3,5 milyon farklı ABD’li var.¹⁴²

İşte size başka bir araştırma sonuçları:

“Bugün Amerika’da evsizlik ve dolayısıyla barınma problemi çeken insan sayısı günden güne artmaktadır.

¹⁴¹ <https://www.amerikaninsesi.com/a/amerikada-49-milyon-kii-yoksulluk-snrnda-133370958/901062.html>

¹⁴² <https://www.evrensel.net/haber/275776/amerikadaki-evsizlerle-ilgili-11-mit>;

Kadın, erkek, çocuk fark etmeksizin her yaştan ve cinsiyetten birçok insanın barınacak yerinin olmaması, Amerika'da gitgide büyüyen kronik bir krize dönüşmüştür. 1990 senesinde 20.000 civarında olan evsiz sayısı, 2000 senesinde 30.000, 2015 senesinde de 60.000 olarak kaydedilmiştir. Kış ayları geldiğinde sayıları 100.000'i aşan bu evsizlerin %57'sini siyahi Amerikalılar, %31'ini Latinler, %8'ini de beyaz Amerikalılar oluşturmaktadır. Bu insanlar çoğunlukla çöpe atılan gıdalarla veya bazı hayırsever vatandaşların yardımlarıyla beslenme ihtiyaçlarını karşılayabilmektedir. Ancak barınaklarda, sokaklarda, köprü altlarında, parklarda yahut metro istasyonları ve vagonlarda yaşamlarını sürdüren evsiz Amerikalılara yiyecek yardımı yapılması, bazı eyaletlerde suç olarak kabul edilmektedir. 2015 senesinde Florida'da evsiz birine yardım ettiği gerekçesiyle 90 yaşındaki bir kişi tutuklanmıştır. Washington, Michigan, California, New Jersey, Florida ve Oregon gibi birçok eyalette yaklaşık 60 kent çevresinde 100'e yakın çadır kent bulunmaktadır. Bu yerlerin birçoğunun yasal izni olmadığından buralarda kalanlar tuvalet ve içme suyu gibi temel insani ihtiyaçlarını karşılayacak altyapıdan mahrum bir şekilde yaşamaya çalışmaktadır. ABD Konut ve Kentsel Kalkınma Bakanlığı'nın hazırlamış olduğu bir rapora göre, barınaklarda kalan evsizlerin öne çıkan profilleri şöyledir: %78 yetişkin, %61 erkek, %62 azınlık, %38 engelli. Yaklaşık 45 milyon insanın yoksulluk çektiği ABD'de iş

imkânlarının tabana yayılamaması, evsiz vatandaşların sayısını her geçen sene daha da arttırmaktadır.”¹⁴³

Amerika’nın bu sorunla baş edebilmesi için çok raporlar yayınlanıyor, tedbirler alınıyor, ama bir türlü baş edilemiyor. Çünkü bize göre sorun sadece yoksulluk meselesi değildir. Sorun, doğrudan insan ve sistem sorunudur. Bu konuda yazılmış bir yazının adresini verelim, arzu edenler bakabilirler.

Açlık Ve Yoksulluk

Bu konuyu yazarken yeniden “Batıda yaşanan açlık, fakirlik, yoksulluk” üstüne internette bir araştırma yaptım. Aman Allah’ım! Manzara sandığımızdan da korkunç.¹⁴⁴

Açlık, organizmanın yeterli enerji alamadığında hissettikleridir. Bu hissettiklerinin vücutta bir yansıması vardır. Yoksulluk ise, başta maddi olmak üzere insanın yaşadığı zamana göre belirlenen asgari ihtiyaçlarının karşılanamaması demektir. Açlık, ilk insandan beri bilinir. Yoksulluk ise daha çok modern çağla birlikte kullanılan sosyal bir tanımlamadır. Yoksulluğun en doğrudan sonucu ise açlıktır. İnsan aç kaldığında bedenindeki değişimleri ve etkileri tecrübe etmiştir mutlaka az çok. Açlık önce “mide bölgesinde kazınma”, “baş ağrısı”, “huzursuzluk”, “sinirlilik”, “halsizlik” gibi bulgular olarak ortaya çıkar. Bu bulguların hemen hepsi enerjisi tükenen organizmanın bir

¹⁴³ insamer br/ batının krizleri raporu 171214.indd
insamer.com/rsm/files/insamer-batinin-krizleri.pdf

¹⁴⁴ Bkz. Fırsatlar Ülkesinde Sefalet Ve Açlık?

<http://www.irfanerdogan.com/makaleler3/sefaletusa.htm>

tür yardım çağrısıdır. Organizma, enerji sağlayan besinleri alamadığında “ani stres” durumlarında olduğu gibi davranır ve hem açlık hem de herhangi bir nedene bağlı stres durumlarında “stres hormonları” adı verilen hormonların düzeyi yükselir. Aç kalındığında vücut yedek depolarını açar ve kaybını karşılamaya çalışır. Bu açıdan bakıldığında açlık, bütün huzur ve mutluluğu alıp götüren bir şiddettir vücuda karşı. Bu yüzden açlık, her şeyden önce büyük bir sağlık sorunudur. Hem de en önce en savunmasızları, çocuk, kadın ve yaşlıları vuran bir sorun. Yoksulluğun en acılı sonucu bebek ve çocuk ölümlerini arttırmasıdır. Bebek ölümleri, insani gelişimi ve sosyal farklılıkları yansıtan anahtar ölçü olarak kabul edilmekte ve yoksulluğun bebek ölüm hızında 4 kata varan farklılıklar yarattığı bilinmektedir. Evet, açlık ve yoksulluk tam bir eziyet ve işkencedir. İnsanlık önce bunun farkına varmalıdır.

Yoksulluk kendi içinde zaten başlı başına sorun üretir. Kentlerin varoşları yoksulluğun cehenneme çevirdiği küçük evler ve daracık odalarla doludur. O evlerde doğan bebeklere bakarak toplumun çaresizliğini anlamak mümkündür. Haliyle bunlar, şehrin nimetlerinden de uzaktır kenar mahalle oluşlarıyla. Elektrik, su, doğalgaz, ulaşım kadar, okul, eğlence, dinlenme, kültür ve sanat mekanları da etkilenir bunlardan. Evler kadar içinde yaşayanlar da hayattan nasibi küçük insanlardır. İlim, fikir, sanat hayatlarından söz etmek çok zor. Daracık bir mekan paylaşmanın sinir bozucu atmosferinde insan nasıl ruh sağlığını koruyarak mutlu olabilir. Aslında kalbî derinlik, ruhî gelişim, iç alemine yönelerek elde edilen derin tefekkür gibi manevi, ruhani, tasavvufî gelişimlerden söz edebiliriz.

Ama nereden ele geçecek bu güzel ortam bu eğitim seviyesinde? Bu yabancılaşmanın moda olduğu, asimilasyonun marifet gibi sunulduğu sistemde? Gün boyu evde kalan analar, işsiz veya dar gelirli canı sıkkın babalar, tek keyif aracı olarak içilen sigaralar, dumandan havası bozulmuş daracık odalar ve akşama kadar aptal ve geveze televizyonun başında zaman tüketmeler... Bütün bunlar yoksulluğun göstergeleri ve acı sonuçlarıdır.

Modern Batının Sefaleti

Biz, Afrika ve Asya'dan Avrupa ve Amerikaya göç edenlerin perişanlığını biliyorduk. Ama bu son Batı'nın Doğu'ya açtığı savaşta mültecilerin dramını gözlerimizle gördük. Türkiye, Ürdün, Lübnan gibi ülkeler milyonlarca sığınmacılara kucak açarak onları ölümden kurtarıyorlar. Fakat Avrupa onları ülkelerine kabul etmiyor. İnsanlar Akdenizin soğuk sularına gömülüyorlar. Televizyon ekranında sığınmacıların lastik botunu zıpkınla delen Batılı memurları gördünüz değil mi? Kucağında yavrusuyla sınıra koşan zavallı mülteciye çelme takarak yere yuvarlayan Batılı gazeteciyi hatırlarsınız her halde? Türkiye'ye mültecileri sen barındır, masrafı bizden" diyerek söz verdiklerini, ama zırnık vermediklerini de bilirsiniz. İşte uygar batı budur!

Bugün Batı rapor üstüne rapor yayınlıyor. Siyasetten hukuka, çevre sorunlarından eğitime, aile yapısından ekonomiye kadar hayatın tüm alanlarını yıpratın Batılı zihniyetin dünya üzerinde yol açtığı yıkımı anlamak üzere hazırlanan kim bilir kaçınıcı rapor, ilgili dosyalara takılıp

oralarda unutulmuştur. Bu raporlarda ayrıca, Batı'nın kendi içinde bulunduğu gelir adaletsizliği, yoksulluk, işsizlik gibi iktisadi problemlerle birlikte aile yapısının bozulması, kadına ve çocuğa şiddet ve istismar gibi sosyal ve ahlaki açmazlar da bir hayli yer tutar. Batılı toplumların kendi içerisindeki bu handikaplarıyla dünya üzerindeki insan hakkı ihlalleri muhtelif örnekler üzerinden gidilerek yansıtılmaya çalışılsa, acaba kaç cilt tutan kitaplar çıkar ortaya.

Batı bugün çağdaş değerleriyle ve gelir seviyesiyle zenginliği ile övünüyor. Acaba bunda ne kadar haklıdır? Bu gelirler kendi kazançlarıyla mı olmuştur, yoksa kan ve gözyaşına dayanan bir sömürü, bir yağma sonucu mu? Başkalarının mallarını gücüne dayanarak gasp etme ve çalıp çırpma mı dayanmaktadır mevcut varlığı? Gerçekten de yoksulluğu yenmiş midir? Çok övündüğü çağdaş değerler açısından durumu nedir? Batı'da sosyal adaletsizlik ve yoksulluk ne durumdadır? Batılı aktörlerin küresel mecradaki insan hakları ihlallerini nereye koyacağız? Afganistan, Irak, Suriye, Bosna ve Afrika'da yaşattıkları katliamları, ırz ve namusa tecavüzleri, işkenceleri, yaşattıkları bireysel ve toplumsal acıları, felaketleri, yıkımları hala önümüzde devasa bir sorun olarak dururken, utanmadan, sıkılmadan, demokrasiden, insan haklarından, adalet ve özgürlüklerden, eşitlikten, barıştan yana nutuk atmalarını nasıl karşılayacağız? Kendilerinin dışında kalan dünyaya kin ve nefretlerini, kendini beğenmişliklerinin ırkçılığı aşan boyutlara ulaşmasını, ayrımcılığın insani boyutları aşarak hayvanlık derecesine varmasını nasıl değerlendireceğiz? İslamofobi başlı başına bir sorun olarak

gündemlerinde duruyor. Hala din ve vicdan özgürlüklerinden bahsedebilecekler mi? Batı Aile Krizini nasıl aşacak? Evlilikler bitiyor. Doğurganlık bitiyor. Seks, fuhuş, insan ticareti, pornografi, seks çılgınlıkları, kadın ve çocuk istismarı, bunlara karşı yönelen ve artarak tırmanan şiddet, özel hayatın korunmasız kalışı, özgürlüğünü giderek yitiren medya, karanlık sermayenin iradesine teslim olmuş siyaset, ehliyet ve liyakatten uzak yönetim, insanların giderek çoğalan yalnızlığı, çevre sorunları, yıprattıkları gezegenin tehlike sinyalleri verişi, dinmeyen kudurganlık, doymayan şehvet, yetinmeyen hırslar, yatışmayan egolar... hangi birini sayalım? Bugün Batı dörtnala felakete koşuyor.

İşte bize bu dünyayı model olarak sunuyorlar. Oysa kendini bilen, dinini ve tarihini tanıyan, kurduğu devlet ve medeniyetinin farkını gören insan, bu dünyaya dönüp bakmaz bile. Belki sadece kurtarmak amacıyla döner, bakar, anlatır ve elini uzatır.

Bambaşka Bir Mutluluk

Bu diyarda yaşayanları yıllarca kendilerine benzetmeye çalışan Batılılar ve içimizdeki ayartılmış batıcıların bütün cebir ve şiddet kullanarak çabalarına rağmen, Kur'ân'ın ilke ve ölçülerine iman ve itaat sayesinde, dünya zengini Amerika'da görülen manzaralara, buralarda hâlâ o derecede görülmez. Normal şartlar altında, şu ülkede, ondan yirmi küsur kat zengin olan Amerika'da görülen yürek yakıcı sokak manzaralarının yirmi kat fazlasına rastlanması beklenir. Ama hayır. Bu diyarda çok muhtaç insan vardır, ekmek alacak, tüp alacak,

ilaç alacak parası olmayan belki milyonlarca insan vardır; ne var ki, orada olmayan bir şey gizliden gizliye iş görmekte, bu diyarın zor durumdaki insanlarını ayakta tutmaktadır. Yıllar önce Batılı bir casus, yaptığı araştırmalardan sonra, Londra'ya şu raporu verecektir:

"Evet, burada kıtlık var, ama açlık yok."

Onun açıkça gördüğü üzere, kıtlık ortamında insanlar muazzam bir dayanışma sergilemekte; olanın olmayanı gözetmesi sayesinde kıtlık açlığa dönüşmediği için, bir sosyal patlama potansiyeli gelişmemektedir. Bunu anlayabilmek için İslam'ı bilmek, İslâm medeniyetini tanımak, bu meyanda bu kitabı okumak gerekir. Bu kitabın bir amacı da zaten budur.

Bazen fakir de derin derin şu ayeti düşünürüm ve hayretle kendime sorarım; insanın bu seviyeye çıkışı ne muazzam bir harikadır ve bunun verdiği haz ve mutluluk kim bilir ne büyük bir saadettir?

"Kendilerinde bir ihtiyaç olsa bile, onları (Muhacirleri], öz canlarından üstün tutarlar! Kim nefsinin mala olan hırsından ve cimriliğinden korunursa, işte, korktuklarından kurtulan, umduklarına erenler onlardır!"¹⁴⁵

İnsan, akıllara hayret veren böylesi bir feragati anlamak için, Kur'an ve sünneti okumak, Asr-ı saadeti tanımak gerekir. Tasadduk, infak ve zekata dair yüzlerce âyeti anlamak gerekir. Peygamber Efendimizin (sav) ve ashâb-ı kirâmın hayatını bilmek gerekir.

Nasıl olmasın ki, Kur'an-ı Kerîm'de fatiha'dan hemen sonra gelen ilk ayetlerde mü'min için üç vasf öğretilir:

¹⁴⁵ Haşr, 9.

"O muttakiler, gaybe iman eder, namazı dosdoğru kılar ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden infak ederler."¹⁴⁶

İslâm diyarında Asr-ı Saadetten bugüne varlık ve darlık anlarında bu Kur'ânî talimin neticesi olarak yaşanagelen infak tablolarını bir tarafa, dünyanın bugünkü adaletsiz halini öbür tarafa koyduğumuzda, bir gerçek net bir şekilde açığa çıkıyor:

Aç kalan, açıkta kalan, dara düşen insanların rahata kavuşması daha fazla zenginleşme ve kalkınma ile mümkün olacak değildir. İnfak zarureti aklımızda, infak duygusu kalbimizde yer etmedikçe, refah ve servet genel anlamda artsa bile esasında belli ellere akacak, birileri yine aç, yine açıkta kalacaktır. Çağdaş medeniyet içinde bulunduğu acı tablo, Allah Teâlâ'ya ve ahirete imandan kaynaklanan cömertlik ve îsârdan yoksun, tasadduk ve infaktan yoksun bir zenginliğin, asla ve kat'a, hiçbir yoksulluğun, hiçbir sefaletin devası olamayacağını açıkça göstermektedir. Zenginlik, yardımlaşma, paylaşma ve infak şuurunu da içinde barındırıyorsa değerlidir. Zira ancak bu şuura sahip bir zengin açların halinden anlayabilir. Dolayısıyla, çözüm İslam'dadır, gerçek bir mü'min olabilmektedir. Veren elin alan elden üstünlüğünü kavrayabilmektedir.

Açıkça ifade edelim; iyi bir mü'min olmak demek, şefkatli ve merhametli olmak demektir. Bunun en büyük göstergesi ise, cömert ve îsâr sahibi, ikram ve infak sahibi olabilmektir.

¹⁴⁶ Bakara, 3.

SONSÖZ

Hiç şüphesiz bugün anlatılan bu “Ensar” ruhuna muhtacız. Bu ruh, Asr-ı saadetten günümüze yansımali. Böylece bizler, “sıra bizde” bilinciyle, çağımızın ensarı olmalıyız. Yeni nesillere güzel örnek olmalıyız.

Çok mu zor?

Maddi açıdan soruluyorsa, cvabımız “asla” olacaktır. Ona ulaşmak neden zor olsun ki? Aradığımız her şey elimizde. Kur’an da sünnet de elimizde. Fıkımız, hukukumuz, şeriatımız elimizde. Canımız bedenimizde. “Önsöz”de söylediğimizi “Sonsöz”de de söylüyoruz; marifet bunlara layık insan olmaktır. Yani biz Müslümanların yeniden Kur’an ile, sünnet ile, fıkıh ve hukuk ile, yani din ve şeriat ile buluşmasındadır. Dağılmış, paramparça olmuş kardeşlerimizle yeniden buluşmakta, birlik ve beraberliğin dirlik ve gücünden yeniden yararlanmaktadır. Bir başka deyişle, Asr-ı saadet ruh ve iradesini çağımıza taşımaktadır. İşte buna “zor” diyenler iyi düşünsün, başka çareleri mi var?

Bu yüzden “İslam’a Ensar olmak” diyoruz. Bunun için “sıra bizde” diyoruz. Bu sebepten “hadi, bir hamle daha” diyoruz. Öyleyse “Bize Düşen”i mutlaka yapmalıyız. Unutmayalım, başka bir çaremiz yok. Mukadder ölüm ve hayatımızdan hesap verme bizi bekliyor. Bundan kaçış yok.

Öyleyse nefis iklimimiz ve dünya bizi bekliyor. Gerekiyorsa, uzaya dahi gideriz. Nerede bir insan topluluğu yaşıyorsa, bu din oralara kadar götürülüp tebliğ edilmeli.

Evet, hasta dünya bizi bekliyor. Elimizdeki şifalı reçeteyi bekliyor. Yoksa ne kapitalizm, ne faşizm, ne komünizm, ne de bunların karması olan düzenler insanlığa saadet getiremezler. İşte getirdiklerini yaşayarak görüyorsunuz: kan ve göz yaşı, zulüm ve sömürü.

Neredesiniz ey Müslümanlar?

Haydi “lebbeyk, Allahümme lebbeyk” diyerek geliniz, şu davete seve seve icabet ediniz:

“Haydi buyurun! Şimdi vakit, bir kere daha “İslam’a Ensar olma” vaktidir.”

